

PLA DE BARRIS DEL RAVAL

2021-2024

Projecte:

Pla de Barris del Raval

Emplaçament:

Barri del Raval, districte de Ciutat Vella, Barcelona

Promotor i redactor:

Foment de Ciutat

Disseny, maquetació i suport a la redacció:

Urbaning

C/ de Bonavista, 65

08201 Sabadell

www.urbaning.cat

Fotografia:

Ricardo Rios (fotos a peu de carrer)

Dortoka (fotos aèries)

Correcció:

Helena Batlle Julià

Edició:

Ajuntament de Barcelona. Pla de Barris

Impressió:

Tramatècnic

Barcelona, gener del 2021

© de l'edició: Ajuntament de Barcelona

© dels textos i les imatges: els autors esmentats

DL: B.3418-2021

PLA DE BARRIS
DE BARCELONA

**SENSE BARRIS
NO HI HA BARCELONA**

El Pla de Barris de Barcelona, una eina per a la cohesió social

La reducció de les desigualtats és un dels indicadors més clars del progrés social. Assolir un determinat nivell de riquesa col·lectiva, el benestar social, més que mesurar-se sobretot pel creixement econòmic, ha de ser avaluat per les possibilitats que tothom pugui gaudir d'unes condicions de vida dignes. Per aconseguir-ho, són imprescindibles la disminució de les disparitats socials i l'impuls de la solidaritat, el suport mutu i la implicació de la ciutadania en la vida col·lectiva.

A les ciutats, la reducció de les desigualtats topa amb un impediment destacat: els barris tenen nivells força diversos de qualitat urbanística, serveis i accessibilitat. Aquestes diferències es combinen amb les característiques de l'habitatge, de manera que aquells barris més mal dotats solen tenir habitatge de pitjor qualitat. És en aquests barris on el mercat, a través dels preus del sòl i l'habitatge, empeny les persones i les famílies amb menys recursos a aplegar-se.

Es produeix, així, el cercle viciós de la segre-

gació urbana: la població amb menys recursos ha de residir en els barris més mal dotats i el mateix fet de viure-hi esdevé un factor que condiona les seves oportunitats laborals i socials. Així, els estudis que s'han dut a terme a Catalunya i a altres països mostren que hi ha una relació clara entre la qualitat de l'entorn i l'avenç escolar, la condició de salut, la inserció laboral i les oportunitats vitals de la ciutadania. D'aquesta manera, la segregació no només reflecteix les desigualtats, sinó que contribueix a mantenir-les i a ampliar-les. Si la segregació s'aguditza, es corre el risc que les nostres ciutats esdevinguin realitats creixentment fracturades i polaritzades.

Per això, qualsevol societat preocupada per reduir les desigualtats ha de fer front a la segregació i els seus efectes. Ho haurà de fer amb un doble objectiu: per un costat, millorar les condicions de vida de la població socialment més vulnerable, i, per l'altre, evitar que les desigualtats es mantinguin, es reproduïxin i s'eixamplin. Un instrument per aconseguir-ho són les polítiques de millora

de barris, aquelles que es proposen que tothom, amb independència del lloc on visqui, pugui gaudir d'un accés equitatiu als serveis i a un entorn urbà de qualitat i saludable. Així, les actuacions de rehabilitació urbana constitueixen un element imprescindible en el combat contra la desigualtat i en la defensa dels drets socials, al costat de les polítiques fiscals, laborals, educatives i de gènere.

Barcelona té una llarga tradició de polítiques de rehabilitació urbana, que en èpoques contemporànies ha comptat amb episodis decisius, com els projectes d'Ildefons Cerdà en la segona meitat del segle XIX o els assajos del GATCPAC en els anys de la Segona República. D'ençà del retorn de la democràcia municipal, l'any 1979, les actuacions de rehabilitació urbana s'han comptat entre les iniciatives més destacades (i sovint més polèmiques) de l'Ajuntament barceloní, fins al punt que les polítiques desenvolupades a Barcelona en aquest camp han esdevingut una referència no només a Catalunya i al conjunt d'Espanya, sinó també a escala internacional.

Al llarg de dècades, les polítiques de rehabilitació han tingut, sens dubte, llums i ombres, però en termes generals resulta innegable que avui la gran majoria dels barris de la ciutat són espais de molta més qualitat i de molt més bon viure que aquells que es van heretar de la dictadura, ara fa quaranta anys. En aquest període, les polítiques de rehabilitació han anat guanyant complexitat: si l'urbanisme tradicional es preocupava sobretot d'intervenir en el centre històric, el focus s'ha anat ampliant per abastar tots els barris de la ciutat i, en particular, aquells nascuts en el període de gran creixement dels anys cinquanta, seixanta i setanta del segle passat; si les intervencions havien tingut un caràcter eminentment físic, aviat es feu evident que calia donar-los un abast transversal, de manera que les actuacions sobre el medi construït es combinessin amb programes socials; si el seu impuls havia correspost només a les administracions, ha acabat imposant-se el convenciment que la implicació activa de la ciutadania i les seves

entitats és un requisit imprescindible en qualsevol projecte de millora urbana.

Ara bé, tot i les conquestes assolides, les polítiques de rehabilitació han hagut de fer front, a Barcelona i arreu, a dinàmiques que tendeixen de manera permanent a mantenir i a ampliar les desigualtats. Entre aquests factors han destacat, en les darreres dècades, el boom immobiliari del període 1996-2007, la crisi econòmica iniciada a partir de 2008, les polítiques d'austeritat i de desregulació del mercat laboral, la persistent mancança d'habitatge social i, en els últims mesos, l'esclat i les conseqüències de la pandèmia Covid-19.

En aquest context, resulta especialment rellevant la resolució de l'Ajuntament de Barcelona d'impulsar un pla de barris per a la ciutat. Es tracta d'una iniciativa iniciada l'any 2016 que recull i amplia la tradició barcelonina i catalana en aquest àmbit. El Pla de Barris compta ja, doncs, amb quatre anys de vida, durant els quals s'ha intervin-

gut en setze barris de la ciutat i s'han dut a terme prop de 700 actuacions. El volum total de recursos invertits i esmerçats fins ara és de 150 milions d'euros i la població beneficiària supera les 350.000 persones.

El Consell Assessor del Pla de Barris, integrat per persones expertes en els àmbits de les ciències socials, l'urbanisme i el medi ambient, ha proposat uns criteris per al desplegament del Pla i n'ha efectuat el seguiment. Així mateix, ha valorat de manera positiva la voluntat de l'Ajuntament de mantenir i ampliar la iniciativa amb la implicació del veïnat, el compromís dels agents socials i el consens amb les forces polítiques.

Ara, el Consistori es proposa iniciar una segona etapa del Pla de Barris, tot mantenint l'atenció a aquells que ja hi figuren i ampliant les actuacions a set nous barris —Can Baró, Can Peguera, el Carmel, el Poble-Sec, la Prosperitat, el Turó de la Peira i el Verdum— amb una nova inversió de 150 mili-

ons d'euros. D'aquesta manera, el Pla arribarà a un conjunt de 23 barris, en els quals viu una quarta part de la població de Barcelona. Poques ciutats europees compten amb una iniciativa d'un abast comparable.

La implicació de la ciutadania és, com es deia, un dels requisits essencials per al desenvolupament dels plans de barris. Per això resulta de tanta importància donar a conèixer el contingut dels plans i les seves actuacions. A aquesta comesa està destinada precisament la sèrie de publicacions de la qual aquest quadern forma part: exposar els objectius, la diagnosi de partida, els projectes, el pressupost i la gestió de les actuacions previstes en cada un dels barris. Si la seva lectura contribueix a impulsar el coneixement i el debat ciutadà sobre el Pla de Barris, la publicació haurà assolit la seva finalitat.

Oriol Nel·lo

President del Consell Assessor del Pla de Barris de Barcelona

Pla de Barris
del Raval

Índex general

Bloc 1

Contextualització

- 1 - Objectius generals** ————— p. 14
- 2 - Metodologia del Pla de Barris** — p. 16
- 3 - Àmbit del Pla de Barris** ————— p. 18
- 4 - Indicadors de vulnerabilitat** — p. 20

Bloc 2

Elaboració

- 5 - Àmbit territorial d'actuació específic** ————— p. 44
 - 5.1 Descripció i encaix territorial
 - 5.2 Història
 - 5.3 Antecedents
 - 5.4 Dades generals i sociodemogràfiques
- 6 - Anàlisi** ————— p. 56
 - 6.1 Educació i salut pública
 - 6.1.1 Nivell formatiu
 - 6.1.2 Equipaments educatius
 - 6.1.3 Escletxa digital
 - 6.1.4 Salut
 - 6.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 6.2.1 Teixit associatiu
 - 6.2.2 Serveis socials
 - 6.2.3 Convivència
 - 6.2.4 Equipaments
 - 6.3 Habitatge
 - 6.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 6.4.1 Renda familiar disponible
 - 6.4.2 Activitat comercial
 - 6.4.3 Distribució atur
 - 6.4.4 Economia social i solidària
 - 6.5 Espai públic i accessibilitat
 - 6.5.1 Planejament urbanístic
 - 6.5.2 Densitat de població
 - 6.5.3 Espais lliures i jocs infantils
 - 6.5.4 Xarxa de bus
 - 6.5.5 Xarxa de tren, metro i tramvia
 - 6.5.6 Xarxa de bici
 - 6.5.7 Xarxa viària
 - 6.6 Sostenibilitat ambiental i Emergència climàtica
 - 6.6.1 Contaminació
 - 6.6.2 Resiliència
- 7 - Diagnosi** ————— p. 100
 - 7.1 Educació i salut pública
 - 7.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 7.3 Habitatge
 - 7.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 7.5 Espai públic i accessibilitat
 - 7.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica
- 8 - Plans actius i acció de govern** ————— p. 110
 - 8.1 Educació i salut pública
 - 8.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 8.3 Habitatge
 - 8.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 8.5 Espai públic i accessibilitat
 - 8.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

9 - Síntesi de l'anàlisi de la diagnosi	p. 118
9.1 Educació i salut pública	
9.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària	
9.3 Habitatge	
9.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social	
9.5 Espai públic i accessibilitat	
9.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica	

Bloc 3

Intervenció

10 - Objectius específics	p. 122
10.1 Educació i salut pública	
10.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària	
10.3 Habitatge	
10.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social	
10.5 Espai públic i accessibilitat	
10.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica	
11 - Accions	p. 128
11.1 Educació i salut pública	
11.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària	
11.3 Habitatge	
11.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social	
11.5 Espai públic i accessibilitat	
11.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica	
12 - Pressupost	p. 146
13 - Visió global	p. 148

Bloc 4

Desenvolupament

14 - Gestió i governança	p. 152
15 - Eines transversals	p. 156
16 - Indicadors d'avaluació del projecte	p. 160

1 - Objectius generals	—————	p. 14
2 - Metodologia del Pla de Barris	—	p. 16
3 - Àmbit del Pla de Barris	—————	p.18
4 - Indicadors de vulnerabilitat	—	p. 20

Bloc 1

Contextualització

Bloc 1 >

1 | Objectius generals

Després de quasi quatre anys de desenvolupament del Pla de Barris 2017-2020, tot i poder constatar una primera tendència de reducció de les desigualtats a la ciutat de Barcelona, es continua observant (inclús en alguns dels barris on ja s'hi ha actuat) indicadors de desigualtat que fan inqüestionable la necessitat d'intervenir (o continuar intervenint) des d'una lògica intensiva i integral en aquests barris, amb un objectiu clar: **la reducció d'aquestes desigualtats entre els diferents barris de Barcelona.**

La reducció de les desigualtats, evidentment, és un objectiu d'un abast complex i de difícil resolució amb períodes curts, però és evident que una política intensiva en els eixos que més desigualtat generen pot revertir aquestes desigualtats i oferir, a aquests barris, oportunitats que puguin canviar tendències o reduir impactes i plantar les llavors perquè a llarg termini aquestes desigualtats puguin revertir-se.

En el cas del Pla de Barris 2021-2024, l'existència de la crisi sanitària que ha impactat (i seguirà impactant) socialment i econòmicament en els barris més vulnerables obliga a redefinir alguns dels objectius i enfocaments de

l'edició anterior, amb la voluntat de pal·liar, també, els efectes d'aquesta crisi en aquests barris.

Des d'aquesta lògica i mirada integral, els objectius del Pla de Barris segueixen sent els següents: per una banda, enfortir la xarxa educativa als barris a través de projectes educatius integrals i transformadors (dins i fora de l'escola) i donar suport als centres en les tasques socioeducatives complementàries. En aquesta edició, amb una mirada especial als efectes que ha tingut i pot tenir la crisi sanitària en el desenvolupament de la tasca educativa dels centres i amb una mirada més intensa en el lleure educatiu i la formació fora de l'escola.

En segon lloc, establir accions d'atenció i millora de les condicions de vida de la població que resideix en aquests barris, amb especial atenció a aquelles persones que

més ho necessiten (gent gran, infància, població en situació d'atur, població migrada) des d'un tractament integral. Es promourà amb especial èmfasi combatre les desigualtats de gènere, es treballarà de forma intensiva la diversitat cultural i d'origen per aconseguir barris més cohesionats i teixits més diversos, es tindrà especial cura en la salut mental i els problemes derivats d'una soledat no volguda i es seguirà apostant per promoure uns hàbits saludables tant pel que fa a l'alimentació com als hàbits esportius. En aquesta edició, i amb més sentit que mai, també es farà una aposta clara i decidida per la reducció de l'escletxa digital i es seguirà treballant amb la voluntat d'ampliar el capital social dels barris.

Un altre dels objectius és recuperar i impulsar l'activitat econòmica als barris, el foment de l'economia social i cooperativa i la reactivació i l'impuls del petit comerç

i l'emprenedoria. En aquesta ocasió, amb una especial atenció al suport i acompanyament dels col·lectius més afectats per la crisi econòmica i al comerç de proximitat.

El Pla de Barris també planteja fer front als dèficits urbanístics, com ara la degradació de l'espai públic, les dificultats d'accessibilitat, la falta d'espais on desenvolupar vida comunitària a l'aire lliure, la baixa qualitat de l'habitatge, la manca d'equipaments i els dèficits de mobilitat i connexió dels barris entre si i en relació amb la resta de la ciutat.

Per altra banda, cal combatre les desigualtats derivades de l'impacte del clima sobre

població vulnerable i contribuir a generar territoris més sostenibles, i treballar per aconseguir uns barris amb més verd per càpita, més pacífics i amb sistemes de transport més sostenibles. Es promourà l'educació ambiental i els espais verds comunitaris i es treballarà per reduir la pobresa energètica i mitigar-ne els efectes.

I, per últim, empoderar els veïns i les veïnes perquè s'organitzin i estableixin objectius i actuacions de millora de la vida col·lectiva al barri, tot impulsant les pràctiques d'innovació social i l'acció ciutadana amb un objectiu clar de millorar i enfortir el capital social dels barris.

Parc de Montjuïc
Font: Ajuntament de Barcelona

Bloc 1 > 2 | Metodologia del Pla de Barris

El Pla de Barris és un programa que té una **voluntat d'intervenció integral** i, per tant, la necessitat d'un abordatge multisectorial i una planificació que tingui en compte diferents àmbits i mirades. De la mateixa manera, és un pla que té la vocació de **construir-se i desplegar-se conjuntament amb els veïns i veïnes dels barris** i, per tant, la necessitat de teixir sinergies i espais de coproducció amb el territori.

La definició del Pla de Barris

El punt de partida per a la redacció dels documents ha estat una **anàlisi** exhaustiva dels indicadors socioeconòmics, demogràfics i urbans dels vint-i-tres barris inclosos en aquesta edició, per a detectar aquells que apuntaven cap a clares desigualtats o que podien alertar de possibles mancances.

En paral·lel s'ha treballat amb els diferents agents que intervenen en aquests territoris (des de l'àmbit municipal fins al veïnal) per a elaborar una diagnosi compartida, que aportés dades més qualitatives que no sempre apareixen als indicadors, alhora

que permetia conèixer projectes i voluntats històriques ja plantejades en aquests barris. En aquest sentit, s'ha intentat treballar amb diferents agents.

Per una banda, els **agents de barri**, és a dir, persones que formen part de l'entorn immediat dels barris: entitats, tècnics, taules i espais comunitaris i veïns i veïnes que treballen i viuen en el territori. Cal tenir present que, en l'actual context de pandèmia, aquesta feina s'ha hagut de realitzar en gran mesura de forma telemàtica, cosa que ha fet més difícil i complex aquest treball participatiu i de lligam amb el territori.

En segon lloc, els **agents de districte**, tècnics de l'Ajuntament o personal que treballa a l'Administració en equipaments del Districte i que tenen un coneixement detallat del que passa als barris i una perspectiva de Districte.

I, finalment, els **agents municipals**, els quals tenen una perspectiva de ciutat, d'eix o d'àmbit metropolità que permet ubicar els barris en relació amb la ciutat i

amb la resta de barris o territoris. S'hi inclouen les àrees, instituts i departaments sectorials de l'Ajuntament.

El conjunt d'aportacions i visions des de les diferents escales ha permès elaborar una **diagnosi compartida** i definir uns **objectius específics** per a cada pla. El procés de participació i el treball compartit amb Districte i àrees ha permès apuntar les primeres **accions**.

El contingut i l'abast d'aquest document s'estructura, doncs, en **anàlisi, diagnosi, objectius específics i accions**. En l'**anàlisi** es realitza una valoració quantitativa de la situació, resultat d'un treball de recerca i d'interlocució amb els diferents agents implicats. A la **diagnosi** s'exposen les conclusions que s'extreuen de l'anàlisi, des d'un punt de vista més qualitatiu. Per la seva banda, els **objectius específics** defineixen aquells vectors que es volen tractar de forma més intensiva en aquell pla, al marge dels objectius generals. I, per últim, les **accions** són les eines concretes a partir de les quals es vol arribar als objectius.

El Pla té una clara vocació integral i de transversalitat i s'estructura en sis àmbits:

Educació i salut pública: engloba totes aquelles accions que promouen la generació de noves oportunitats educatives o que aborden la millora de la salut pública, amb una mirada comunitària.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària: són les accions que afecten directament la comunitat i els seus drets, amb una mirada especial a aquelles desigualtats que afecten especialment les dones o altres col·lectius vulnerables. Engloba, també, totes les accions encaminades a millorar el treball en xarxa i la cohesió entre veïns i veïnes i a reforçar la vida comunitària dels barris.

Habitatge: reuneix totes les accions que persegueixen la millora de les condicions de vida dels veïns i veïnes en relació amb els seus habitatges. Principalment respon a millores físiques de les seves finques però també a aquelles accions d'acompanyament social a les comunitats.

Ocupació, impuls econòmic i economia social: integra totes les accions encaminades a fomentar l'activitat econòmica i l'ocupació de qualitat.

Espai públic i accessibilitat: engloba totes les accions que persegueixen una millora de l'espai públic amb una visió comunitària o amb l'objectiu de millorar-ne l'accessibilitat.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica: inclou les accions que específicament tenen l'objectiu de reduir els efectes de l'impacte climàtic en els barris i població més vulnerables.

Desplegament conjunt amb el veïnat

El Pla de Barris té la voluntat d'implicar els veïns i veïnes no sols en la definició del contingut del Pla, sinó sobretot en el seu desplegament, que és quan, en gran mesura, agafen forma i s'acaben de concretar la majoria d'accions apuntades al document inicial.

És evident que en aquest context de pandèmia el procés de participació dels plans ha hagut d'adaptar-se a una virtualitat que és totalment contrària a la filosofia d'aquest pla. Malgrat tot, s'ha intentat establir el vincle i el diàleg amb tots els agents del territori possibles per intentar conformar uns documents com més consensuats millor amb el territori.

Cal posar de manifest que **els documents del Pla de Barris són vius i dinàmics**. Tot i incorporar accions concretes des d'un inici, els documents es van acabant de configurar i definir a través del treball conjunt i continu amb el teixit comunitari. Aquest treball conjunt permet adaptar-se a noves oportunitats, reconèixer nous actors o redefinir propostes a mesura que el Pla avança. Aquest factor aconseguirà que el Pla s'adapti molt millor a nous contextos i permet adaptar i millorar les accions per aconseguir els objectius plantejats.

Bloc 1 > 3 | Àmbit del Pla de Barris

En l'edició del Pla de Barris 2021-2024 s'ha considerat necessari ampliar el territori d'actuació respecte de l'edició anterior amb altres barris que, pels seus indicadors i la seva tendència, també requereixen una intervenció extraordinària. En aquesta línia, després d'una anàlisi acurada d'indicadors de vulnerabilitat, es determina incorporar set nous barris (Verdum, Can Peguera, el Turó de la Peira, la Prosperitat, el Carmel, Can Baró i el Poble-sec) i ampliar l'àmbit d'actuació a tot el Raval (en la primera edició es limitava al Raval sud). Tanmateix, es mantenen vius la resta de plans de l'edició anterior per tal d'assolir els objectius marcats amb una visió de més llarg termini.

Així, el nou Pla de Barris es planteja des de **dos nivells d'intensitat diferents**, segons el grau de vulnerabilitat, per un total de **15 plans de barri i 23 barris, que arribaran a una població de 377.000 persones:**

- **Deu plans de barri amb un desplegament integral i intensiu.** Es plantegen plans de barri totalment nous, amb pressupost extraordinari, lideratge d'un cap de projecte i intensitat d'intervenció alta. D'aquesta manera s'amplia l'actuació a set barris nous i es manté la intervenció intensiva a vuit dels setze barris de l'edició anterior.

→ Al Districte de Nou Barris:

PdB de la **Zona Nord**

PdB de la **Trinitat Nova**

PdB de les **Roquetes i Verdum**

PdB del **Turó de la Peira i Can Peguera**

PdB de la **Prosperitat**

→ Al Districte de Sant Andreu:

PdB de la **Trinitat Vella**

→ Al Districte de Sant Martí:

PdB del **Besòs i el Maresme**

→ Al Districte de Ciutat Vella:

PdB del **Raval**

→ Al Districte d'Horta-Guinardó:

PdB del **Carmel i Can Baró**

→ Al Districte de Sants-Montjuïc:

PdB del **Poble-sec**

- Cinc plans de barri amb un desplegament de polítiques estructurals i de manteniment. Es mantenen programes educatius, de rehabilitació i ocupació que requereixen una aplicació més llarga en el temps per poder revertir certes tendències, però es fa sense un lideratge de cap de projecte i sense una dotació específica per obres. Vuit barris de l'anterior edició entren en una fase de manteniment:

→ Al Districte de Sant Andreu:

PdB del **Bon Pastor i Baró de Viver**

→ Al Districte de Sant Martí:

PdB de la **Verneda i la Pau**

→ Al Districte de Ciutat Vella:

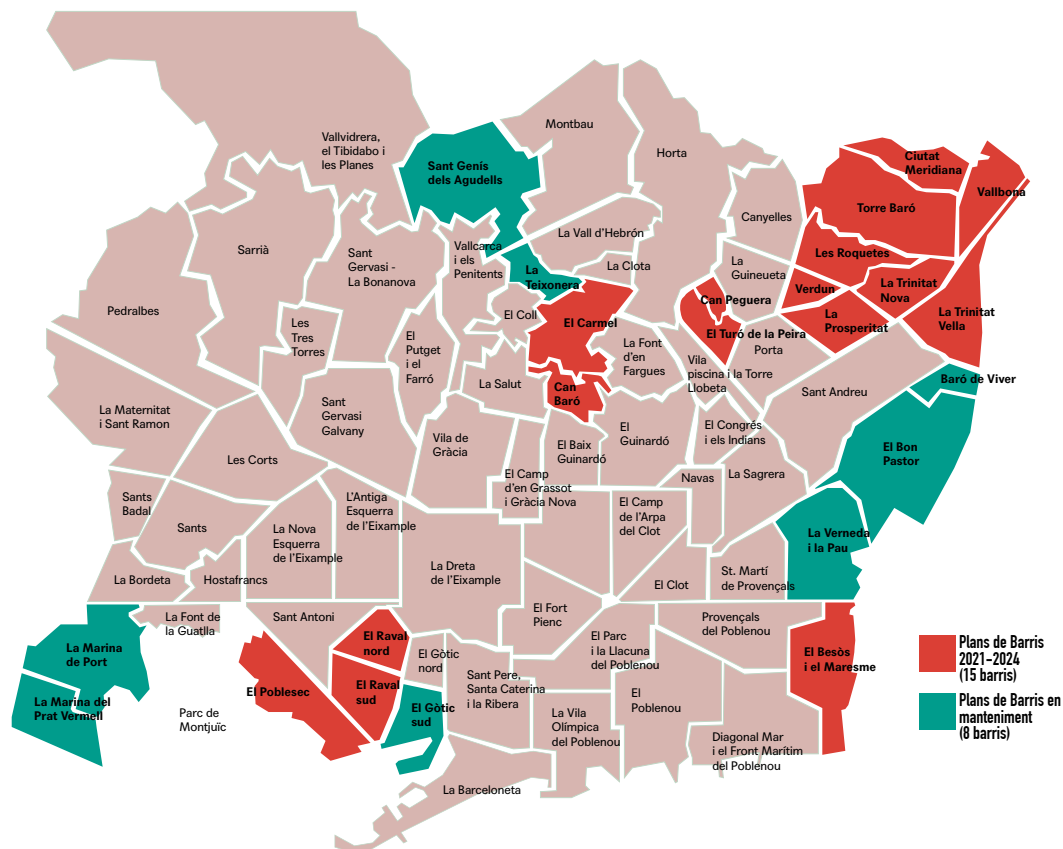
PdB del **Gòtic sud**

→ Al Districte d'Horta-Guinardó:

PdB de **Sant Genís dels Agudells i la Teixonera**

→ Al Districte de Sants-Montjuïc:

PdB de la **Marina de Port i del Prat Vermell**

Plànol de situació dels àmbits del Pla de Barris

Bloc 1 > 4 | Indicadors de vulnerabilitat

La distribució territorial de la renda presenta desigualtats evidents en els barris i districtes de la ciutat. Aquesta desigualtat de rendes es produeix sota un patró de concentració territorial i afecta especialment uns sectors de població concrets, cosa que contribueix a l'empitjorament de les condicions de vida dels ciutadans i ciutadanes de rendes baixes i esdevé una barrera a la igualtat d'oportunitats i a l'accés a la renda i als serveis.

Si es comparen els valors de diferents indicadors en el conjunt dels 73 barris de la ciutat es fan paleses unes mancances comunes o estructurals, principalment concentrades en certes parts del territori com ara l'eix del Besòs, els districtes de Nou Barris, Horta-Guinardó, Ciutat Vella i Sants-Montjuïc. Una comparativa d'aquesta índole dona una idea de les desigualtats entre barris.

D'altra banda, a través del càlcul de la variació (en tant per cent) del valor dels diferents indicadors de cada barri respecte del valor mitjà de Barcelona s'obté una visió complementària de l'anterior, útil per a detectar altres mancances específiques de cada part del territori.

La visió conjunta obtinguda mitjançant aquesta doble anàlisi permet fer una estimació del nivell de fragilitat més representatiu de cada barri; identificar aquells factors que generen una major desigualtat, i visualitzar en quines zones o àmbits de la ciutat es concentren aquestes desigualtats.

Centre de serveis socials
Guineueta-Verdún-Prosperitat
Font: Ajuntament de Barcelona

D'acord amb aquesta anàlisi d'indicadors s'ha realitzat la selecció dels àmbits incorporats a l'edició del Pla de Barris 2021-2024. En tots ells **s'han identificat uns indicadors estructurants**, comuns en el conjunt dels barris seleccionats **que manifesten uns àmbits amb major necessitat d'accions o de millores per tal de reduir les desigualtats existents** a dia d'avui. Aquests indicadors són els següents: percentatge de població només amb estudis obligatoris; percentatge de població amb estudis universitaris o cicles formatius de grau superior (CFGS); percentatge de població amb batxillerat superior; percentatge de població sense estudis; taxa específica de fecunditat en mares de quinze a dinou anys; superfície mitjana dels habitatges; superfície d'habitatge per habitant; valor cadastral; índex de renda familiar disponible (IRFD); tant per cent d'aturats; percentatge de locals de comerç al detall en plantes baixes; sòl destinat a equipa-

ments per habitant, i persones exposades a la contaminació acústica.

Les desigualtats que representen aquests indicadors no només són de les més significatives entre els indicadors analitzats en el marc d'aquest programa, sinó que també són les més transversals pel fet d'aparèixer de manera recurrent en la majoria dels barris incorporats al Pla. D'altra banda, hi ha altres indicadors que potser no són tan recurrents però que, en àmbits concrets, poden manifestar mancances o vulnerabilitats importants. En aquesta categoria hi trobem indicadors com la densitat neta (densitat d'habitatges per hectàrea residencial); la població de 65 anys o més que viu sola; locals en planta baixa sense activitat; llars amb connexió a internet; la superfície destinada a usos comercials; la densitat d'habitatges; habitatge de compra amb pagaments pendents; nombre d'habitants per habitatge; percentatge de

població estrangera; sòl de parcs urbans per habitant; l'antiguitat dels edificis, i l'esperança de vida.

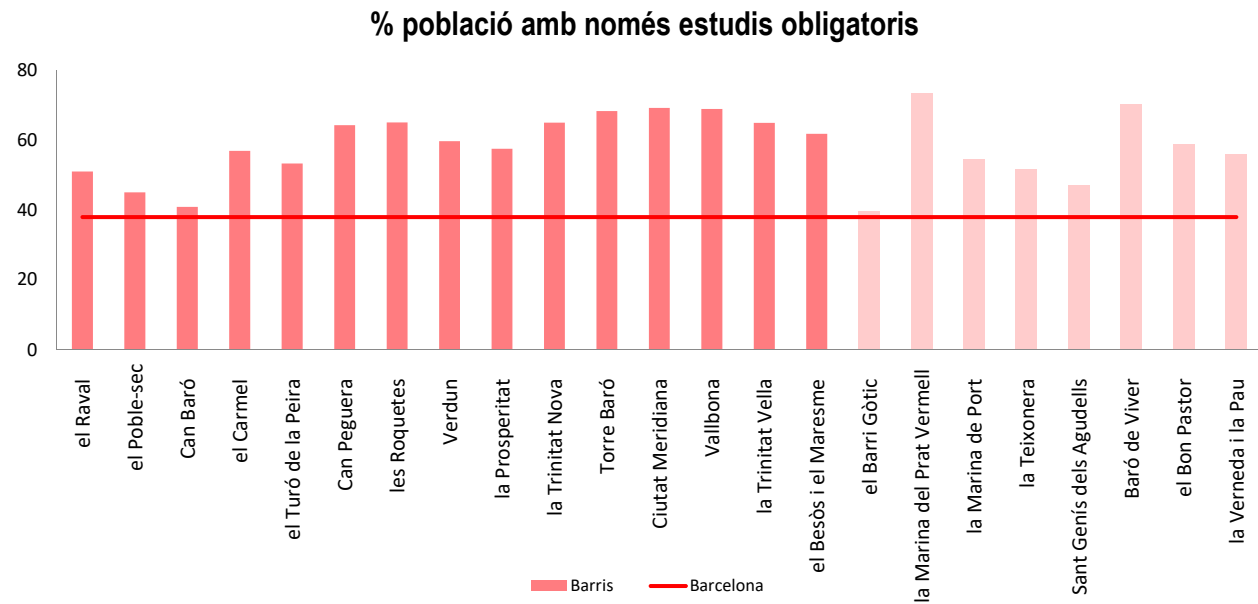
Cal tenir present, però, que només s'han analitzat indicadors dels quals es disposa de dades actualitzades i que són interpretables objectivament mitjançant tècniques estadístiques. Per tant, és possible que hi hagi altres aspectes que no quedin reflectits en els indicadors esmentats.

Aquesta anàlisi no només serveix per a detectar aquells barris que s'han d'incorporar al Pla, sinó que també és de gran ajuda per orientar les estratègies i propostes a fi i efecte que siguin les més adequades en la lluita contra l'increment de les desigualtats en cadascun dels àmbits inclosos al Pla. Per a facilitar la comprensió i conceptualització, s'han agrupat els indicadors analitzats dins els sis eixos temàtics en què s'estructura el Pla de Barris.

Educació i salut pública

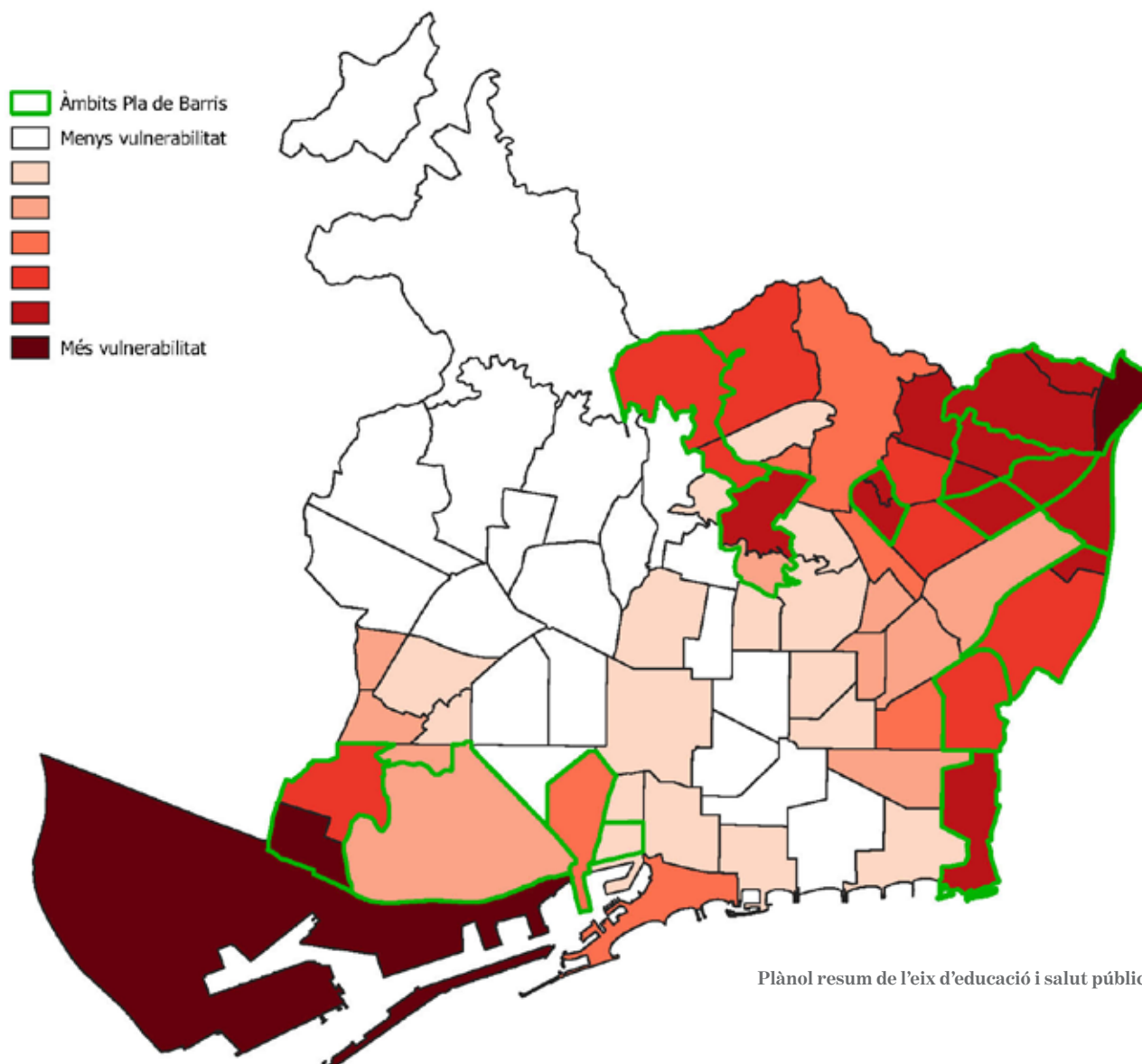
Tot i que les dades demostren com en el conjunt de la ciutat d'ençà de l'any 2014 s'està reduint progressivament el volum de població sense estudis i, en paral·lel, està augmentant el gruix de població amb estudis universitaris o cicles formatius de grau superior, en la majoria de barris del Pla de Barris s'observa com encara hi ha desigualtats significatives en aquest àmbit. En el cas de la taxa de població amb estudis universitaris o cicles formatius de grau superior (CFGS), la mitjana de la ciutat es situa a 32,8; tanmateix, tots els barris que formen part d'aquesta edició del Pla de Barris presenten uns valors inferiors, i en dotze d'aquests barris la taxa es situa per sota de 16 (la meitat de la mitjana de la ciutat). A l'altre extrem també s'observa com la taxa de població amb baix

Font: Urbaning, a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona (2019)

nivell formatiu (població amb només estudis obligatoris) presenta uns valors molt superiors en els àmbits seleccionats respecte de la mitjana de la ciutat.

En aquest sentit, cal dir que l'anàlisi de correlacions evidencia que existeix una relació significativa entre la manca de formació acadèmica i la renda familiar disponible. Per tant, és necessari avançar cap a la desaparició de la desigualtat d'oportunitats educatives, tant per millorar la taxa de població amb estudis superiors com per reduir la taxa de població sense estudis o només amb estudis obligatoris amb especial incidència en els àmbits del Pla de Barris.

Plànol resum de l'eix d'educació i salut pública

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

En el camp dels drets socials, equitat de gènere i acció comunitària també s'evidencien importants desigualtats al llarg i ample de la ciutat.

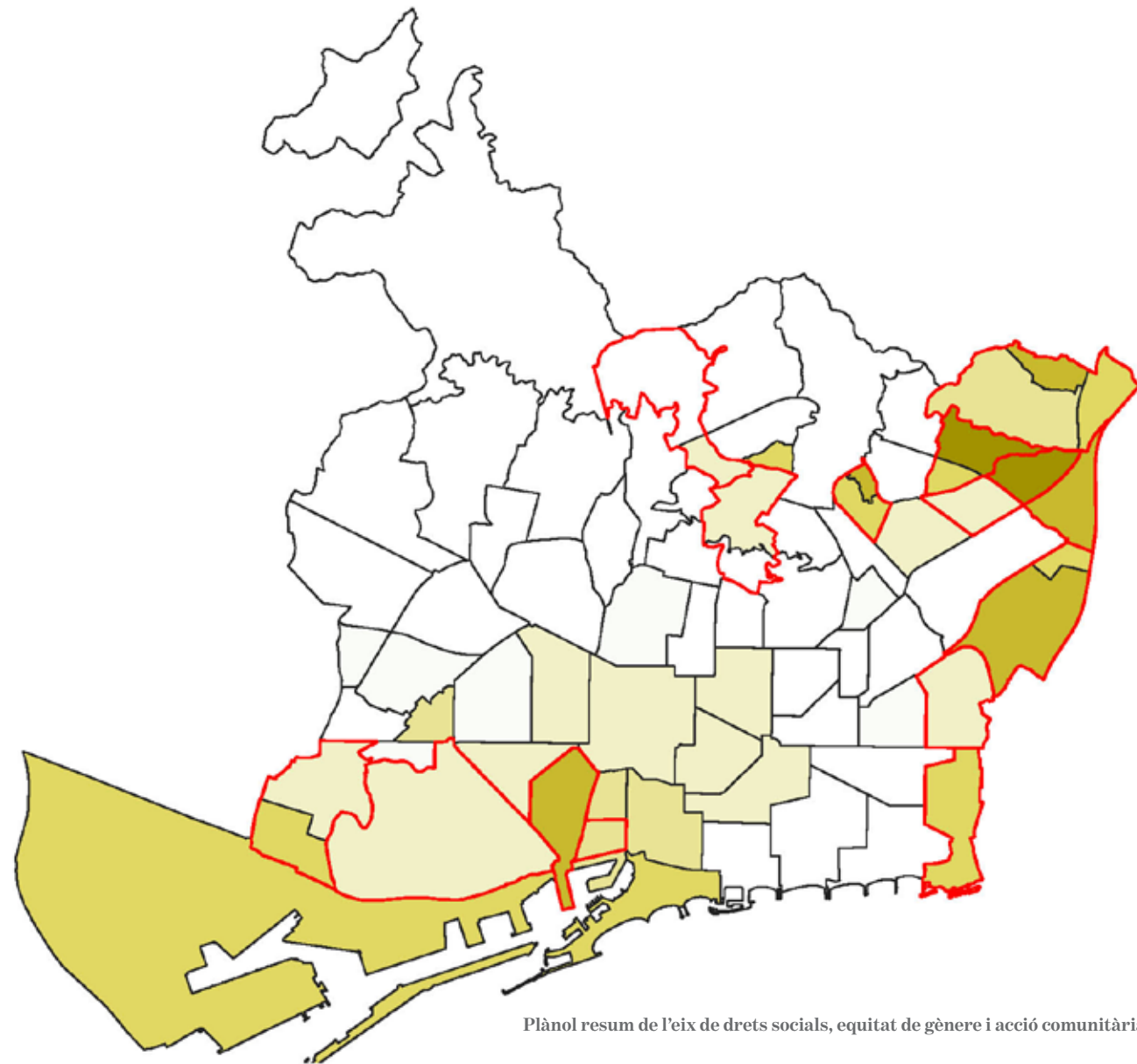
Un dels indicadors representatius en aquest aspecte és el percentatge de població estrangera respecte de la població total. Els àmbits amb un percentatge elevat de població estrangera solen presentar una complexitat social que requereix una atenció específica per donar resposta a les necessitats esdevingudes fruit d'aquesta complexitat. Des del punt de vista estadístic, els territoris amb alts índexs de població estrangera presenten correlació elevada amb aspectes com l'antiguitat dels edificis o altes taxes d'atur. Aquestes dades posen de manifest les necessitats d'atenció específica d'aquest col·lectiu que es poden abordar des del treball de la cohesió i la integració o aprofundint en el treball del reconeixement de la diversitat.

Altres indicadors destacables en aquest àmbit són la proporció de població de 65 anys o més que viu sola o l'índex de sobreenvelliment. Tant l'un com l'altre fan evident

l'existència d'un sector significatiu de població, considerat vulnerable, que també requereix una atenció i actuacions específiques. En aquest sentit, els barris més vulnerables són la Prosperitat, el Turó de la Peira i el Besòs i el Marisme, ja que presenten una proporció de gent gran molt superior al valor mitjà de la ciutat.

També cal parar atenció a la taxa específica de fecunditat en mares d'entre quinze i dinou anys (valor quinquennal), que representa els nascuts per cada mil dones en aquesta franja d'edat. Si bé en el conjunt de la ciutat aquesta taxa s'ha reduït del 8,4 (per al quinquenni 2003-2007) al 5,5 (per al quinquenni 2014-2018), la gran majoria de barris del Pla de Barris presenten uns valors molt superiors a la mitjana de la ciutat, arriben a valors de 31 o 27,4 (per al quinquenni 2014-2018) en el cas de la Trinitat Nova i les Roquetes, respectivament. Els embarassos en edats prematures poden comportar entrebancs per a una bona formació acadèmica i, per tant, per a un accés a una renda digna i a l'increment de les desigualtats socials d'aquest segment de població.

- Àmbits Pla de Barris
- Menys vulnerabilitat
-
-
-
-
- Més vulnerabilitat

Plànol resum de l'eix de drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

Habitatge

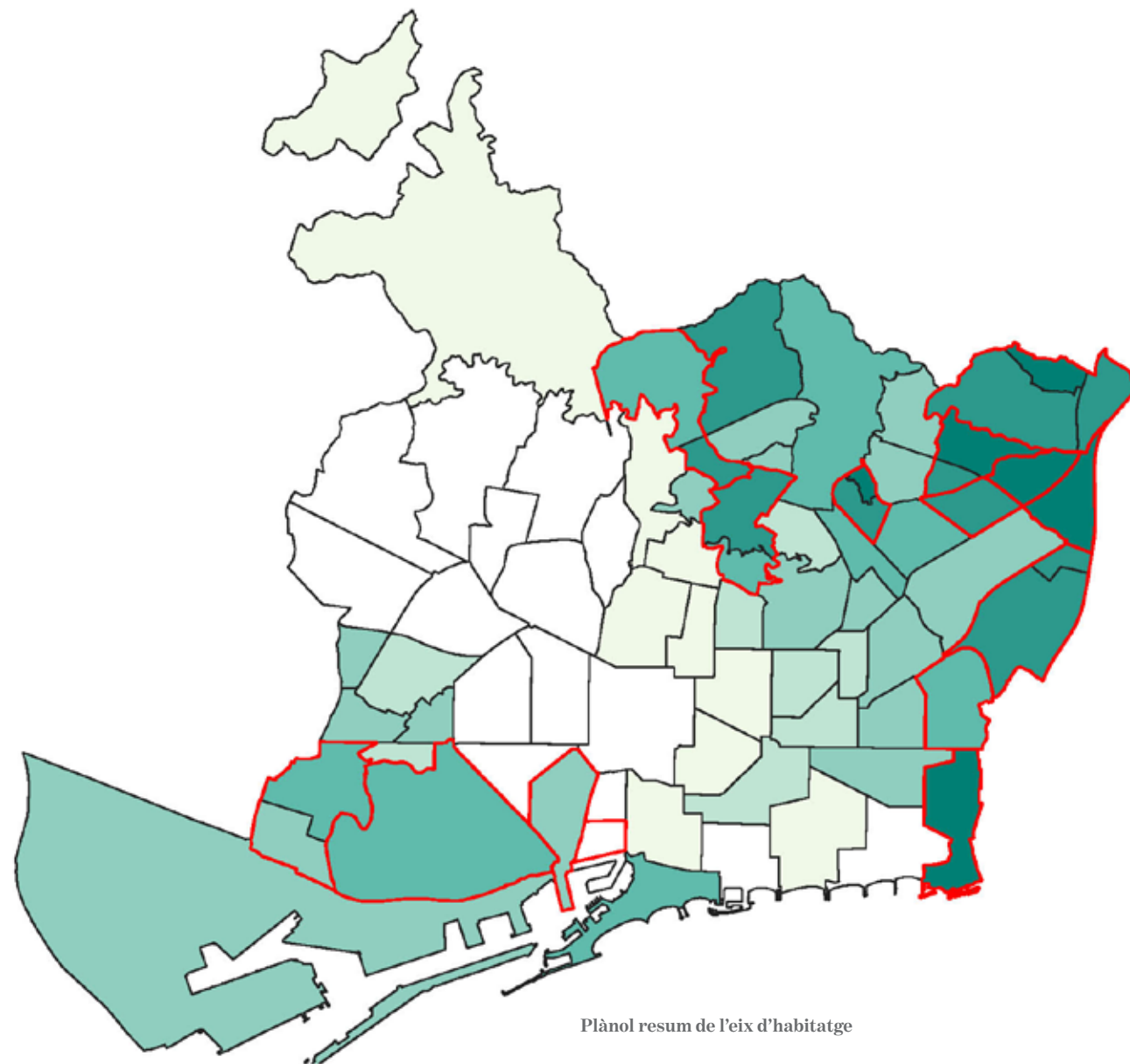
Les desigualtats o vulnerabilitats en matèria d'habitatge són una de les problemàtiques més transversals i evidents en els barris que formen part del Pla de Barris. Són diversos els indicadors que així ho manifesten, com per exemple la superfície mitjana dels habitatges. Si bé la mitjana a Barcelona es situa (l'any 2019) als 78 m² per habitatge, en tots els àmbits del Pla de Barris aquesta ràtio és inferior, per exemple, arriba a disminuir fins a 53,6 m² per habitatge en el cas de Can Peguera. Si es creua la dada de la dimensió dels habitatges amb la seva ocupació, s'observa com en tots els barris del Pla de Barris la superfície d'habitatge per habitant és inferior a la mitjana de la ciutat. A banda de la disminució de la qualitat de vida que implica disposar d'un menor espai domèstic per habitant, també té implicacions pel

que fa a la salut dels ocupants dels habitatges, i més encara en plena pandèmia per la Covid-19. Per tant, és un factor molt important a tenir en compte.

Un altre indicador significatiu pel que fa a l'habitatge és el valor cadastral mitjà. Segons dades del 2019, el valor cadastral mitjà de Barcelona és de 1.018 €, mentre que els àmbits del Pla de Barris en presenten uns de molt inferiors, com ara a Ciutat Meridiana i Vallbona, on el valor cadastral mitjà és de 393,4 € i 382,9 €, respectivament. Un valor cadastral baix indica, entre altres aspectes com la situació de l'immoble, una mala qualitat en general de l'habitatge. Si es suma aquest fet a la superfície i al nombre de convivents d'aquests habitatges, es fan ben paleses les desigualtats en matèria d'habitatge en aquests barris.

A banda d'aquests indicadors, n'hi ha d'altres que indiquen una vulnerabilitat elevada tot i que potser de manera més localitzada, com per exemple l'antiguitat dels edificis, especialment en el cas del Raval, el Poble-sec i Can Peguera. Un parc d'habitatges envellit juntament amb un baix nivell de conservació provoca que una part de la població amb pocs recursos es vegi obligada a viure en males condicions d'habitabilitat. També es pot analitzar la densitat d'habitatges, ja que els barris amb major densitat residencial tenen més necessitat d'ús de l'espai públic i, per tant, aquest presenta un ús més intensiu i s'agreuja la possibilitat de conflictes entre els diferents usuaris de la via pública. Verdum, el Raval, la Prosperitat o el Turó de la Peira són alguns dels barris que presenten una densitat d'habitatge més elevada de tota la ciutat.

- Àmbits Pla de Barris
- Menys vulnerabilitat
-
-
-
-
- Més vulnerabilitat

Plànol resum de l'eix d'habitatge

En l'àmbit de l'habitatge, cal citar l'Estudi i detecció a la ciutat de Barcelona d'àmbits de vulnerabilitat residencial, elaborat per la UPC el març del 2017, que consisteix en una recerca multidisciplinària en àrees de la geografia urbana, la sociologia i l'economia, centrades en l'habitatge, l'estat de l'edificació, la fiscalitat de béns immobles i patrimoni arquitectònic.

L'estudi permet generar una matriu d'informació geoespacial que abasta continguts sociodemogràfics i socioeconòmics, de les característiques urbanístiques i de l'estat dels habitatges, suficients per a establir una diferenciació relativa a una major situació de vulnerabilitat residencial. Aquest sistema s'aconsegueix mitjançant un procés d'anàlisi d'indicadors de diferent naturalesa.

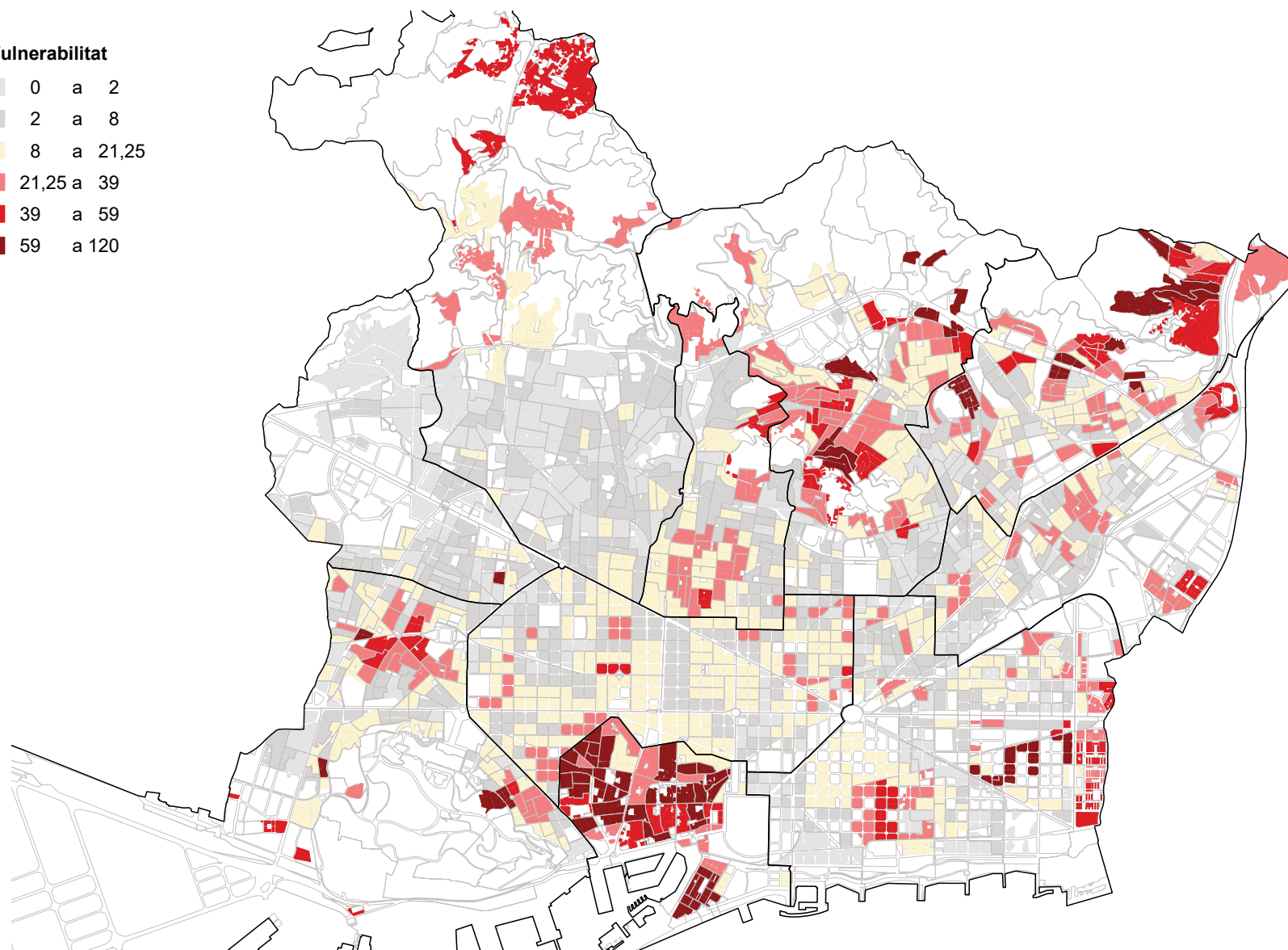
Des del punt de vista físic, es tracten certs descriptors que s'identifiquen amb els processos de regressió urbanística i que descriuen components de caire físic

de l'edificació, de la qualitat i envelliment que pot generar situacions de risc, la falta d'accessibilitat (ascensor), l'activitat rehabilitadora que exigeix el manteniment i una conservació normal i adequada a les edificacions de certa antiguitat. Concretament, s'avaluen els següents indicadors: la superfície mitjana dels habitatges; l'antiguitat dels edificis; la categoria mitjana de l'ús residencial; l'estat ruïnós, dolent o deficient dels edificis d'habitatges; el tipus edificatori; els edificis de quatre o més plantes sense ascensor; els edificis de més de quaranta anys sense sol·licituds de rehabilitació; els expedients de conservació d'interiors; els expedients de conservació de façanes; els edificis de més de quaranta anys sense expedients d'obres, i la qualificació F o G d'eficiència energètica.

Amb la ponderació de tots aquests indicadors s'elabora un plànol de vulnerabilitat on s'observa com la majoria d'àmbits que formen part del Pla de Barris presenten uns valors elevats.

Vulnerabilitat

- 0 a 2
- 2 a 8
- 8 a 21,25
- 21,25 a 39
- 39 a 59
- 59 a 120

Plànol de vulnerabilitat d'indicadors urbanístics. Estudi i detecció a la ciutat de Barcelona d'àmbits de vulnerabilitat residencial, UPC (març del 2017)

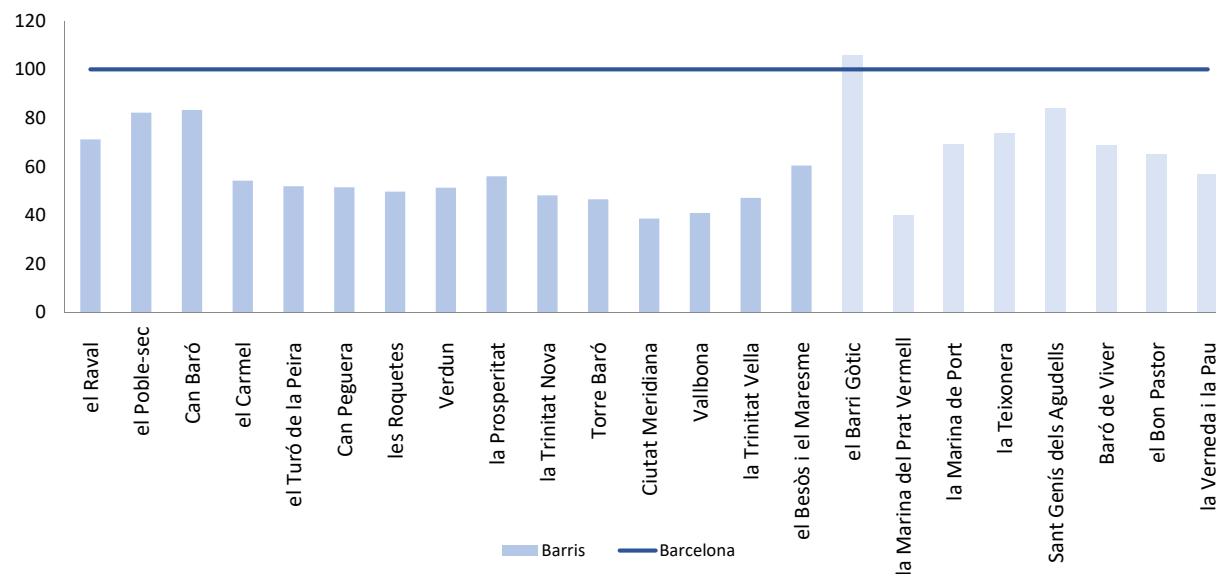
Ocupació, impuls econòmic i economia social

Tot i l'evolució positiva dels valors econòmics de la ciutat en el bienni 2015-2017 (els darrers bienials publicats), continuen sent evidents les desigualtats territorials en l'àmbit econòmic. De fet, juntament amb els indicadors d'habitatge, les desigualtats en matèria econòmica són les més clares i transversals en tots els àmbits del Pla de Barris. Dos dels indicadors que mostren amb més força aquesta desigualtat en termes econòmics són els elevats índexs d'atur i el baix índex de renda familiar disponible (IRFD) dels barris que conformen el Pla de Barris respecte de la resta de la ciutat. D'acord amb l'informe Distribució territorial de la renda familiar disponible per càpita a Barcelona (2017), dotze barris dels quinze que formen part d'aquesta edició del Pla de Barris disposen d'una renda molt baixa. L'evidència socioeconòmica i l'estudi de correlacions determinen que uns baixos nivells de renda estan directament relacionats amb unes pitjors oportunitats laborals, amb un menor grau de formació acadèmica i amb una menor qualitat de l'habitatge. En el cas de l'atur, les dades de desembre de 2020 mostren com la taxa d'aturats és superior a la mitjana de la ciutat (8,6 %, amb un fort augment durant l'any 2020 de resultes dels efectes de la Covid-19), gairebé el doble en el cas de Ciutat Meridiana (16,5 %) o la Trinitat Nova (15,8 %).

Cal fer esment d'altres indicadors econòmics que denoten desigualtats territorials, com per exemple la superfície destinada a usos comercials o el percentatge de locals en planta baixa sense activitat. Tot i que aquestes dades estan variant de forma negativa, per efecte de la pandèmia, a la data de redacció del Pla de Barris s'observa com

posen de manifest la situació desfavorable de bona part dels barris inclosos en el programa del Pla de Barris, especialment pel que fa als locals buits, on destaquen la Prosperitat, Can Peguera, Verdum, les Roquetes o la Trinitat Vella per sobre de la resta.

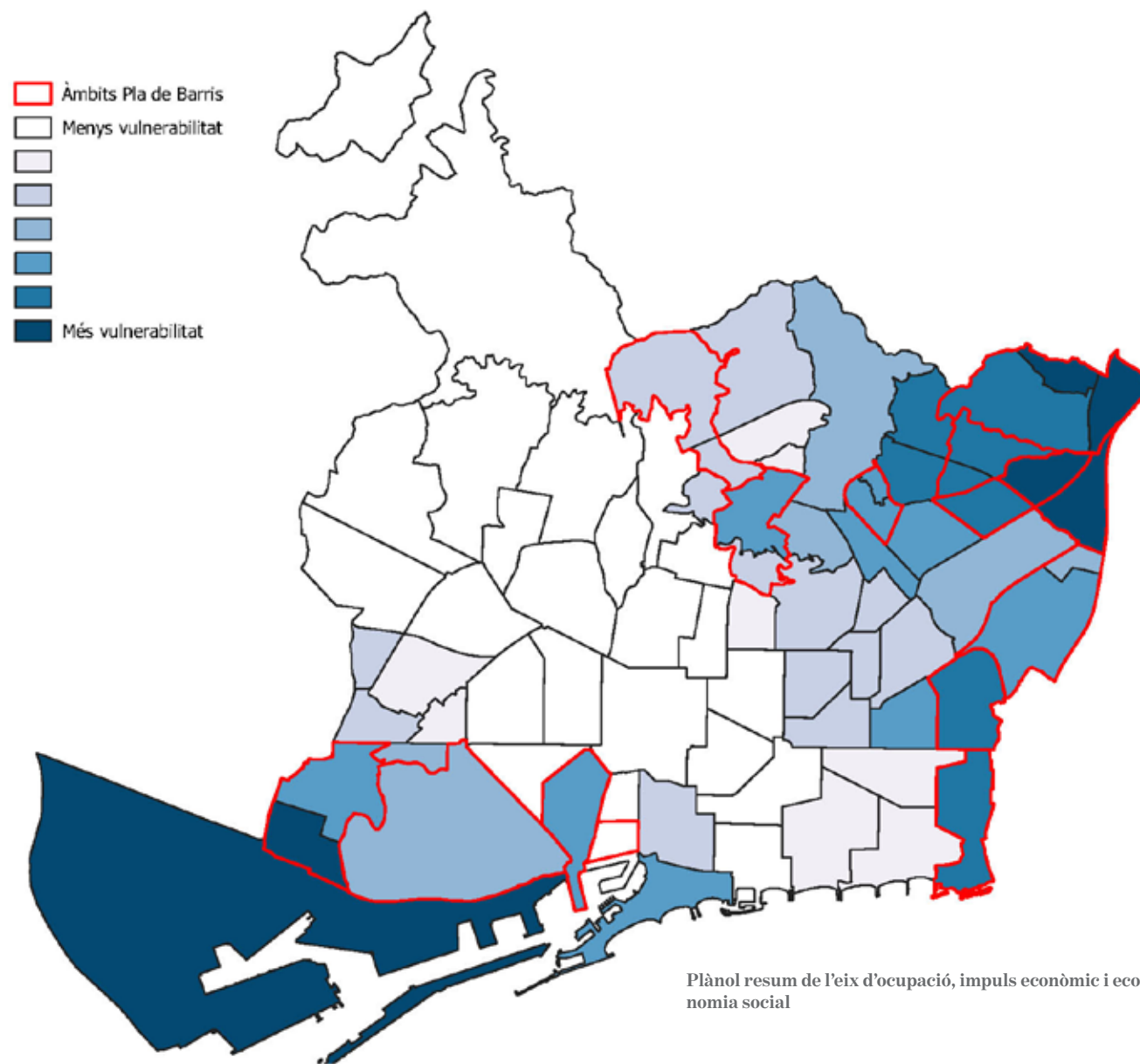
Índex renda familiar disponible

Font: Urbaning, a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona (2017)

En l'actual conjuntura socioeconòmica, aquestes desigualtats s'estan veient incrementades ja que, si bé és cert que la crisi sanitària provocada per la Covid-19 afecta de manera transversal a tota la població, els efectes econòmics que aquesta genera en forma de pèrdua de llocs de feina i de reducció de la renda familiar disponible és més significativa en els sectors de població amb menys recursos.

Per tant, tot i la millora global a nivell de ciutat i la reducció de la distància entre els barris situats als extrems, el programa del Pla de Barris té per objectiu seguir treballant en la reducció de la desigualtat de l'ocupació, l'impuls econòmic i l'economia social en aquells barris més desfavorits.

Espai públic i accessibilitat

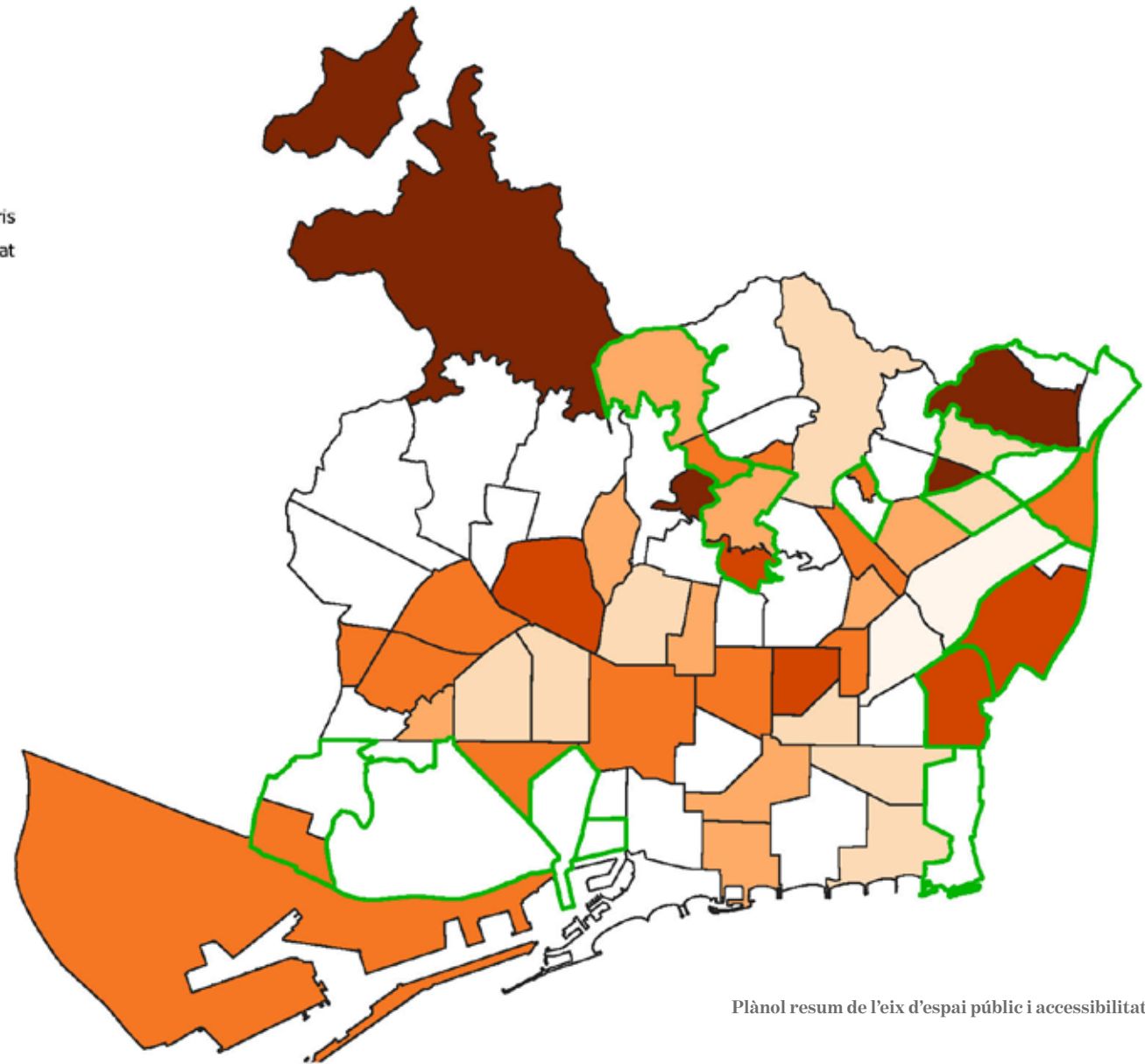
En l'àmbit de l'espai públic és més difícil establir relacions comparatives ja que depèn molt de la configuració i morfologia de cada barri. Tanmateix, sí que s'observa una certa desigualtat en l'oferta de sòl d'equipament per habitant. Concretament, en onze dels quinze barris inclosos a la nova edició del Pla de Barris la ràtio de sòl d'equipament per habitant és inferior a la mitjana de la ciutat (que l'any 2019 es situava a 6,2 m²/habitant). En aquest sentit, destaca el cas de Verdum, amb una ràtio de 0,7.

També és rellevant el fet que bona part dels barris inclosos al pla tenen una proporció elevada de sòl residencial i, especialment, de densitat d'habitatges per hectàrea residencial (densitat neta). Aquestes dades posen de manifest que disposen de menor quantitat, proporcionalment, d'espai públic on poder socialitzar i un major nombre, proporcionalment, de població que ha de fer ús d'aquest espai. Si es superposen unes condicions dels habitatges de baixa superfície amb una menor quantitat d'espai públic i una major densitat neta, es fa evident la desigualtat dels habitants d'aquestes parts del territori respecte de la disposició de l'espai públic.

Un altre factor a tenir en compte des del punt de vista de l'accessibilitat és la topografia. La majoria dels àmbits del Pla de Barris presenten desnivells importants. Aquest fet implica més dificultat en termes de mobilitat, especialment per a la gent gran i per a aquells sectors de població en situació de vulnerabilitat.

Ciutat Meridiana
Font: Ajuntament de Barcelona

Plànol resum de l'eix d'espai públic i accessibilitat

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

Els indicadors de sostenibilitat ambiental i emergència climàtica analitzats en el marc del Pla de Barris presenten una realitat diferent a la resta d'indicadors considerats en els altres eixos temàtics. Si bé és cert que bona part de l'Eixample i de la zona alta de la ciutat presenten uns valors de contaminació acústica i atmosfèrica superiors als límits recomanables (cosa que posa de manifest que és un tema pendent de la ciutat i que s'està intentant revertir amb iniciatives, per exemple, la creació de les superilles), s'observa com en dotze dels barris que formen part d'aquesta edició del Pla de Barris la taxa de persones exposades a un soroll nocturn (de les 23.00 h a les 7.00 h) igual o superior a 55 decibels és superior a la mitjana de la ciutat. Aquesta exposició pot tenir una doble casuística, ja sigui per la proximitat a nusos i infraestructures importants (rondes, nus de la Trinitat, av. Meridiana), o bé per l'activitat relacionada amb activitats nocturnes (com ara els bars musicals o similars de Ciutat Vella i proximitats).

D'altra banda, és important tenir en compte l'estudi que recentment ha realitzat el Departament de Resiliència Urbana de l'Ajuntament de Barcelona en col·laboració amb Barcelona Regional, com a part dels estudis de Territorialització de riscos a l'espai públic, centrat en l'anàlisi dels riscos climàtics (Pla clima 2018-2030) i dels riscos socioeconòmics (Pla de resiliència 2020-2030) i que es sumen als estudis ja existents dels riscos tecnològics.

Des del punt de vista dels riscos socioeconòmics, l'estudi destaca els següents factors com a determinants en l'impacte en l'espai públic: contaminació atmosfèrica; contaminació acústica; aïdada tèrmica dels teixits urbans; proximitat a espais públics verds; pressió turística; índex d'activitat a l'espai públic; xarxes veïnals; mobilitat quotidiana; manteniment de l'habitatge en lloguer, i exclusió residencial. Per a cadascun d'aquests factors realitza una territorialització i mapatge de riscos, així com la identificació dels perfils de població més vulnerables.

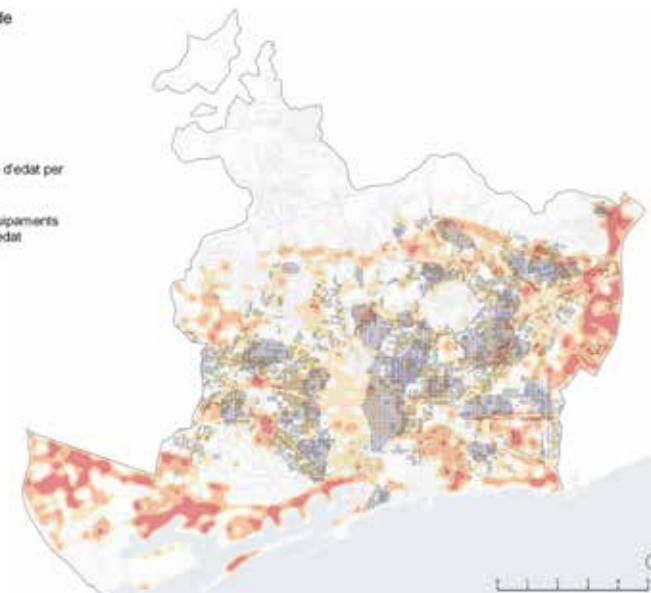
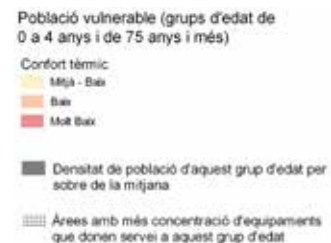
En aquest sentit, una de les anàlisis que fa l'estudi consisteix en l'exploració de la població exposada a l'impacte tèrmic, segons el qual es diferencien les àrees de la ciutat d'acord amb les seves característiques d'albedo, densitat de vegetació i radiació solar, de manera que destaquen diferències entre barris residencials amb elevada proporció de vegetació —com Sant Martí de Provençals i Pedralbes—, i àrees amb una menor proporció de verd, com la Dreta de l'Eixample, i districtes industrials, com el Bon Pastor. També queden evidenciades amb un índex molt baix de confort àrees amb cobertes més reflectants com la Zona Franca o el Port, infraestructures calentes com l'estació de Sants o la Fira II de Barcelona, així com les grans infraestructures viàries desproveïdes de vegetació, com la ronda del Litoral i la de Dalt. Ara bé, amb una mirada sobre els col·lectius més vulnerables (més petits de 5 anys i de més de 75 anys) aquesta fotografia canvia sensiblement. Així, els punts més crítics per als nadons (de 0 a 4 anys) es troben en conjunt d'illes dels barris de Ciutat

Meridiana, les Roquetes, el Verdum, la Trinitat Nova, Vilapicina i la Torre Llobeta, la Sagrera i Navas. De forma més aïllada, també sorgeixen illes als barris de Sants, el Guinardó i la Verneda i la Pau. Pel que fa a la gent gran (més de 75 anys), apareixen punts crítics a la Sagrera, i al voltant de la plaça de Lesseps als barris de la Salut, el Camp d'en Grassot i Gràcia Nova, i la Vila de Gràcia. En un grau d'afectació menor, observem illes als barris de la Sagrada Família, el Congrés i els Indians, la Prosperitat, el Baix Guinardó i Navas. En alguns d'aquests barris, el nombre d'illes afectades és prop de la meitat del total.

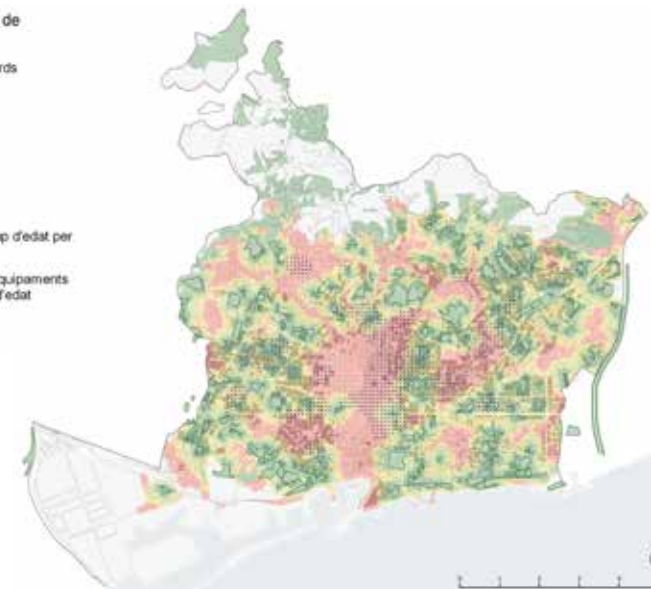
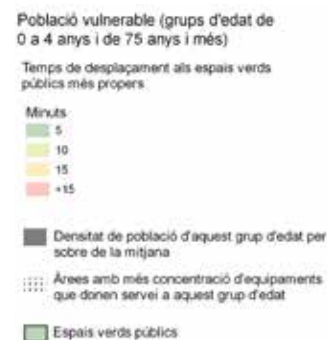
El risc d'acumulació de calor en superfície, intensificat per l'efecte illa de calor urbana, afecta especialment la gent gran (de més de 75 anys), els nadons (de 0 a 4 anys), les persones amb malalties cròniques i els col·lectius més desafavorits i sense sostre.

També és rellevant, en el marc del Pla de Barris, l'anàlisi del temps de desplaçament als espais verds que es duu a terme en el citat estudi. Des d'aquesta òptica, conclou que hi ha diverses zones de la ciutat que demostren tenir un dèficit d'espais verds públics de proximitat sigui quina sigui la velocitat emprada per a l'anàlisi. Aquestes àrees engloben àmplies zones del barri de Gràcia, bona

Població per grup d'edat més exposada a l'impacte tèrmic per acumulació de calor en superfície (grup d'edat de 0 a 4 anys). Font: Departament de Resiliència Urbana, Ajuntament de Barcelona

Temps de desplaçament als espais verds públics més propers (grup d'edat de 0 a 4 anys i de 75 anys i més). Font: Departament de Resiliència Urbana, Ajuntament de Barcelona

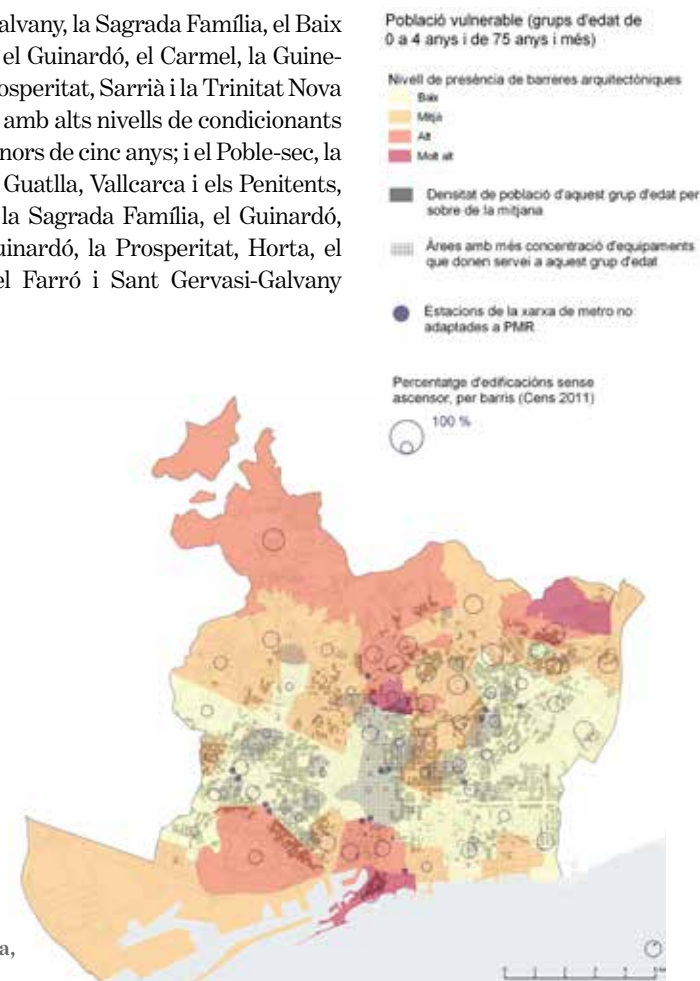
part de l'Eixample central i l'àrea del 22@. Tanmateix, si ens fixem només en els resultats obtinguts en els mapes de població vulnerable, s'observa que s'han d'afegir moltes altres zones de baixa proximitat al verd públic. Hi ha exemples repartits per tota la ciutat, com els barris de Sant Antoni i el Poble-sec, Sants i la Maternitat o la Verneda i el Besòs. Cal destacar també la manca d'espais verds de proximitat a bona part dels barris d'Horta-Guinardó, ja que tot i tenir grans parcs a prop, aquests són de difícil accés ja que es troben en zones de pendents pronunciats. D'altra banda, si es centra l'anàlisi en aquelles parts de la ciutat amb més concentració d'habitants, es poden identificar les àrees on el dèficit d'espais verds revesteix més importància. En el cas de la població en situació de vulnerabilitat, les zones amb major dèficit són al barri del Camp d'en Grassot i Gràcia Nova, el Camp de l'Arpa, Navas, el Poble-sec, Sant Antoni, el Raval, Sants i el Carmel. A nivell global, pràcticament

la meitat de la població d'entre 5 i 74 anys compta amb un espai verd públic de més de 0,5 hectàrees a menys de cinc minuts a peu, mentre que per la població considerada vulnerable la proporció és només del 20%. De fet, prop d'un 50% de la població vulnerable té l'espai verd més proper a més de deu minuts. En aquest sentit, els deu barris per població vulnerable (rondat al centau més proper) amb una menor proximitat als espais verds (més de quinze minuts a peu) són la Vila de Gràcia (6.300), el Camp de l'Arpa del Clot (7.800), l'Antiga Esquerra de l'Eixample (4.900), Sant Antoni (4.600), la Dreta de l'Eixample (4.400), el Camp d'en Grassot i Gràcia Nova (3.500), Sant Gervasi-Galvany (3.000), el Raval (2.200), Navas (2.100) i el Guinardó (2.000).

També és destacable l'anàlisi que es fa de la incidència en la mobilitat quotidiana dels condicionants a la mobilitat activa. En aquesta línia, s'apunta que el Raval, Sant

Gervasi-Galvany, la Sagrada Família, el Baix Guinardó, el Guinardó, el Carmel, la Guineueta, la Prosperitat, Sarrià i la Trinitat Nova són barris amb alts nivells de condicionants per als menors de cinc anys; i el Poble-sec, la Font de la Guatlla, Vallcarca i els Penitents, Montbau, la Sagrada Família, el Guinardó, el Baix Guinardó, la Prosperitat, Horta, el Putxet i el Farró i Sant Gervasi-Galvany

Nivell de condicionants per a la mobilitat quotidiana. Font: Departament de Resiliència Urbana, Ajuntament de Barcelona

presenten alts nivells de condicionants per a la gent gran. Aquests condicionants novament incideixen negativament en aquells sectors de població més vulnerables i també, en mirada de gènere, en la mobilitat quotidiana de les dones ja que, estadísticament, aquestes fan un ús dels serveis de barri molt per sobre que els homes.

Des del punt de vista dels riscos climàtics, cal fer esment de l'estudi d'onades de calor del Pla clima. En aquest estudi es consideren diferents paràmetres per a determinar la vulnerabilitat de Barcelona a les onades de calor. Els més destacats dels quals es disposen dades són la presència de gent major de 75 anys, la demanda energètica de fred dels edificis, la presència/absència de vegetació dins la trama urbana i la instrucció insuficient. La vulnerabilitat global a les onades de calor (tenint en compte els quatre paràmetres esmentats) mostra unes zones més vulnerables als barris més propers al sector del Besòs i part d'Horta i gran part del districte de Sants-Montjuïc.

Tal com conclou l'estudi, si s'analitza la vulnerabilitat per a cadascun dels quatre paràmetres per separat, les zones més vulnerables són les següents:

Per al paràmetre de gent major de 75 anys: els barris d'Horta-Guinardó, Nou Barris, els barris de Sant Martí situats més cap al Besòs i part de Collserola.

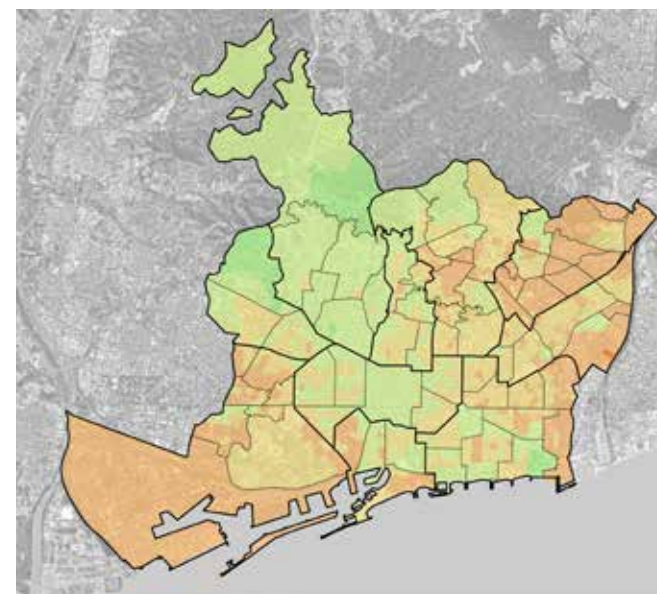
Per al paràmetre de demanda energètica dels edificis: els districtes de Sarrià-Sant Gervasi, les Corts, l'Eixample, i part dels barris més nous o transformats del districte de Sant Martí.

Per al paràmetre de manca de vegetació: polígon industrial de la Zona Franca i Bon Pastor, el districte de Nou Barris, Sant Andreu o algunes zones de Ciutat Vella, Sants i Horta-Guinardó.

Per al paràmetre de formació insuficient: Sants-Montjuïc i la zona propera al sector Besòs.

Vulnerabilitat global a les onades de calor.
Font: Pla clima. Departament de Resiliència Urbana, Ajuntament de Barcelona

Per tant, es constata que, en la gran majoria de barris inclosos en el Pla de Barris, a les vulnerabilitats socials, econòmiques i educatives analitzades en els paràgrafs anteriors se li suma la vulnerabilitat des del punt de vista de la sostenibilitat ambiental i l'emergència climàtica, així que s'accentuen les desigualtats de la població que viu en aquests territoris.

Visió conjunta

La superposició de les desigualtats en els sis eixos temàtics analitzats aporta una visió de conjunt que permet detectar quines parts de la ciutat són les que presenten unes majors i més accentuades mancances (ponderant el component quantitatiu i el qualitatiu). Amb aquesta aproximació des del punt de vista estadístic de l'anàlisi d'indicadors més el coneixement del territori aportat pels diferents agents intervinents en la definició del Pla de Barris (agents de barri, de districte i municipals) s'ha realitzat la selecció dels nous barris que s'han incorporat en la present edició del Pla de Barris.

Efectes de la Covid-19 sobre les vulnerabilitats existents

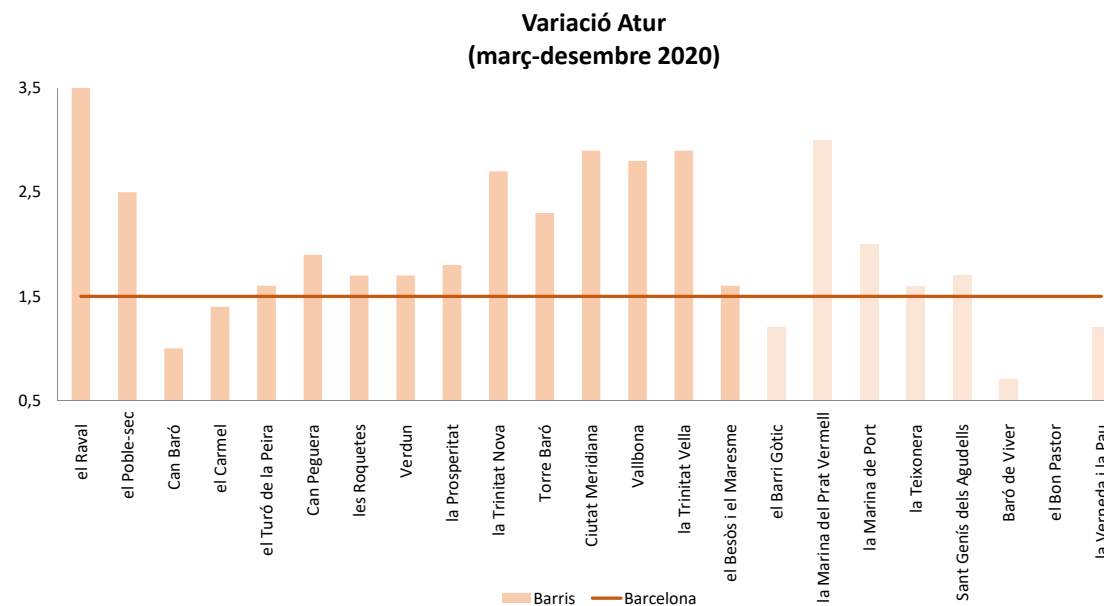
No es pot deixar de banda l'efecte que la Covid-19 està tenint sobre la societat. Si s'analitza la incidència en la població (casos positius per cada 100.000 habitants) i l'efecte en la variació de l'atur (entre els mesos de gener i setembre del 2020) conjuntament amb la resta d'indicadors, s'observa com la seva propagació i els seus efectes nocius tenen una correlació directa estadísticament significativa amb tres aspectes concrets, entre d'altres, el nivell educatiu de la població, les característiques dels habitatges i la situació econòmica i laboral de la població.

En els àmbits amb més proporció de població amb baixa formació acadèmica (sense estudis o només amb estudis obligatoris) s'està produint una major incidència de l'epidèmia. Per contra, allà on hi ha més proporció de població amb estudis universitaris la incidència en la població és menor.

La Covid-19 afecta més aquelles zones on més petita és la superfície mitjana dels habitatges i on la ràtio de superfície d'habitatge per habitant és menor. De la mateixa manera, l'efecte de l'epidèmia està sent més elevat en els àmbits que presenten habitatges amb un valor cadastral més baix (reflex d'unes pitjors condicions de superfície i salubritat).

En general, la Covid-19 té més incidència en barris que presenten una alta proporció de població en pitjor situació econòmica (menor IRFD i major taxa d'atur). En especial, destaca la incidència de l'epidèmia on s'observa major taxa d'atur de llarga durada (de més de dotze mesos). També s'observa un major increment de l'atur entre els mesos de març i desembre del 2020 (possiblement originat, en gran part, pels efectes de la pandèmia) en barris que tenen una proporció de població estrangera elevada, fet que evidencia una possible mostra de la vulnerabilitat d'aquest col·lectiu enfront dels efectes de la crisi sanitària.

Més enllà de les dades sanitàries de la pandèmia, en l'informe de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB), Una aproximació als efectes socioeconòmics de la Covid-19 a la metròpoli de Barcelona, es fan estimacions de la desigualtat social i pobresa de l'any 2020 a l'àmbit metropolità en dos escenaris. Aquestes estimacions es sumen a altres iniciatives d'innovació metodològica en els àmbits nacional i internacional amb l'objectiu d'informar amb rapidesa de l'impacte social de la pandèmia. El projecte s'emmarca en el programa de recerca metropolità (IERMB-AMB) i està previst realitzar publicacions periòdiques a partir de dades actualitzades. En aquest informe s'aporta una primera fotografia de l'abast de l'impacte social de l'actual crisi econòmica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona per efecte de la Covid-19 i aporta les següents conclusions:

Font: Urbaning, a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona (desembre del 2020)

“- Segons les estimacions realitzades, la renda anual neta mitjana de les llars metropolitanas de Barcelona el 2020 s’ha reduït entre un 7% i un 8% i es situa entre els 32.330 € i els 32.036 €.

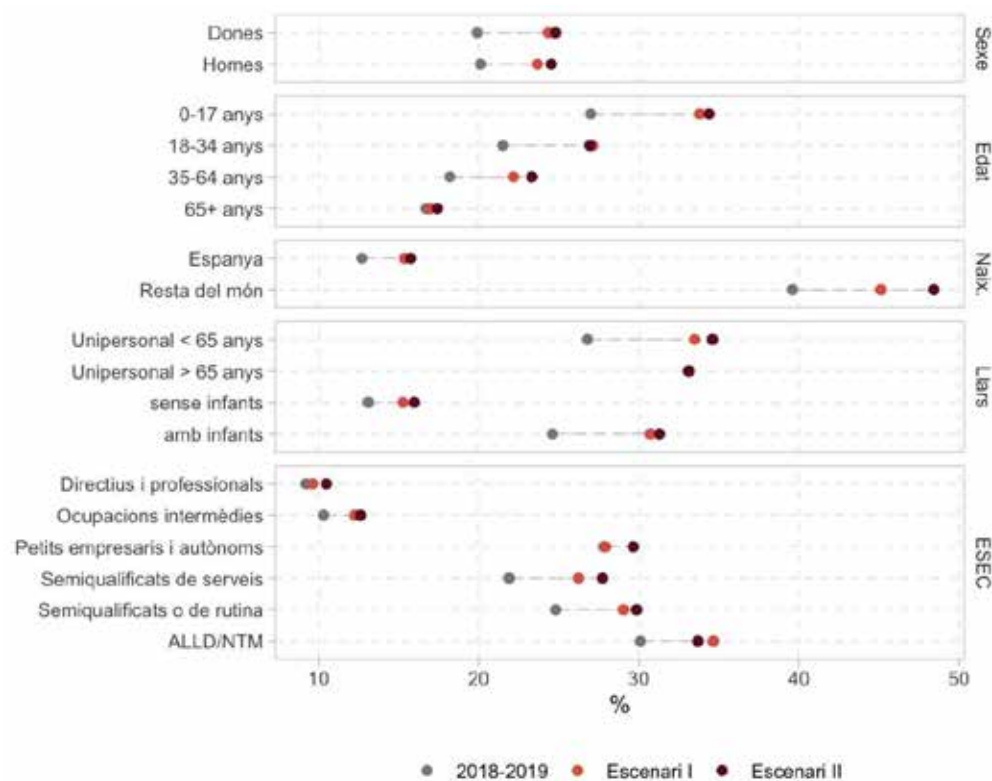
- Hi ha un increment moderat de la desigualtat social a l’Àrea Metropolitana de Barcelona. El coeficient de Gini l’any 2020 es situa en valors d’entre el 0,329 i el 0,331, mentre que l’any 2018-2019 es situava en un 0,321.

- El 2020 s’estima que a l’Àrea Metropolitana de Barcelona hi ha entre 129.000 i 152.000 persones més en risc de pobresa que abans de la pandèmia, les quals s’afegirien a les 648.000 preexistents.

- S’incrementa també la pobresa extrema (50.000 persones més, amb un resultat total de 221.000), i es produeix un lleuger augment de la intensitat de la pobresa.

- Segons les estimacions realitzades, els perfils socials més afectats per l’actual crisi econòmica són els infants, la població jove, la població d’origen migrant i les classes treballadores.

- Es calcula que els ERTO (i els ajuts als autònoms) estan reduint la pobresa moderada en un 18,5% i la pobresa extrema en un 35,7%.

Taxa de risc de pobresa moderada (60% de mitjana) i taxa de risc de pobresa moderada ancorada (2018-2019) segons característiques socials. Total població. Àrea Metropolitana de Barcelona, 2018-19 - 2020. Font: IERMB, Una aproximació als efectes socioeconòmics de la Covid-19 a la metròpoli de Barcelona.

- El 2020 s'estima que la població metropolitana en règim de lloguer destina una mitjana d'entre un 43,8% i 44,9% de la seva renda a cobrir les despeses d'habitatge, mentre que l'any 2018-2019 aquest percentatge era del 40,5%.

- L'any 2020 es calcula que la població metropolitana que destina més del 40% dels seus ingressos al pagament de l'habitatge es situa al voltant del 16%. Abans de la pandèmia aquest percentatge era del 13%.”(1)

Per tant, s'evidencia que la paràlisi de l'activitat econòmica derivada de les mesures adoptades per combatre la crisi sanitària de la Covid-19 està agreujant aquells aspectes econòmics i socials que es troben en la base de les desigualtats exposades en els paràgrafs precedents, amb greus conseqüències sobre els nivells de renda i la pèrdua de llocs de treball, i amb especial afectació en els sectors de població que prèviament ja patien desigualtats econòmiques i socials.

(1) Una aproximació als efectes socioeconòmics de la Covid-19 a la metròpoli de Barcelona, IERMB

5 - Àmbit territorial d'actuació específic ————— p. 44

- 5.1 Descripció i encaix territorial
- 5.2 Història
- 5.3 Antecedents
- 5.4 Dades generals i sociodemogràfiques

6 - Anàlisi ————— p. 56

- 6.1 Educació i salut pública
 - 6.1.1 Nivell formatiu
 - 6.1.2 Equipaments educatius
 - 6.1.3 Estructura digital
 - 6.1.4 Salut
- 6.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
 - 6.2.1 Teixit associatiu
 - 6.2.2 Serveis socials
 - 6.2.3 Convivència
 - 6.2.4 Equipaments
- 6.3 Habitatge
- 6.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
 - 6.4.1 Renda familiar disponible
 - 6.4.2 Activitat comercial
 - 6.4.3 Distribució atur
 - 6.4.4 Economia social i solidària
- 6.5 Espai públic i accessibilitat
 - 6.5.1 Planejament urbanístic
 - 6.5.2 Densitat de població
 - 6.5.3 Espais lliures i jocs infantils
 - 6.5.4 Xarxa de bus

- 6.5.5 Xarxa de tren, metro i tramvia
- 6.5.6 Xarxa de bici
- 6.5.7 Xarxa viària
- 6.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica
 - 6.6.1 Contaminació
 - 6.6.2 Resiliència

7 - Diagnosi ————— p. 100

- 7.1 Educació i salut pública
- 7.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 7.3 Habitatge
- 7.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 7.5 Espai públic i accessibilitat
- 7.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

8 - Plans actius i acció de govern ————— p. 110

- 8.1 Educació i salut pública
- 8.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 8.3 Habitatge
- 8.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 8.5 Espai públic i accessibilitat
- 8.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

9 - Síntesi de l'anàlisi de la diagnosi ————— p. 118

- 9.1 Educació i salut pública
- 9.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 9.3 Habitatge
- 9.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 9.5 Espai públic i accessibilitat
- 9.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

Bloc 2 >

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.1 | Descripció i encaix territorial

Situació de l'àmbit respecte de la ciutat
Font: Urbaning

El barri del Raval està situat al sud de la ciutat de Barcelona, dins el nucli històric de la ciutat. El barri està flanquejat per importants artèries urbanes: la Rambla, el carrer de Pelai, les rondes de Sant Antoni i Sant Pau, i l'avinguda Paral·lel.

El Raval és **un dels quatre barris que integren el districte de Ciutat Vella**, juntament amb la Barceloneta, el Gòtic i el de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera.

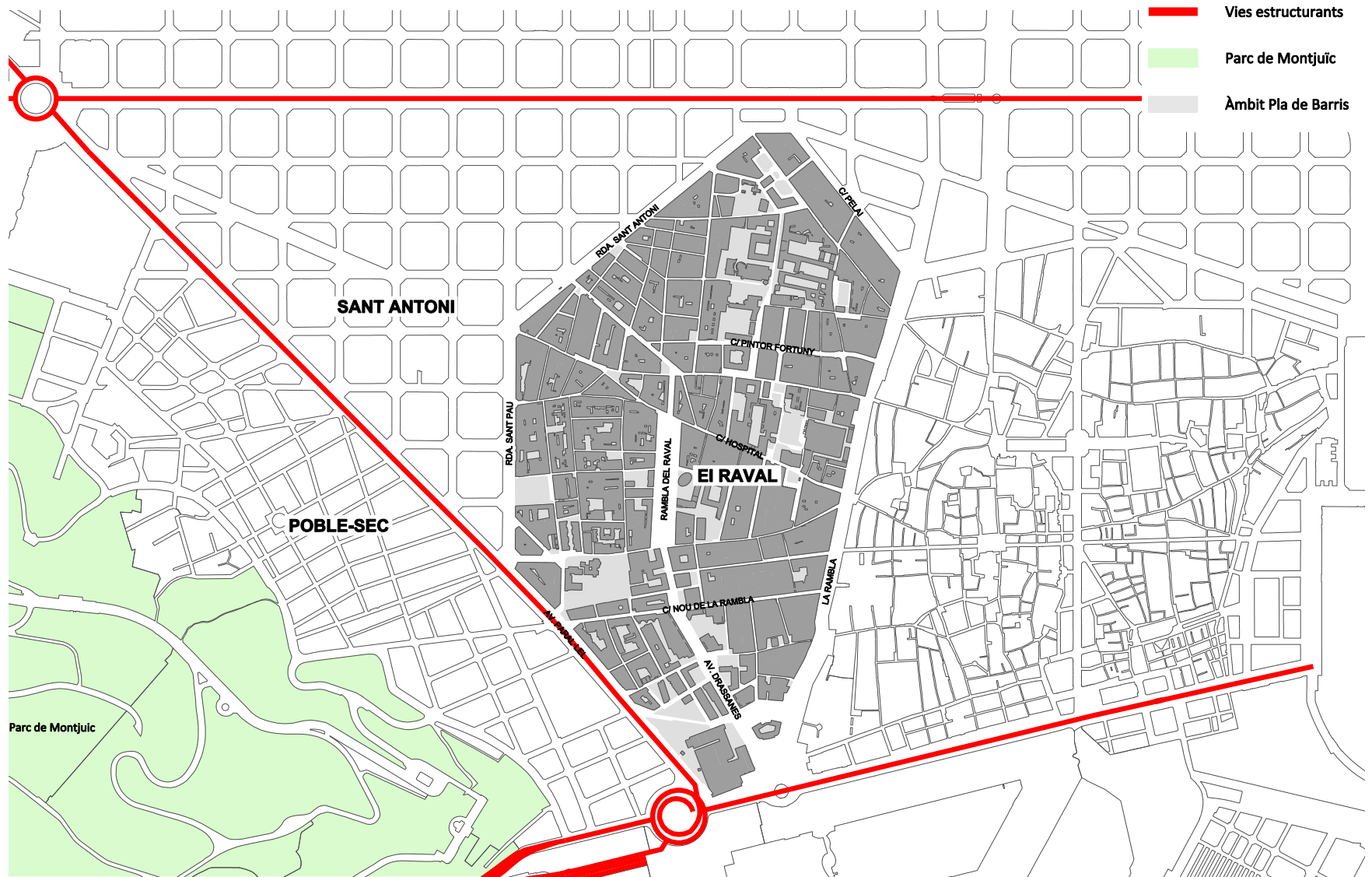
Les vies rodades principals del districte de Ciutat Vella coincideixen amb els espais que va deixar lliures l'enderroc de les antigues muralles que tancaven la trama de la ciutat antiga. L'avinguda del Paral·lel, la ronda de Sant Antoni i la de Sant Pau, i el carrer de Pelai són vies imprescindibles per a les connexions rodades del barri, formen el cinturó perimetral de la ciutat antiga i, alhora, també són importants zones comercials de la ciutat. Així mateix, les operacions d'obertura de vi-

als a la trama històrica també tenen un paper destacat en aquesta xarxa de vials principals que, alhora, alimenten altres vies secundàries de caràcter més específic de barri, com l'avinguda de les Drassanes, la rambla del Raval o els carrers del Carme i del Pintor Fortuny.

Un factor molt important és la presència i l'impacte d'infraestructures de caràcter supramunicipal com és la **proximitat al port de Barcelona**. En primer lloc, cal destacar la importància que va tenir per a l'actual ordenació de la xarxa viària l'obertura que es va fer a finals dels anys vuitanta de les rondes de la ciutat, i concretament de la ronda del Litoral, per afavorir la descongestió rodada de la zona i evitar que el trànsit de pas creués el centre històric. En segon lloc, pel que fa al Port de Barcelona, si bé és un ens autònom i independent de la governança municipal, és un agent que cal tenir en compte en l'anàlisi del territori, tant pel

seu impacte en la logística de mercaderies o passatgers com pel seu important rol d'intermediari físic en la relació del veïnat amb el mar. En les darreres dècades, el desenvolupament dels usos privatis o comercials de la línia de costa vinculada al port ha reduït els espais públics principals de contacte amb el mar a les platges i a l'àmbit del Moll de la Fusta. Precisament, el port és una de les dues grans portes d'entrada de turisme i visitants a la ciutat, juntament amb l'aeroport.

Un altre element urbà molt remarcable és la pròpia **Rambla de Barcelona**: passeig urbà de visita obligada per a tot el turisme, que justament exerceix de frontissa entre els barris del Raval i del Gòtic. La Rambla és el carrer amb ús per a viants més intensiu de tota la ciutat, ja que més de 100 milions de persones transiten anualment per aquest espai emblemàtic i hi tenen lloc uns 300.000 desplaçaments de persones per dia.

Plànol d'encaix territorial
Font: Urbaning

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.2 | Història

Abans del segle XIV, el barri del Raval era només un camp obert amb terres cultivades que abastaven la ciutat de Barcelona. A la Barcelona romana hi havia camins veïnals que van dibuixar el contorn que el barri va tenir més endavant. El monestir de Sant Pau del Camp va ser el primer nucli important del Raval, anterior al segle X, al voltant del qual hi va haver un petita vila medieval vinculada al monestir. El creixement de Barcelona va configurar el Raval com l'espai que pren forma de diamant entre el segon cinturó de muralles (construït per Jaume I l'any 1268, que correspon a la Rambla) i el tercer i darrer cinturó (construït per Pere el Cerimoniós l'any 1348, que correspon a les rondes i l'avinguda del Paral·lel). El Raval estava situat als marges dels camins principals: el Portal dels Tallers, per on els pagesos entraven les mercaderies per fornir Barcelona; el Portal de Sant Antoni, l'accés més important de la ciutat, i la Porta de Santa Madrona, al costat de les Drassanes, l'única que resta en peu. La ciutat estava ofegada per les muralles de Jaume I, i Pere el Cerimoniós va decidir fer el tercer cinturó emmurallat. Calia assegurar les expectatives de creixement urbà. Hi havia la tendència general de moltes ciutats de l'època d'encerclar dins les muralles l'extensió de terreny suficient per preveure la subsistència dels habitants en temps de guerres i setges. Un altre motiu

era localitzar fora del nucli urbà els establiments, serveis i activitats més molestes o poc recomanables.

A finals del segle XIV i principis del XV, a causa de les dificultats econòmiques (el comerç marítim es desplaçava cap a l'Atlàntic), polítiques (Barcelona es va arruïnar amb la guerra contra Joan II) i socials (hi va haver una davallada demogràfica per pestes i epidèmies), es va paraitzar el creixement del Raval, que va quedar com a zona d'activitat bàsicament agrícola. Entre el segle XV i la desamortització de Mendizábal l'any 1837, el Raval es va convertir en "terra de convents". La gran quantitat de sòl edificable va donar peu a la instal·lació d'ordres religiosos en el marc de la Contrareforma impulsada pel Concili de Trento (1545-1563). **Al principi del segle XVIII**, les indústries van començar a instal·lar-se enmig d'horts, convents i cases gremials i la prohibició d'importar teixits estampats de l'any 1718 va afavorir l'aparició de la indústria manufacturera. Entre el 1770 i el 1840 es va dur a terme la industrialització definitiva del barri del Raval. A partir de la **segona meitat del 1700**, van començar a aparèixer nous carrers amb fàbriques i habitatges per als treballadors. Van desaparèixer les cases gremials i es van subdividir en molts habitatges de lloguer per acollir els nombrosos camperols que fugien de

la fam del camp (a causa de la crisi agrícola del 1765-1766). Els treballadors de les fàbriques es van quedar a viure al Raval, prop de la feina. Aquest barri es va convertir en el més dens d'Europa i es va aprofitar fins a l'últim metre quadrat edificable. Entre els anys 1783 i 1785, s'hi va instal·lar la indústria d'Erasmus de Gònima i es va aixecar la fàbrica de teixits, filats i estampats més gran del seu temps. L'any 1829, segons el padró de fabricants, al Raval hi havia 74 fabricants tèxtils, 2.443 telers i 657 màquines de filar. Destacava la fàbrica Bonaplata, instal·lada al carrer dels Tallers, que tenia entre 600 i 700 treballadors i era la primera impulsada amb vapor. La culminació de tot aquest procés va ser la instal·lació coneguda com a casa-fàbrica, on coincidien les instal·lacions fabrils, la representació institucional i la residència del fabricant. Aquest és el cas de l'Espanya Industrial, construïda l'any 1839 al carrer de la Riereta.

El monestir de Sant Pau del Camp va ser el primer nucli important del Raval

El Raval era l'únic lloc dins les muralles on es podien edificar construccions grans, ja que era poc atractiu fer-ho a l'exterior a causa de la inestabilitat política (carlisme i bandolerisme). A més, era a prop de la sortida natural de Barcelona com a ciutat portuària. El manteniment d'uns sous baixos, unes llargues jornades laborals, el tancament de les fàbriques com a demostració de força dels fabricants, la supressió de la sopa de caritat i la persecució de les associacions obreres van fer que el 2 de juliol del 1855 esclatés una vaga sota la consigna general del dret d'associació i la jornada laboral de deu hores. Les revoltes obreres contra les mecanitzacions modernes i diverses epidèmies de còlera van fer prendre la decisió d'enderrocar les muralles l'any 1859 i permetre l'expansió urbana i industrial fora d'un nucli urbà insalubre i fàcilment controlable per un moviment obrer que es començava a organitzar. L'èxode empresarial cap al pla de Barcelona va començar a principis dels anys seixanta. Una llarga llista de fabricants sortien del barri seguint les teories higienistes d'Ildefons Cerdà. En el nou model de ciutat, el Raval va ocupar una situació perifèrica com a barri residencial obrer.

A **començaments del segle xx** va continuar tenint una composició social eminentment obrera. Els moviments del barri van assolir una importància que va ultrapassar

les seves fronteres. L'any 1870 es va celebrar el I Congrés Obrer Espanyol; el 1871 el principal sindicat català de l'època, el tèxtil, es va adherir a la Primera Internacional, i el 1888, del carrer dels Tallers va sortir la convocatòria per reunir tots els delegats de l'Estat espanyol per fundar la UGT (Unió General de Treballadors) al mateix barri.

El Raval es va anar convertint cada vegada més en un barri d'habitatges per a les classes obreres, entre les quals els immigrants eren una part destacada. Aquesta extracció proletària va tenir un paper important a la Setmana Tràgica (26-31 de juliol del 1909), durant la qual el Raval va ser un dels principals escenaris de la crema de convents i de l'enfrontament amb l'exèrcit. L'amuntegament humà, una xarxa viària estreta i tortuosa, la proximitat del port i la dedicació de molts immobles a bars, sales d'espectacles i cases de tolerància, van acabar configurant una zona al sud del Raval que cap a l'any 1925 el periodista Àngel Marsà va batejar amb el nom de Barri Xino. Les destruccions de la guerra i la misèria de la postguerra van perjudicar molt la vida nocturna del barri, en un procés que va acabar amb el decret de tancament de les cases de prostitució l'any 1956. Les primeres veus que van reclamar la millora del barri van sorgir als anys trenta, durant la Segona República (1931-1936), amb les propostes dels arquitectes del GATCPAC (Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans per

al Progrés de l'Arquitectura Contemporània). El Pla Macià donava solucions racionalistes i integrades als problemes del barri. Però malauradament van ser les bombes de la Guerra Civil les que van fer els primers sanejaments urbanístics al sud del Raval (a l'avinguda de García Morato, avui avinguda de les Drassanes).

Durant els anys vuitanta del segle xx, l'Administració va impulsar una decisió política de reformes i de rehabilitació d'habitatges, d'obertura d'espais i de creació d'equipaments per a la comunitat, que va anar deixant en segon terme el nom de Barri Xino per recuperar la denominació històrica del Raval.

Rambla del Raval
Font: Ajuntament de Barcelona

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.3 | Antecedents

El segle xx ha estat l'època històrica de majors canvis per a la totalitat de la ciutat de Barcelona. El primer canvi es va produir arran de l'enderroc de les muralles i la convocatòria per part de l'Ajuntament de Barcelona d'un concurs per al disseny de l'Eixample de la ciutat, el 1859. S'hi van presentar tretze propostes i, tot i que la guanyadora per l'Ajuntament va ser la dissenyada per Antoni Rovira i Trias, la proposta que es va començar a construir va ser, per reial decret, la d'Ildefons Cerdà, que va convèncer més el Ministeri de Foment. El **Pla Cerdà** es va caracteritzar per l'organització ortogonal de la xarxa de carrers en amples de 20, 30 i 60 metres, i per la construcció de les illes de cases amb una estructura quadrada de 113,33 metres amb xamfrans a 45º, que originalment només havien de tenir construïts dos dels quatre costats. La repercussió que es va pensar que tindrien l'enderrocament de les muralles i la planificació del Pla Cerdà d'aconseguir una major igualtat entre els barris i, amb els recursos excedents de l'Eixample, finançar la reforma interior del nucli històric, va fer fallida per efecte de l'especulació. Ciutat Vella es va anar convertint cada vegada més en un barri d'habitatges per a les classes més populars i amb menys

poder adquisitiu, especialment el Raval, amb gran part de població migrada. Altres episodis planificats van acompanyar les transformacions urbanes posteriors, com l'Exposició Internacional del 1929, i també els episodis imprevistos, com els bombardejos de la Guerra Civil, que van afectar especialment la zona sud del Raval.

Als anys seixanta, a Ciutat Vella la crisi socioeconòmica va provocar una disminució d'habitants i l'abandonament del patrimoni, que va provocar la degradació del comerç i es va traduir en la demanda expressa dels residents de la creació de nous equipaments. Tant és així que durant la dictadura del general Franco la zona del Raval sud figurava als plànols oficials com a "zona de censura".

Durant la segona meitat del segle passat, diverses operacions van intentar intervenir a Ciutat Vella per millorar les condicions de vida dels residents, com ara el **Pla general metropolità (PGM)** o el pla Del Liceu al seminari, proposat per Oriol Bohigas, delegat dels serveis d'Urbanisme de l'Ajuntament dels anys vuitanta, per a la recuperació patrimonial per a usos públics d'edificis històrics del Raval,

Als anys seixanta, la crisi socioeconòmica va provocar una disminució d'habitants i l'abandonament del patrimoni

Àmbit (ortofoto)
Font: Urbaning

com la Casa de la Caritat (actual Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, CCCB), la Casa Galera (actual Filmoteca) o el convent dels Àngels (actual Museu d'Art Contemporani de Barcelona, MACBA). Per tant, la idea de crear un cordó d'equipaments que anés des del Liceu fins al seminari, darrere de la plaça de la Universitat, va concentrar quasi tots els grans equipaments a la zona nord del Raval. A la **dècada dels vuitanta**, la preparació per als Jocs Olímpics va tenir com a un dels seus punts forts la transformació urbana distribuïda per tota la ciutat. A Ciutat Vella es va concretar, sobretot, en la millora de les comunicacions perimetrals, i la creació de nous hotels i la remodelació dels existents per a l'acollida dels visitants. A partir del desplegament de plans especials, com el Pla especial de reforma interior (PERI) engegat l'any 1987 o el **Projecte de rehabilitació integral del Raval sud**,

que va resultar un dels projectes seleccionats en la **setena convocatòria de la Llei de barris**, es van impulsar intervencions urbanes i programes socials per abordar la millora del teixit urbà i la cohesió social del barri. De la mà d'aquests plans especials es van planificar operacions a Ciutat Vella amb quatre grans objectius: crear nous espais públics, fer equipaments de barri (centres cívics, biblioteques, casals d'avis, escoles bressol i centres socials) i de ciutat (museus, universitats i centres de cultura), millorar les condicions de l'habitatge i millorar les xarxes de serveis i infraestructures públiques. Fruit d'aquest plantejament, es va promoure a finals del segle passat el Pla central del Raval que, mitjançant l'enderroc d'edificacions en condicions precàries i el reallotjament de molts dels veïns i veïnes al mateix barri, va crear l'actual rambla del Raval.

Aquesta rambla fou inaugurada el setembre del 2000 i, al llarg de la primera dècada del segle XXI, s'ha configurat com un nou punt de trobada i de pas que busca la seva pròpia personalitat. Una operació complementària que s'ha dut a terme els anys posteriors a la inauguració de la rambla del Raval ha estat l'edificació de l'Illa de la Rambla del Raval, un conjunt urbà amb voluntat de barreja d'usos. Aquesta àrea ha generat un ús residencial (habitatges cooperatius), econòmic (hotels i oficines), de serveis comunitaris (aparcament i central de recollida pneumàtica de residus) i de nou espai d'ús públic (plaça de Vázquez Montalbán), així com la ubicació d'un equipament públic, la Filmoteca de Catalunya. Aquestes operacions urbanes dissenyades per aportar-hi qualitat urbanística han suposat, alhora, conseqüències com la marxa d'un nombre indeterminat de veïns i veïnes i situacions de desequilibri a la zona.

Una de les iniciatives municipals impulsades els darrers anys per lluitar contra les desigualtats i afavorir l'equitat social ha estat el **Pla de Barris Raval sud i Gòtic sud (2016-2020)**, un pla que ha inclòs actuacions amb mirada integral en els àmbits d'educació, drets socials, activitat econòmica i ecologia urbana. Quant a les actuacions de millora urbana, destaquen les intervencions que s'han realitzat al Raval sud als entorns de la rambla del Raval i de les places de Vázquez Montalbán i Salvador Seguí, i els entorns escolars dels centres Rubén Darío, Drassanes i Collaso i Gil.

Al mateix temps, cal tenir present el conjunt de plans i projectes de caire social que s'han anat desenvolupant al llarg dels anys i que es descriuen en els diferents apartats d'aquest document.

Senyals informatius
Font: Ajuntament de Barcelona

5 | Àmbit territorial d'actuació específic

5.4 | Dades generals i sociodemogràfiques

El barri del Raval té una superfície de 110 ha. És un dels barris amb **densitat més alta de la ciutat** (acull 946 habitants/ha residencial, molt per sobre dels 590 habitants/ha residencial que representa la mitjana de Barcelona).

Segons dades del padró del 2019, el Raval té una **població de 48.297 habitants**, dels quals un 54% són homes (26.093) i un 46% són dones (22.204), i representa el 45,6% de la població del districte de Ciutat Vella, amb 105.820 habitants, i el 2,9% del total de la ciutat.

L'estructura per edats mostra un **percentatge important de població de 25 a 64 anys** (65,5%), bastant superior a la mitjana de la ciutat (57,1%). A més, es pot observar que és també significativa la franja adulta jove (entre 25 i 39 anys) en edat d'emancipació, que representa el 33,1%, respecte del 22,5% del conjunt de la ciutat. La població infantil (0-14 anys) representa el 12,5% del total poblacional.

L'índex d'envelliment del Raval (93%) és menor que la mitjana de la ciutat (130%). Segons el padró d'habitants del 2019, al Raval hi ha 5.497 persones de 65 anys i més, de les quals 1.747 viuen soles, principalment dones (65%). També és menor **l'índex de sobreenvelliment** (2,17 el Raval, 4,15 la ciutat). Si a aquests indicadors se li suma que la **taxa de natalitat** del Raval està lleugerament per sobre (9,3%) que la del conjunt de la ciutat (8%), s'observa una piràmide poblacional més jove i menys envellida que la que representa la ciutat.

Ciutat Vella ha estat sempre porta d'entrada de **moviments migratoris en diferents èpoques**, especialment el barri del Raval. Durant el darrer segle hi va haver una primera onada migratòria de persones provinents de la resta de Catalunya, després de la resta de l'Estat espanyol i en les últimes dècades han arribat més persones extracomunitàries. A mitjans dels anys vuitanta es comença a detectar un augment de l'arribada d'immigrants internacionals a Espanya, els quals es

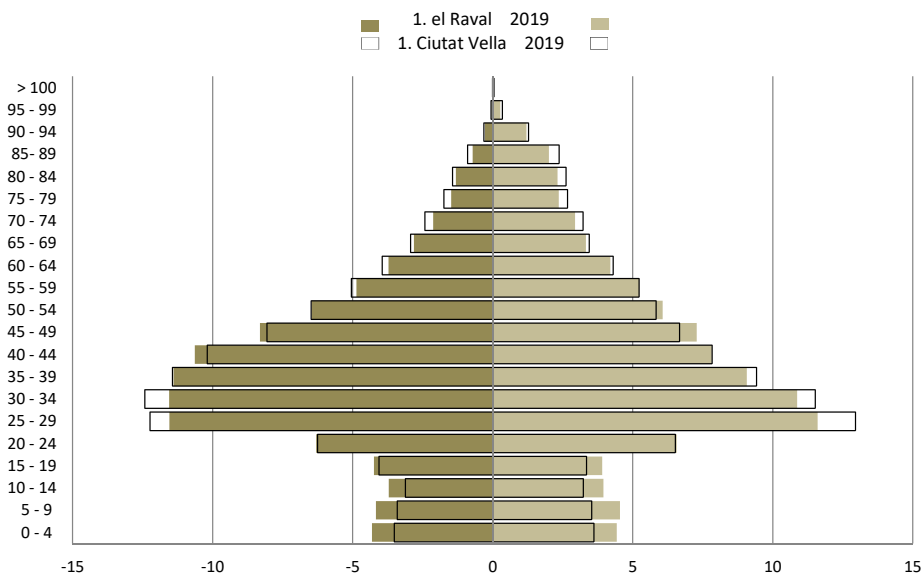
L'estructura per edats mostra un percentatge important de població de 25 a 64 anys bastant superior a la mitjana de la ciutat

dirigeixen principalment a les grans ciutats, com Barcelona, i a l'arc mediterrani. Durant els primers anys, la població migrant provenia principalment del Marroc i d'Amèrica Llatina, gràcies a llaços històrics i lingüístics, i coincidint amb la crisi econòmica llatinoamericana. Al llarg de la dècada dels vuitanta, l'arribada d'immigrants va continuar diversificant-se i creixent, amb el suport tant de les pròpies xarxes migratòries com de la bonança econòmica. En aquest sentit, diversos veïns i veïnes del Raval coincideixen a assenyalar que un augment important de l'arribada d'estrangers al barri va coincidir amb les obres realitzades arran dels Jocs Olímpics de Barcelona del 1992.

Indicadors socioeconòmics				
	el Raval	Districte de Ciutat Vella	Barcelona	
Població (2019)	48.297	105.820	1.650.358	
Superfície (ha)	110	411	10.135	
Densitat neta (hab/ha residencial) (2019)	946	817	590	
Població per sexe (2019)	Dones	22.204	49.713	867.803
	Homes	26.093	56.107	782.555
Població per edat (%) (2019)	0-14	12,5%	10,2%	12,5%
	15-64	76,1%	77,1%	66,3%
	65 i més	11,4%	12,7%	21,3%
Població per lloc de naixement (%) (2019)	Barcelona	25,6%	28,1%	50,1%
	Resta Catalunya	4,2%	4,5%	7,3%
	Resta Espanya	9,9%	10,9%	16,3%
	Estranger	60,3%	56,5%	26,3%
Població per nacionalitat (%) (gener 2019)	Epanyols	48,1%	50,7%	73,7%
	Estrangers	51,9%	49,3%	26,3%
Principals nacionalitats estrangeres (gener 2019)	Pakistan Filipines Bangladesh	Pakistan Itàlia Filipines	Itàlia, Xina, Pakistan	
% Titulats superiors i CFGS (2019)	26,7%	32,3%	32,8%	
Taxa natalitat / 1000 hab (2018)	9,30	7,80	8,00	
Població de 65 anys i més que viu sola (2019)	28,8%	27,9%	43,9%	
Índex de sobreenvelliment (2019)	2,17	2,58	4,15	
Turismes (persones físiques) / 1000 hab (2018)	119,99	167,42	302,12	
Motos (persones físiques) / 1000 hab (2018)	62,68	107,68	131,69	
Nombre d'aturats registrats (desembre 2020)	5.046	9.773	93.842	
IRFD (2017)	71,2	84,3	100,0	

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

No obstant això, no és fins a començaments del segle XXI, exactament els anys 2001 i 2002, quan es detecta un augment considerable de les dimensions d'aquests fluxos i, sobretot, una **diversificació quant als orígens**: apareixen nous col·lectius provinents d'Àsia central i meridional i altres països africans, més al sud de la riba Mediterrània. Segons el padró de població estrangera a Barcelona de l'any 2019, el barri del Raval és dels territoris de Barcelona amb una proporció més elevada de persones amb nacionalitat estrangera (60,3 %), una proporció que s'ha vist incrementada en els darrers anys. Entre els col·lectius de persones d'origen estranger, destaquen les comunitats pakistanesa, filipina i bangladesiana.

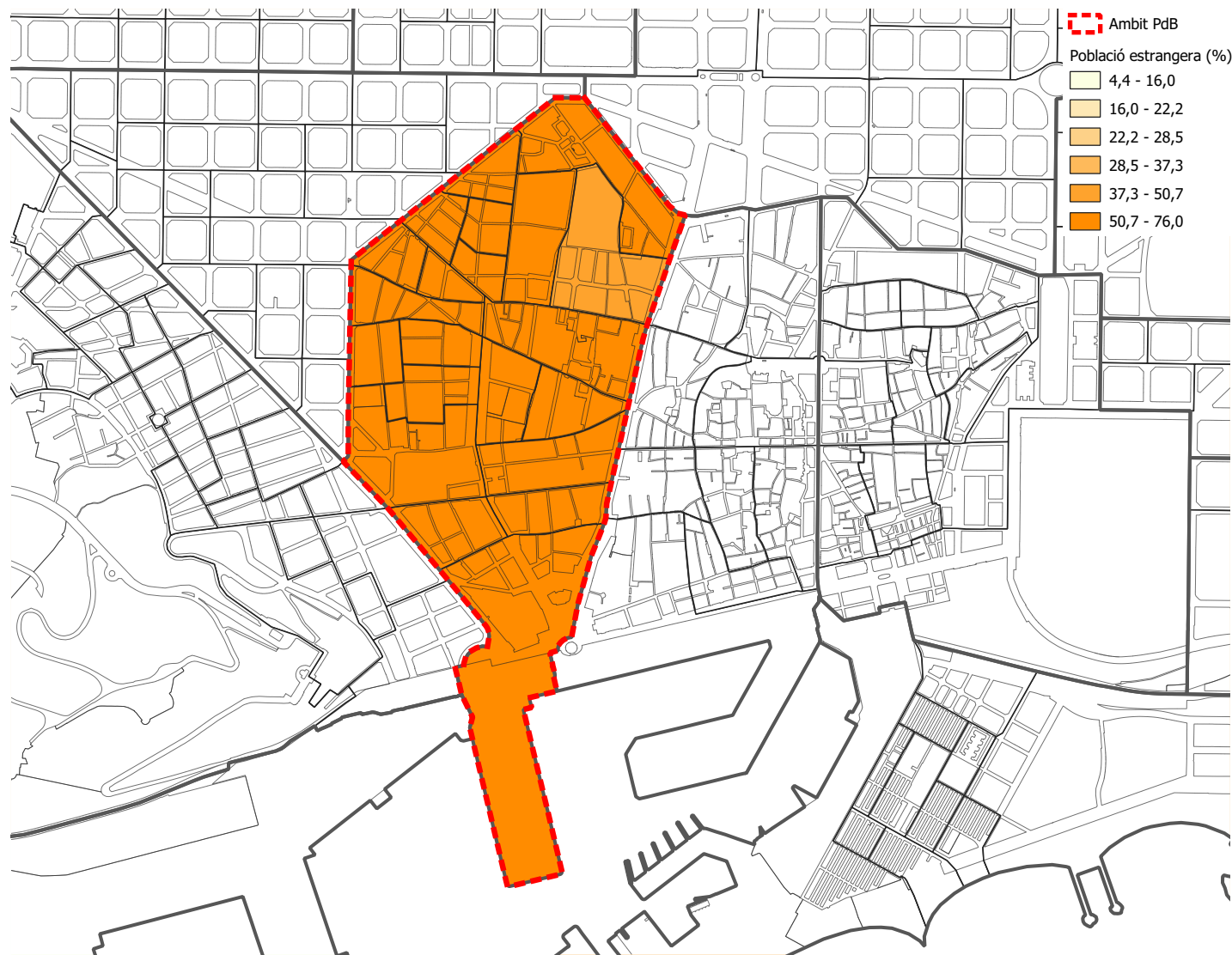
Piràmide de població del Raval (2019)

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Població segons lloc de naixement (2019)

	Nombre d'habitants total	Nombre d'habitants espanyols	Nombre d'habitants estrangers	% d'habitants espanyols	% d'habitants estrangers
el Raval	48.297	19.194	29.103	39,7%	60,3%
Districte de Ciutat Vella	105.820	46.016	59.804	43,5%	56,5%
Barcelona	1.650.358	1.216.512	433.846	73,7%	26,3%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Plànol de població estrangera per secció censal
Font: Urbaning

Bloc 2 >

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.1 | Nivell formatiu

Al barri del Raval, un 50,9% de la població major de setze anys té estudis obligatoris, una xifra que és superior a la mitjana del districte (43,9%) i de la ciutat (37,9%). La situació canvia si es miren els percentatges de població major de setze anys amb batxillerat superior i cicles formatius de grau mitjà (CFGM), que al Raval representa el 18,9%, inferior a la del conjunt de Ciutat Vella (20,6%) i a la mitjana de Barcelona (25,1%). La població amb estudis universitaris i CFGS al Raval representa un 26,7%, per sota de la mitjana del districte (32,3%) i sis punts per sota que la mitjana de la ciutat (32,8%). El percentatge de població major de setze anys sense estudis, en canvi, al Raval (1,7%) és lleugerament inferior al del districte (1,8%) i al de la ciutat (2,3%).

Segons dades del Consorci d'Educació de Barcelona, durant el curs 2017-2018 hi havia un total de 7.498 estudiants de Ciutat Vella matriculats a l'educació obligatòria (3-16 anys) i 1.171 estudiants a batxillerat. Els i les alumnes de l'educació obligatòria del districte constitueixen el 4,3% del total dels infants i joves matriculats al conjunt de la ciutat.

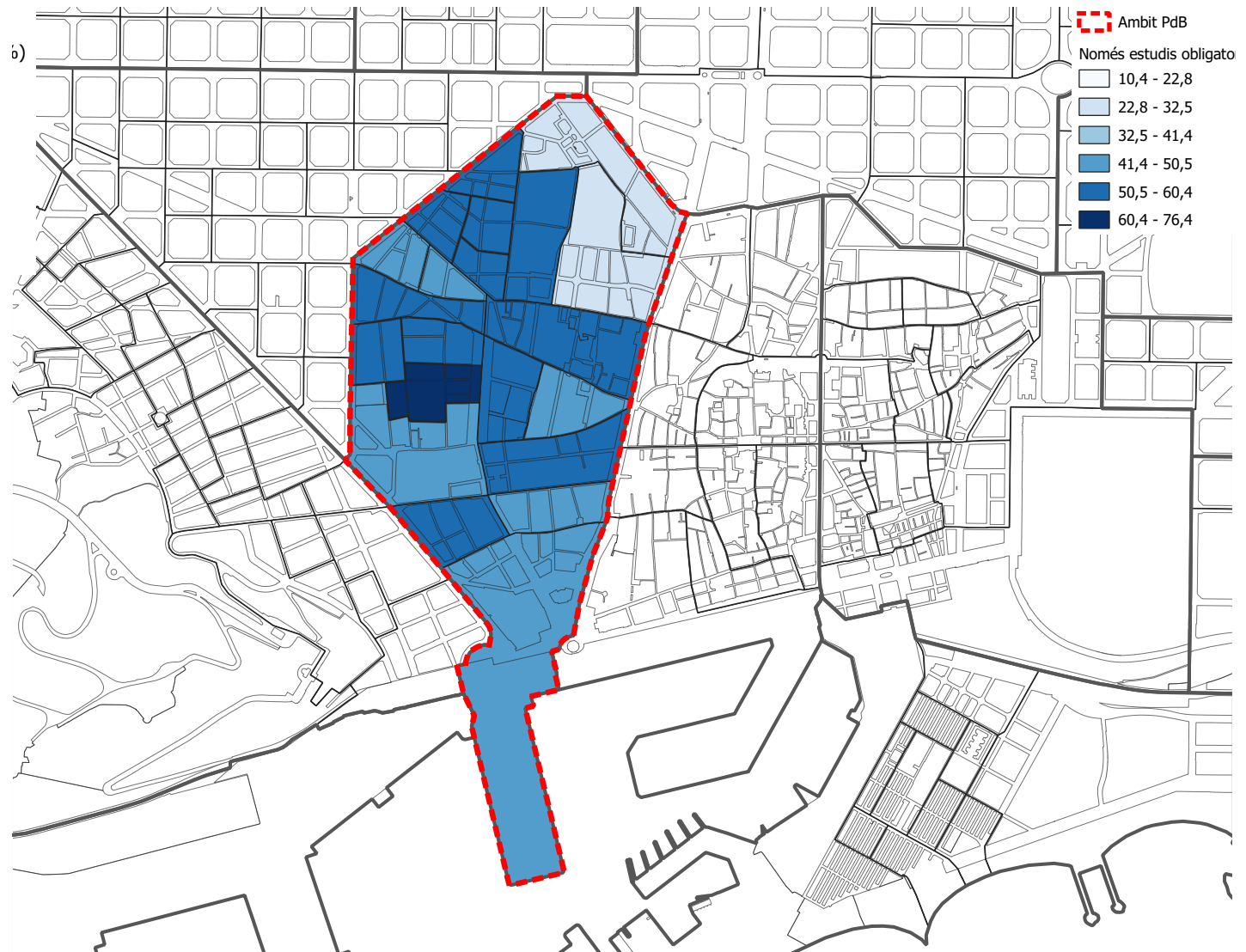
Referent a les dades específiques de la demanda de P3 en centres públics del conjunt de Barcelona, durant el curs 2018-2019 aquesta ha superat, per primera vegada, la demanda de places en centres concertats de la ciutat, fet que mostra clarament una tendència progressiva de creixement de la demanda de places públiques. En el cas de l'ESO, la diferència entre els centres públics i els concertats és més accentuada. Així doncs, el 72% de la demanda és a centres públics a 1r d'ESO el curs 2018-2019.

En el cas de Ciutat Vella, del total de l'alumnat que cursa cicles d'educació infantil, primària o secundària obligatòria, el 54,6% ho fa en centres públics, segons les dades del curs 2017-2018, mentre que el 45,4% ho fa a centres privats sostinguts amb fons públics. Per altra banda, pel que fa a la demanda de places a P3, la proporció de les sol·licituds que corresponen als centres públics és de gairebé el 61%, una xifra, per tant, sensiblement superior a la referida al conjunt de la ciutat.

Nivell formatiu de la població major de 16 anys (2019)

	Sense estudis	Estudis obligatoris	Batxillerat superior / CFGM	Estudis univers. / CFGS
el Raval	1,7%	50,9%	18,9%	26,7%
Districte de Ciutat Vella	1,8%	43,9%	20,6%	32,3%
Barcelona	2,3%	37,9%	25,1%	32,8%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Plànol de població amb només estudis obligatoris per secció censal
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.2 | Equipaments educatius

El Raval disposa d'una àmplia **xarxa d'equipaments educatius**, formada per centres d'educació obligatòria i postobligatòria, facultats universitàries, institucions d'investigació, recerca i innovació, associacions docents i serveis educatius d'equipaments culturals de referència a la ciutat.

El districte de Ciutat Vella compta amb un total de 24 **centres educatius** que ofereixen els cicles d'infantil, primària i secundària, 11 dels quals estan ubicats al barri del Raval. D'aquests, 9 són públics (3 escoles bressol, 4 escoles de primària i 2 instituts) i 2 concertats. A més, s'hi sumen iniciatives d'escolarització de segones oportunitats, com l'Escola Cintra, i dos centres d'educació d'adults, CFA Maria Rúbies i CFA Barri Gòtic. A més, l'Escola Drassanes forma part dels centres de la ciutat que compten amb el programa de Patis oberts, s'ofereix com a espai d'ús públic i educatiu per a famílies, nens, nenes i adolescents fora d'horari escolar, en cap de setmana i en període de vacances escolars.

Quant a estudis superiors, al Raval hi ha importants seus **d'universitats públiques i privades**, com la Facultat de Filosofia i de Geografia i Història (Universitat de Barcelona) i la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals (Universitat Blanquerna-URL), i escoles especialitzades en estudis de grau superior, com l'Escola Massana. Centre d'Art i Disseny, el Conservatori Superior de Música del Liceu i el Taller de Músics-Escola Superior d'Estudis Musicals.

També s'hi ubiquen importants **institucions i centres d'investigació i recerca**, com el CIDOB (Barcelona Center for International Affairs), el CSIC (Consejo Superior de Investigaciones Científicas), el CESIRE (Centre de Recursos Pedagògics Específics de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa) i l'Institut d'Estudis Catalans, així com també els serveis educatius **d'institucions culturals de referència** a la ciutat com el MACBA, el CCCB, la Filmoteca, el Liceu, el Palau Güell

i el Museu Marítim. Hi tenen presència també la Real Acadèmia de Farmàcia de Barcelona, la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya i la Biblioteca de Catalunya.

A més, cal sumar-hi un ventall d'equipaments i **espais d'educació en el lleure**, promoguts des de la **xarxa socioeducativa** existent al territori, que inclou des de centres oberts, casals infantils i ludoteques fins a instal·lacions esportives per fomentar un treball socioeducatiu dins l'horari no lectiu.

El Raval disposa d'una biblioteca municipal, la Biblioteca Sant Pau-Santa Creu, i completant aquesta xarxa de recursos educatius, compta, també, amb una de les seus de l'Escola Oficial d'Idiomes i l'Associació de Mestres Rosa Sensat.

Plànol d'equipaments educatius
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.3 | Escletxa digital

Les **TIC** (tecnologies de la informació i la comunicació) milloren la qualitat de vida de les persones, donat que l'accés i la capacitat digital de la ciutadania permeten millorar el seu desenvolupament personal i professional en molts àmbits (laboral, formatiu, social, polític, etc.), com també superar certes barreres d'espai i temps. **L'escletxa digital** fa referència a la desigualtat entre les persones que poden tenir accés o coneixement en relació amb les noves tecnologies i les que no i també a les diferències entre grups segons la seva capacitat d'utilitzar les TIC de manera eficaç. Existeixen tres tipus d'escletxa digital: d'accés, que fa referència a la possibilitat o no d'accedir a la tecnologia; d'ús, basada en les persones que saben o no utilitzar la tecnologia, i la de qualitat de l'ús, que es

fonamenta en les capacitats que té cada persona per utilitzar les eines que ofereix la xarxa.

Segons dades de l'informe **L'escletxa digital a la ciutat de Barcelona**, elaborat per Mobile World Capital Barcelona el febrer del 2016, un 82,9% de les llars de la ciutat disposen d'internet. Aquesta xifra és inferior en el cas del barri del Raval (73,4%). En les llars connectades, al Raval hi predomina clarament la connexió d'ADSL (70,2%) per sobre de la de fibra òptica (28,7%). Del total de veïns i veïnes entrevistades, els motius principals pels quals manifesten que no tenen connexió a internet a la llar és principalment que no es poden permetre el cost de la connexió (32,3%) i, en grau similar, perquè no en tenen la necessitat

o no en fan servir (35,5%), o bé perquè utilitzen altres dispositius, com el mòbil o la tauleta (9,7%) o altres espais d'accés a internet (6,5%), com per exemple la biblioteca pública. L'informe especifica que la nacionalitat no és determinant per a l'accés i l'ús d'internet, si bé es detecta un percentatge lleugerament inferior de connexions a internet des de casa per part de les persones d'origen cultural divers (76%) respecte de les nascudes a l'Estat espanyol (86%). La proporció de població que disposa d'un telèfon intel·ligent és superior al Raval (82,8%) que al districte de Ciutat Vella (78,5%), però similar a la mitjana de la ciutat (84,6%).

En les llars connectades, al Raval hi predomina clarament la connexió d'ADSL per sobre de la de fibra òptica

Foto aèria
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.1 | Educació i salut pública

6.1.4 | Salut

En matèria de salut, el Raval disposa **d'equipaments sanitaris, assistencials i d'atenció a les persones**: els dos CAPs —Centre d'Atenció Primària Raval Nord i Centre d'Atenció Primària Drassanes—, el **Centre d'Atenció Sociosanitària-Sala Baluard** i els **centres de serveis socials** de Raval Nord i el de Raval Sud.

A més, al Raval es va iniciar una línia de **salut comunitària** que va començar a finals del 2010 en el marc del Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural (ICI) impulsat per l'Obra Social “la Caixa” i coordinat des de la Fundació Tot Raval, simultàniament es va iniciar el desplegament de la Llei de barris del Raval sud 2010-2018, que incorpora el programa Salut als barris, implementat per l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) i el Consorci Sanitari de Barcelona. La finalitat d'aquesta línia de treball és promoure els esforços de la comunitat per tenir més control sobre els factors que afecten la seva salut, i en conseqüència, per millorar-la a través de la definició i implementació conjunta d'un pla de programació comunitària des d'una mirada intercultural, de gènere i de cicle vital. Des dels seus inicis fins ara, s'han format diferents grups de

treball i una Comissió de Salut Comunitària, formada per tècnics i professionals de diferents àmbits del barri (sanitari, social, educatiu, esportiu, etc.) que han anat configurant i implementant diverses línies de treball per abordar la salut des d'una perspectiva integral. De manera prèvia a la implementació del programa, es va elaborar una diagnosi que apunta cap a tres grans àmbits: l'envelliment saludable, la salut sexual i reproductiva, i la salut mental, tres prioritats que han generat programes i actuacions implementats de proximitat.

Quant a indicadors de salut, **l'esperança de vida** del veïnat del Raval està tres punts per sota de la mitjana de la ciutat (81,3 anys al Raval en comparació amb els 84,3 anys al conjunt de la ciutat), i de mitjana els homes solen viure vuit anys menys que les dones (77,2 anys ells i 85,7 anys elles).

Segons dades de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, la **mortalitat** al barri del Raval és superior a la de Barcelona (en homes és 23,8 i en dones 6,2 superior). Les principals causes són les malalties del sistema circulatori i les derivades per tumors malignes.

La proporció de persones grans al Raval

és menor que la del conjunt de Barcelona ciutat, el percentatge de persones de 65 anys o més al Raval representa l'11,4%, deu punts per sota del 21,3% del de la ciutat, fet que es correspon amb uns **índexs d'envelliment i sobreenvelliment** menors que els del conjunt de Barcelona (envelliment: 93% al Raval i 130% a Barcelona, i sobreenvelliment: 2,17 al Raval i 4,15 a la ciutat). També és menor la proporció de **població de 65 anys o més que viu sola** al Raval respecte del conjunt de la ciutat (28,8% i 43,9%, respectivament). Segons dades del 2009, al Raval el nombre de dones que estan en aquesta situació dobla el d'homes, 1.135 dones i 612 homes.

En contraposició, d'acord amb les dades del 2018, la **taxa de natalitat** del Raval està per sobre (9,3%) que la que correspon al districte (7,80%) o a la del conjunt de Barcelona (8%).

L'esperança de vida del veïnat del Raval està tres punts per sota de la mitjana de la ciutat

Els índexs de consum de drogues i mortalitat per sobredosi al Raval sud són molt superiors als de la ciutat. Aquesta zona també presenta xifres molt més elevades de malalties de transmissió sexual, en comparació amb la mitjana de Barcelona. Per abordar de forma integral les pràctiques de consum i les problemàtiques que en deriven, s'ha dissenyat el Pla d'acció sobre drogues de Barcelona 2017-2020 per combatre les addiccions posant un accent especial en la prevenció, la lluita contra l'estigma, el consum excessiu d'alcohol i les desigualtats de gènere. Busca prevenir i reduir el consum de drogues tant il·lícites com substàncies amb circulació legal —especialment l'alcohol i els fàrmacs—, i rebaixar les seves repercussions negatives en la comunitat, en forma de malaltia i mortalitat associades, així com altres problemàtiques. L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) ha estat l'encarregada de coordinar l'elaboració d'aquest pla i de facilitar la participació de ciutadania i professionals, si bé el pla ha comptat també amb la participació del Consorci Sanitari de Barcelona i la Subdirecció de Drogodependències del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Al Raval, la **taxa d'embarassos en dones adolescents** (un 13,2% de mares de quinze a dinou anys) és més freqüent que en el conjunt de la ciutat i es té la percepció que les relacions sexuals es comencen a una edat més precoç, tot i que ha disminuït en quatre punts els darrers anys.

També s'han implementat mesures dirigides al col·lectiu de població que pateix alguna malaltia en **salut mental** i actuacions orientades contra l'estigmatització d'aquest sector de població.

Quant a atenció sanitària, Ciutat Vella és dels districtes amb una proporció més elevada de població amb **cobertura sanitària exclusivament pública**. Segons les dades de l'Enquesta de salut de Barcelona del 2016/17, la majoria de la població de Ciutat Vella tenia cobertura sanitària exclusivament pública (78,1%) i prop del 21% tenia cobertura mixta (pública i assegurança privada), molt per sota dels 35,1% de la mitjana de la ciutat.

Al Raval hi ha dos **centres d'atenció primària** (CAPs) per a la població del barri: un situat al Raval nord i un altre al Raval sud. Des dels CAPs es realitzen programes preventius (control de càncer de mama, cèrvix, control de la tensió arterial, sobrepès/obesitat) i programes de deshabitació tabàquica. Principalment en cadascun dels CAPs hi ha el **Servei d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva** (SASSIR), el qual ofereix atenció en planificació familiar, atenció a joves i adolescents, atenció maternoinfantil i atenció ginecològica.

En matèria **d'atenció i tractament a les drogodependències** i amb una titularitat pública, al Raval s'hi ubica el Centre d'Atenció i Seguiment

Àrees per a gent gran a la plaça de les Caramelles
Font: Ajuntament de Barcelona

(CAS) Baluard i el Centre de Reducció de Danys Robadors. En barris propers dins el districte hi ha els centres de **salut mental** infantil i juvenil (CSMIJ) i d'adults (CSM), que atenen, de forma ambulatòria, població del districte amb algun trastorn de salut mental a través d'atenció psiquiàtrica, psicològica, seguiment i suport a les famílies, etc. Hi ha també un centre de dia per a persones amb trastorns mentals. L'Hospital del Mar és l'hospital de referència (ubicat al barri de la Barceloneta). Al barri també hi ha el Centre d'Urgències

Des dels CAPs es realitzen programes preventius (control de càncer de mama, cèrvix, control de la tensió arterial, sobrepès/obesitat) i programes de deshabitació tabàquica

Pere Camps i les unitats de referència per a Barcelona i Catalunya que també atenen població del Raval, com la Unitat de Tuberculosi, la Unitat de Malalties Tropicals i Salut Internacional i la Unitat de Malalties de Transmissió Sexual.

Segons les dades de l'**Enquesta de salut de Barcelona del 2016/17**, el districte amb major població de dones amb salut percebuda regular o dolenta és Ciutat Vella (27,2%). Aquesta percepció es correspon en major grau amb població majoritàriament en situació d'atur, sense estudis o estudis primaris. Per altra banda, a la monografia *La Salut al Raval, una mirada des del propi barri*, la percepció de les persones que han participat als col·loquis respecte de l'atenció sanitària en general és molt positiva, encara que alguns mencionen el temps d'espera per ser atesos. Els joves reconeixen no tenir gaire contacte amb el CAP. Algunes persones que venen d'altres països valoren molt positivament el sistema de salut en comparació amb el del seu país d'origen.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

Els indicadors d'aquesta anàlisi han estat recollits abans de la situació d'excepcionalitat originada a partir de la pandèmia per la Covid-19. Totes les dades hauran d'observar-se des d'aquesta perspectiva i les intervencions urgents que es vagin implementant hauran de fer front a la crisi d'emergència social derivada d'aquesta situació.

L'impacte que ha generat i generarà la Covid-19 en la salut mental és d'especial rellevància. Els problemes d'ansietat, estrès o psicossocials i els processos de dol seran més freqüents en persones que es trobin en situacions d'inestabilitat econòmica, que han perdut la feina i que no disposen de recursos per a l'alimentació, i en col·lectius de risc, com les persones grans i dones de famílies monoparentals que hagin d'assumir en soledat la cria dels fills.

Una de les iniciatives comunitàries ha estat la creació de **xarxes de suport veïnal**, que han vehiculat veïnat, entitats i serveis del territori per atendre i donar respostes solidàries a les diverses situacions de vulnerabilitat.

Foto aèria
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

6.2.1 | Teixit associatiu

Al Raval hi ha un **teixit associatiu fort, nombrós i divers**. El barri compta amb una àmplia xarxa d'entitats, en què predominen les del tercer sector social: un conjunt d'entitats de diferents formes jurídiques que tenen l'objectiu d'afrontar problemàtiques socials lligades a col·lectius vulnerables. A aquest perfil d'entitats d'assistència social, se n'hi sumen d'altres de caire cultural, drets cívics, ensenyament, formació i investigació, comercials i sectors econòmics i professionals. El 2019, hi havia un total de 10,12 associacions censades per cada 1.000 habitants.

El barri del Raval **concentra 325 associacions**, un 35% de totes les associacions del districte. Moltes d'aquestes entitats,

especialment les socioassistencials i les d'inserció laboral, són entitats professionalitzades, amb un alt nivell d'implicació en els diferents espais de treball comunitari del barri.

Dins el teixit associatiu, hi ha **entitats de segon grau** que tenen com a finalitat coordinar i establir un treball en xarxa a partir de les prioritats socials diagnosticades. Un dels exemples és la Fundació Tot Raval, que treballa projectes comunitaris en educació, cultura, salut, diversitat religiosa i promoció econòmica i d'inserció laboral, o la XAFIR (Xarxa d'atenció a les famílies i infants del Raval), que aglutina professionals de més d'una vintena d'entitats i equipaments socials, de salut i educatius.

El cens d'associacions indica que hi ha 10,12 associacions per cada 1000 habitants al Raval

Plànol de la xarxa associativa
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

6.2.2 | Serveis socials

Referent a la demanda d'atenció als centres de serveis socials el **temps mitjà d'espera per a una primera visita** és significativament superior al Raval (21,56 dies al CSS Sud i 23,73 dies al CSS Nord, comparada amb la mitjana de la ciutat, que és de 18,78 dies).

La tipologia de **famílies ateses pels Serveis Socials** (desembre 2011) correspon, en primer lloc, a parelles sense fills (39% Raval Nord i 34% Raval Sud), persones soles (28% Raval Nord i 27% Raval Sud), famílies monoparentals (17% Raval Nord i 14% Raval Sud) i famílies extenses (9% Raval Nord i 17% Raval Sud). La meitat de les persones ateses tenen entre 26 i 64 anys (encara que al Raval Nord arriba al 58%), seguit de les persones de més de 75 anys (26% Raval Nord i 18% Raval Sud). No hi ha diferència substancial de percentatge de la població atesa entre homes i dones. Per origen cultural, la major proporció de persones ateses (desembre 2011) són de l'Estat espanyol, seguides per persones del Marroc, el Pakistan, Bangladesh, Algèria, Romania i l'Índia.

Casa de la Misericòrdia
Font: Ajuntament de Barcelona

6.2.3 | Convivència

Al Raval hi ha un nivell de **coexistència acceptable** entre la població que viu i conviu al barri. Les principals problemàtiques que afecten directament la convivència són les ocasionades per la **intensitat en l'ús de l'espai públic**, degut a fenòmens de massificació turística, el **soroll nocturn i diürn**, principalment originats per la concentració de locals d'oci nocturn, o situacions derivades pel **consum de drogues i prostitució** en determinades zones. Ciutat Vella és el districte de la ciutat que més recursos dedica a la neteja dels carrers i, en general, a projectes de conscienciació i foment de la convivència a l'espai públic. Això està provocat per la sobreutilització que es viu als carrers, a causa de la morfologia, la massificació turística i la concentració de zones dedicades a l'oci en general i, específicament, al nocturn.

Per fer front a determinades problemàtiques, horaris i espais —que afecten greument la qualitat de vida del veïnat— es considera necessari un reforç en la intervenció preventiva, la consolidació de les

dinàmiques comunitàries com a eina que permeti crear vincles veïnals i un seguiment continuat dels espais.

Per abordar aquestes problemàtiques, el Districte de Ciutat Vella va impulsar al 2007 un pla per a fomentar les relacions de proximitat del veïnatge a l'espai públic i a les escales de veïns amb la finalitat de millorar les seves condicions de vida, i així garantir l'equilibri entre la vida veïnal i altres usos que es donen a l'espai públic.

Aquest **Pla per al bon veïnatge** treballa per pal·liar els efectes negatius de l'ús intensiu de la via pública i es dona una atenció individualitzada i de promoció social a les persones en situació d'exclusió social. Compta amb un equip interdisciplinari i amb perspectiva intercultural.

El teixit associatiu, divers, plural i intercultural de què disposa el barri del Raval és un dels elements clau per afavorir la convivència i la cohesió social.

Espai públic
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

6.2.4 | Equipaments

Entre els **equipaments culturals** hi ha institucions de referència a escala de ciutat com el MACBA, el CCCB, la Filmoteca, el Museu Marítim, el Liceu, com també sales de teatre repartides per tot el territori. Pel que fa a biblioteques, n'hi ha una de municipal, la Biblioteca Sant Pau-Santa Creu al Raval, i una d'àmbit nacional, la seu de la Biblioteca de Catalunya.

Pel que fa als **equipaments administratius**, al Raval hi ha l'Oficina Integral de la Seguretat Social i l'oficina de l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

Com a **equipaments sanitaris, assistencials i d'atenció a les persones**, hi ha dos centres de serveis socials, un a la zona nord i l'altre al sud del barri, i una oficina de benestar i família al Raval. A més, cal destacar el CAS Baluard, un centre sanitari i d'acció social i comunitària que busca reduir els danys associats al consum actiu de drogues, atendre les necessitats bàsiques dels pacients, millorar-ne

la qualitat de vida i fomentar el respecte per als espais comunitaris, a més de donar suport i facilitar la transició a programes més exigents de desintoxicació i fomentar l'autonomia dels pacients, construint i enriquint la seva identitat. La titularitat del centre, creat l'any 2000, és de l'ASPB. Quant a equipaments sanitaris, el barri disposa de dos centres d'atenció primària: el CAP Drassanes i el CAP Raval Nord. Té una importància clau també el CUAP Perecamps, un centre d'urgències situat al Raval sud que dona servei de districte, i l'EAIA, equip especialitzat en atenció a la infància.

El barri també compta amb un nombre important **d'equipaments docents**, entre els quals hi ha centres d'educació obligatòria i postobligatòria, facultats universitàries, centres d'investigació, recerca i d'innovació referents no només a nivell de ciutat sinó també nacional i internacional.

També hi ha diversos **equipaments es-**

portius, com el Centre Esportiu Municipal Can Ricart, i espais de pràctica esportiva a l'aire lliure, com les pistes esportives de Sant Rafael i la Pista Negra, la pista esportiva del Collaso i Gil i les pistes Drassanes.

La concentració **d'equipaments religiosos** és un reflex de l'alta diversitat cultural tan característica del Raval. Al barri s'hi ubiquen disset centres de culte, nou dels quals són catòlics; quatre, evangèlics; tres, centres islàmics, i un, temple sikh.

Finalment, com a **equipaments de seguretat i defensa**, destaquen la Unitat Territorial de la Guàrdia Urbana del districte de Ciutat Vella a la Rambla i una comissaria dels Mossos d'Esquadra.

La concentració d'equipaments religiosos és un reflex de l'alta diversitat cultural tan característica del barri

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

Des de l'inici de la crisi sanitària, els Serveis Socials municipals han atès un total de 44.463 persones, al llarg dels primers quatre mesos de l'esclat de la pandèmia per la Covid-19 (entre el 16 de març i el 16 de juliol del 2020). Es tracta d'un increment important en el nombre de persones ateses i la meitat global de persones que es van atendre durant el 2019, unes 90.000. Un 20% de les persones ateses no havien anat mai abans als Serveis Socials municipals o bé feia més d'un any que no ho havien requerit, la qual cosa representa una primera aproximació als efectes socioeconòmics que està tenint i tindrà la crisi sanitària generada per la Covid-19. El 70% han estat dones i el 51% tenen entre 31 i 50 anys.

Les peticions d'ajudes han estat majoritàriament per cobrir necessitats bàsiques d'alimentació i habitatge.

A Ciutat Vella, han estat 14.368 les persones ateses. Representa el segon districte, seguit de Nou Barris, en nombre d'atencions.

Al mateix temps, es va obrir una convocatòria municipal per tal de col·laborar amb el conjunt de petites entitats socials i xarxes de suport veïnal que han mantingut dispositius extraordinaris d'alimentació amb motiu de la crisi sanitària.

Una de les iniciatives socials que s'ha generat arran de la pandèmia, a partir del projecte del Banc de Recursos Mancomunats, és el nou servei de *riders*, que forma joves del Raval perquè facin l'enllaç dels comerços de proximitat del barri i distribueixin productes de primera necessitat a veïns i veïnes que estiguin en una situació de vulnerabilitat.

En el procés de desenvolupament del Pla de Barris s'haurà de treballar per atendre, a curt termini, el context derivat de la crisi sanitària provocada per la situació conjuntural de la Covid-19 però sense perdre els objectius transformadors, a mitjà i llarg termini, per atendre les altres situacions que provoquen desigualtats a la població del Raval.

Biblioteca Sant Pau-Santa Creu
Font: Ajuntament de Barcelona

Llistat d'equipaments:

Equipaments del Raval**Equipaments administratius i de proveïment**

- 1 Oficina d'Atenció Ciutadana del Districte de Ciutat Vella
- 2 Consell Municipal del Districte de Ciutat Vella
- 3 Punt verd de Barri Folch i Torres
- 4 Mercat de Sant Josep - La Boqueria

Equipaments culturals i cívics

- 5 Centre de Cultura Contemporània de Barcelona
- 6 Palau Guell
- 7 Museu d'Art Contemporani de Barcelona
- 8 Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC)
- 9 Biblioteca de Catalunya
- 10 Biblioteca de Sant Pau i la Santa Creu
- 11 Institut d'Estudis Catalans
- 12 La Capella
- 13 Centre Cívic Drassanes
- 14 Casal de Barri del Raval
- 15 Arts Santa Mònica
- 16 FilMOTECA de Catalunya
- 17 La Virreina Centre de la Imatge
- 18 Museu Marítim de Barcelona
- 19 Casal de Gent Gran Josep Tarradellas
- 20 Casal de Gent Gran Trueta
- 21 Tantarantana Teatre
- 22 Teatre Liceu
- 23 Teatre Poliorama

- 24 Teatre Romea
- 25 Teatre Goya
- 26 Teatre del Raval
- 27 La Perla
- 28 Sala Fenix
- 29 Almazen
- 30 BARTS (Barcelona Arts On Stage)
- 31 Cafè Teatre Llantíol
- 32 Teatre Principal
- 33 Ateneu del Raval
- 34 Àgora Juan Andrés Benitez

Equipaments socials i d'atenció a les persones

- 35 Centre de Serveis Socials Raval Nord

Equipaments sanitaris i assistencials

- 36 CAP Raval Sud Drassanes
- 37 CAP Raval Nord
- 38 Centre d'Atenció Sociosanitària - Sala Baluard
- 39 EAIA Ciutat Vella-Raval Nord
- 40 CUAP Ciutat Vella - Peracamps

Equipaments educatius

- 41 Escola Castella
- 42 Llar d'Infants Omicron
- 43 Centre Educatiu Labouré
- 44 Centre Educatiu Vedruna Àngels Barcelona
- 45 Facultat de Geografia i Història - UB
- 46 Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna-URL

- 47 Escola Milà i Fontanals
- 48 Escola Bressol Municipal Canigó
- 49 Institut Miquel Tarradell
- 50 Reial Acadèmia de Farmàcia de Barcelona
- 51 Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya
- 52 Escola Massana-Centre d'Art i Disseny
- 53 Escola Bressol Municipal Cadí
- 54 Escola Bressol Municipal Mont Tàber
- 55 Escola Rubén Darío
- 56 Institut Milà i Fontanals
- 57 Escola Pia Sant Antoni
- 58 Escola Cintra
- 59 Escola de Música i JPC
- 60 Centre de Formació d'Adults Maria Rúbies
- 61 Escola Oficial d'Idiomes Drassanes
- 62 Escola Collaso i Gil
- 63 CFA Barri Gòtic
- 64 Observatori Blanquerna de Comunicació, Religió i Cultura
- 65 Associació de Mestres Rosa Sensat
- 66 CIDOB
- 67 CESIRE AULATEC
- 68 CSIC
- 69 Taller de Músics-Escola Superior d'Estudis Musicals
- 70 Conservatori Superior de Música del Liceu

Equipaments esportius

- 71 Centre Esportiu Municipal Can Ricart
- 72 P.E. Collaso i Gil

- 73 P.E. Drassanes

- 74 P.E. Sant Rafael

Equipaments religiosos

- 75 Santa Maria de Montalegre de Barcelona
- 76 Capella Sant Llätzer
- 77 Església Sant Antoni Abat
- 78 Monestir Sant Pau del Camp
- 79 Parròquia de la Immaculada Concepció i Sant Lorenzo Ruiz
- 80 Parròquia de Sant Josep - Santa Mònica
- 81 Mesquita Tariq Bin Ziyad
- 82 Minhaj-ul-Quran International
- 83 4 Esglésies evangèliques
- 84 Temple Sikh - Gurdwara Guru Darshan Sahib
- 85 Parròquia del Carme
- 86 Parròquia de Sant Pere Nolasc Mercedaris
- 87 Parròquia de la Verge de Betlem
- 88 Iglesia Adventista del Séptimo Día - Tallers
- 89 Mezquita Shah Jalal Jame
- 90 Església Evangèlica de Filadèlfia

Equipaments de seguretat i defensa

- 91 Unitat territorial de la Guàrdia Urbana
- 92 Comissaria dels Mossos d'Esquadra

Plànol d'equipaments
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.3 | Habitatge

L'habitatge és un dret i un bé de primera necessitat. El problema de l'accés i les condicions de l'habitatge s'ha configurat els darrers anys com un dels principals problemes que cal afrontar en el conjunt de la ciutat, a causa de l'escassetat d'habitatge públic i d'habitatge de lloguer accessible, i la manca de conservació adequada de molts edificis. La **gentrificació** és un dels grans fenòmens als quals cal fer front, juntament amb les situacions d'alta vulnerabilitat derivades dels desnonaments, especialment en alguns barris on la **pressió turística i immobiliària** es fa del tot incompatible amb la vida quotidiana. Aspectes com l'especulació immobiliària o la substitució d'habitatges d'ús veïnal per habitatges d'ús turístic (legal o il·legal) estan provocant a molts barris la substitució de la població inicial per una altra de major poder adquisitiu o de caràcter temporal i/o flotant, fet que té un major impacte en l'entorn immediat com ara el comerç, els equipaments o l'ús de l'espai públic.

En el cas de Ciutat Vella i, concretament

del Raval, destaquen dues variables que afecten transversalment aquest àmbit: la **massificació turística i l'especulació immobiliària**. Les afectacions que provoquen són molt variades i influeixen el dret a l'habitatge (perquè la pressió immobiliària i turística provoca l'augment dels preus de l'habitatge i, fins i tot, la substitució del veïnat per població canviant, com turistes o visitants), el dret a la salut (per la incapacitat del veïnat dels barris de descansar, a causa del soroll, o per la impossibilitat de fer activitat física a l'espai públic), la diversitat comercial i de proximitat, o aspectes com la convivència i la diversitat d'usos de l'espai públic.

El Raval és el segon barri de la ciutat, després de Ciutat Meridiana, on l'habitatge és dels principals indicadors de vulnerabilitat i desigualtat. Al Raval, com al districte de Ciutat Vella, hi ha un problema específic en relació amb l'estat del parc d'habitatges. Donat el seu passat històric, els **dèficits ocasionats per l'antiguitat del parc d'habitatges** són molt superiors al Raval

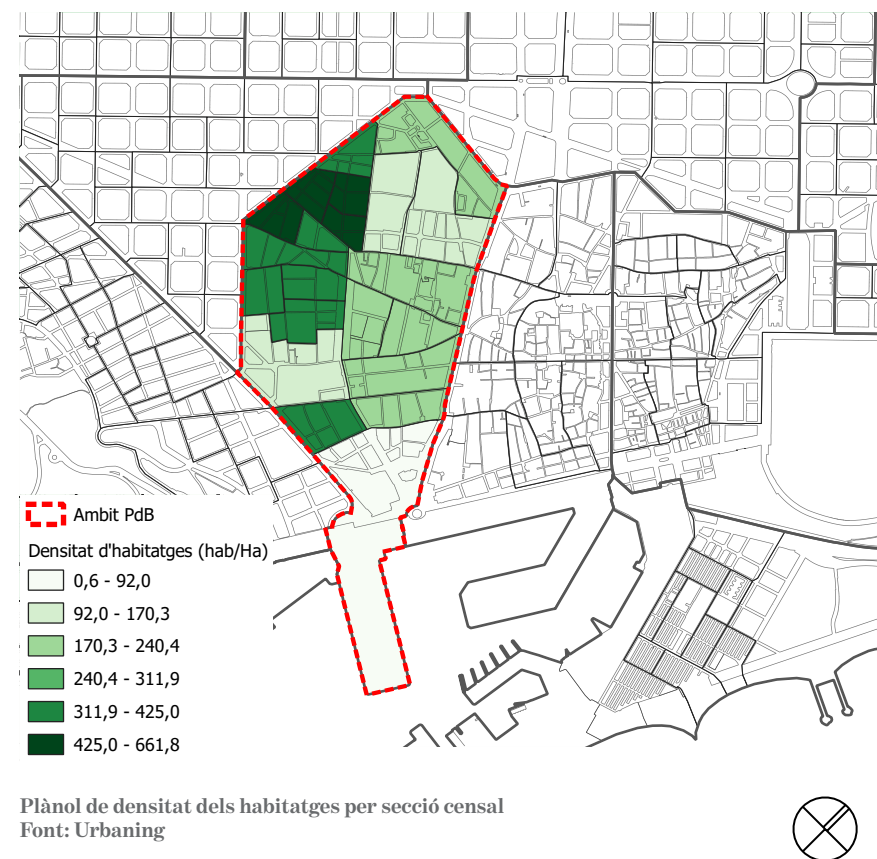

Habitatges
Font: Ajuntament de Barcelona

en comparació amb les dades del districte i la ciutat (l'edat mitjana dels edificis al Raval és de 112,2 anys, 108,4 anys a Ciutat Vella i 60,6 anys a Barcelona). Quasi el 80% dels edificis d'aquest barri són de construcció anterior a l'any 1940, una proporció quatre vegades més gran que la mitjana de la ciutat. Dels 1.823 edificis destinats principalment a habitatge, el Raval té un 42,4% dels edificis en estat de conservació dolent o deficient, mentre que la mitjana de la ciutat no arriba al 14%.

Quant a les característiques principals, els **habitatges del Raval són més petits que els de la resta de la ciutat** (65,9 m² de superfície mitjana al Raval respecte dels 78 m² a Barcelona), en canvi, amb similar nombre d'habitants per habitatge (de mitjana, 2,1 al Raval i 2 a la ciutat).

Pel que fa a la morfologia urbana, la **superfície d'habitatges per habitant** és del 31,5%, inferior a la del districte (37%) i el de la ciutat (38,4%). Al mateix temps, especialment significativa és l'alta **densitat residencial**, que al Raval és de 210,1 nombre d'habitatges/ha (molt superior al que representa la mitjana de la ciutat, amb uns 80,2 habitatges/ha).

Segons el **règim de tinença d'habitatges** (2011), el Raval té un percentatge de lloguers (55,9%) molt superior a la mitjana de la ciutat (30,1%). En contraposició, hi ha un percentatge molt inferior d'habitatge de propietat totalment pagat (el Raval, 16,8%; la ciutat, 37,6%), amb hipoteques pendents (19,8%) o fruit d'una herència (el 2,7%).

Un factor que incideix fortament és l'**augment de l'especulació immobiliària**. Per diferents motius, en els darrers anys s'ha detectat un major nombre d'operacions de fons d'inversió globals que inverteixen en la compra d'habitatges i immobles sençers, en alguns casos per fer operacions de canvi d'ús (generalment prèvia rehabilitació), cap a un ús vinculat al turisme, i en altres casos com a mera operació de valor segur d'inversió en un actiu immobiliari. El primer cas tendeix a afavorir la substitució de la població local per una altra de renda per càpita superior i, per tant, suposa un canvi de les dinàmiques socials del barri, mentre que el segon afavoreix l'expulsió de veïnat i el buidatge del barri, amb

la consegüent pèrdua de vida local.

L'estat del parc d'habitatges i el seu entorn té com a conseqüència directa una devaluació del preu mitjà de venda dels immobles. El 2019, el **valor cadastral** dels edificis al Raval era de 896 €/m², significativament inferior a la mitjana del districte (1.010,4 €/m²) i de Barcelona (1.018€/m²).

Ciutat Vella, de fet, és l'únic districte que ha comptat amb una empresa, Foment de Ciutat Vella (actualment Foment de Ciutat), precisament per tractar tots els temes derivats de l'habitatge. El 2013 va iniciar un programa especial, anomenat **Pla Dintres**, orientat a evitar les males pràctiques immobiliàries en edificis d'alta complexitat. Aquest programa treballa per reduir les problemàtiques derivades d'un mal manteniment de l'immoble per part dels propietaris i situa al centre de l'actuació els veïns i veïnes que hi viuen. També s'ha impulsat un nou **Programa de rehabilitació per a finques d'alta complexitat**, en el marc del Pla de Barris del 2016-2020, que inclou

equips d'acompanyament tècnic i social de proximitat a les comunitats.

Al Raval hi ha situacions d'exclusió residencial severa: persones sense llar, residents en habitatges sense títol habilitant i persones que viuen en habitacions rellogades, infrahabitatges o habitatges sobreocupats. Per a analitzar el fenomen del **sensellarisme**, una de les formes més extremes d'exclusió, la Xarxa d'Atenció a Persones Sense Llar va elaborar una diagnosi el 2019. A la ciutat de Barcelona, prop de 3.700 persones es troben en situació de sensellarisme (1.700 més que el 2008), de les quals el 17,9% tenen entre 18 i 30 anys i un 18,3% són menors d'edat. Les actuacions que es dissenyin per pal·liar, prevenir o acabar amb el sensellarisme juvenil hauran de tenir en compte les problemàtiques i les necessitats específiques de les persones que estan en la intersecció de diferents condicions de diversitat. Amb la finalitat de tractar aquestes situacions es va crear el **Pla de lluita contra el sensellarisme de Barcelona 2016-2020**.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

Els indicadors que s'han tingut en compte en aquesta anàlisi han estat recollits abans de la situació d'excepcionalitat originada a partir de la pandèmia per la Covid-19. Totes les dades hauran d'observar-se des d'aquesta perspectiva i les intervencions urgents que es vagin implementant hauran de fer front a la crisi d'emergència social derivada d'aquesta situació.

El Raval compta amb un parc d'habitatges envellit, hi ha una part de la població que ha hagut de viure el confinament en habitatges deteriorats, petits, amb problemàtiques estructurals amb mancances de ventilació i llum. Altres persones han viscut aquests darrers mesos en habitacions rellogades, infrahabitatges o habitatges sobreocupats.

Aquests elements són totalment determinants de la vivència i l'estat emocional de les persones que s'han trobat confinades a un espai sense condicions d'habitabilitat.

Habitatges
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

6.4.1 | Renda familiar disponible

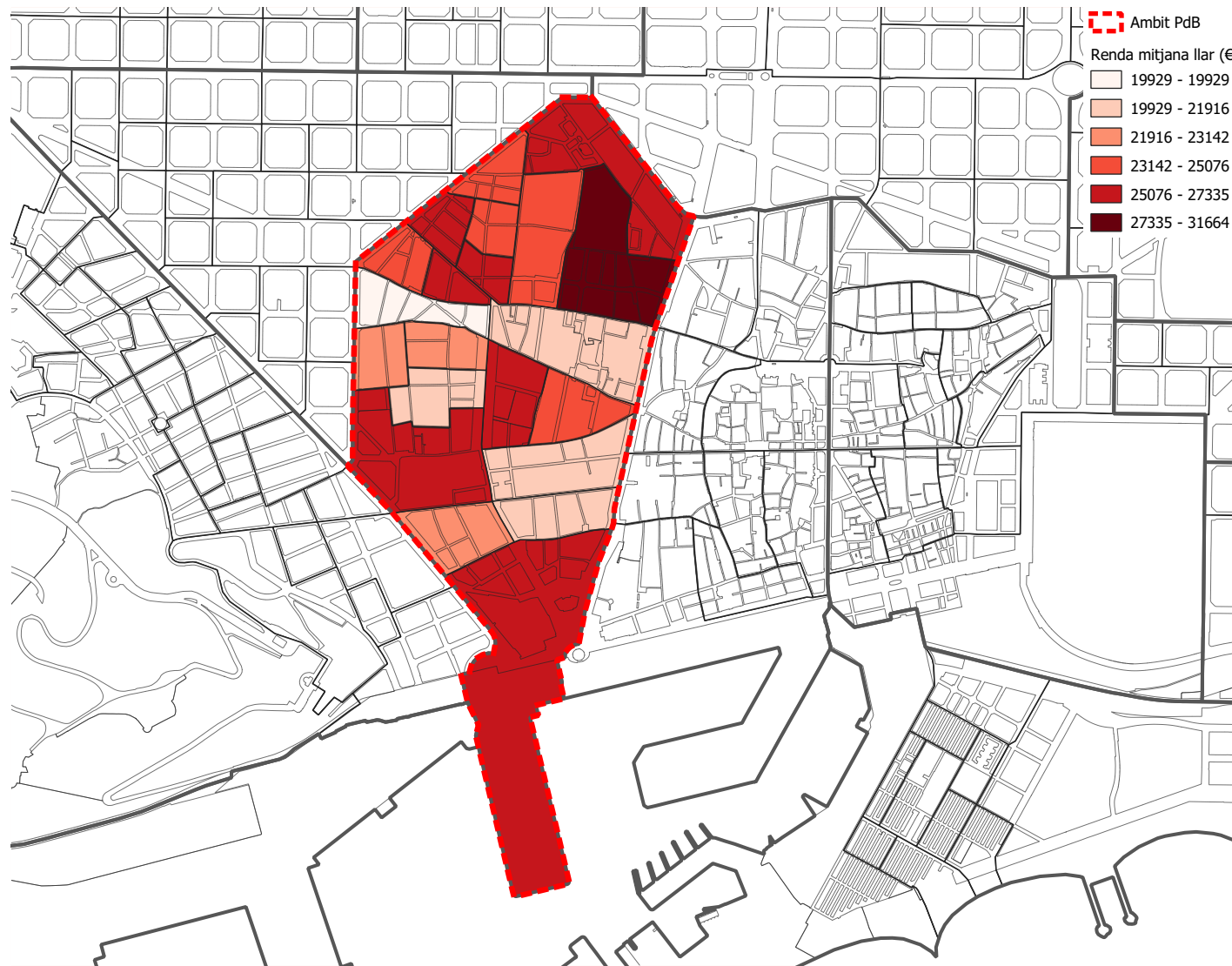
El barri del Raval presenta una **renda familiar disponible** (RFD 2017) del 71,2; es situa en un nivell mitjà-baix, inferior a la del districte (84,3) i a la de la ciutat (100). Històricament Ciutat Vella ha estat un dels districtes de rendes baixes de la ciutat. L'any 2000, de fet, era el que comptava amb la menor RFD, si bé els darrers anys han estat de millora progressiva: és l'únic districte que ha millorat any rere any el nivell relatiu de renda a partir del 2008.

El mateix s'observa al Raval, amb un augment acumulat de 13,8 punts fins al 2015, tendència que es trenca a partir del 2016-2017, amb una lleugera disminució de 4,6 punts. Tanmateix, un dels principals factors explicatius de la millora observada els últims anys ha estat l'arribada de població amb major poder adquisitiu, més que no pas la pujada homogènia de les rendes dels veïns i veïnes.

Quant a la **renda mitjana per llar** s'observen diferències per seccions censals: si la mitjana del conjunt del Raval és de 24.384 €, 11 del total de les 21 seccions censals tenen valors superiors, i principalment estan ubicades al Raval nord i a la zona sud propera al port. També s'observen diferències significatives pel que fa a la renda mitjana per persona, al Raval és de 9.190 €, a diferència de la mitjana de ciutat, que és de 15.755 €.

Evolució anual de l'índex de renda familiar disponible (2008-2017)										
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
el Raval	62,6	62	62	65	65,4	60,3	65,9	75,8	74,6	71,2
Districte de Ciutat Vella	71,1	74,2	75,2	76,4	76,6	77,2	79,7	85,5	86,9	84,3
Barcelona	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Ajuntament de Barcelona. Oficina Municipal de Dades

Plànol de renda mitjana per llar per secció censal
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

6.4.2 | Activitat comercial

Les característiques pròpies de Ciutat Vella li atorguen un perfil singular i únic dins l'estructura econòmica de la ciutat, amb una clara especialització en activitats culturals, d'oci, comercials i d'hoteleria i restauració. El 38,8 % de la superfície cadastral del districte està destinada a l'activitat econòmica, de manera que supera en 8,2 punts percentuals la mitjana de Barcelona. Per a activitats, destaquen les oficines, amb gairebé la quarta part (24,4 %) de l'espai productiu del districte, seguides del comerç, i el turisme i hostaleria, que representen cadascun una cinquena part (21,4 % i 21,1 % del total, respectivament). Comparativament, el pes de les oficines és superior a la mitjana de la ciutat (en 6,3 punts), mentre que la superfície destinada al comerç és 2,4 punts inferior —degut al fet que la potent activitat comercial està molt centrada en establiments de petita dimensió— i la de la indústria és 14,5 punts percentuals inferior.

El comerç al Raval és un aspecte vital del barri, ja que d'una banda és motor econòmic i, de l'altra, representa un element de cohesió de la comunitat que contribueix a la dinamització social i econòmica. El Raval

disposa d'un 8 % de **superfície destinada a usos comercials** (211,612 m²). Quant a **locals de planta baixa segons grup d'activitat econòmica**, un 37,6 % està destinat a serveis (18,2 % a restauració i hoteleria i un 2,1 % a equipaments culturals i recreatius). Per altra banda, el 36,2 % està destinat a **comerç al detall** (10 punts percentuals per sobre que a la mitjana de Barcelona), principalment de tipus alimentari (16,3 %), i d'oci i cultural (4,5 %). El percentatge de **locals buits o en reforma** al Raval és menor en comparació amb el de la ciutat (18,8% i 23,6 %, respectivament). A Ciutat Vella hi ha atorgades actualment 3.035 llicències d'activitat econòmica de concurrència pública, la majoria de les quals (1.259) són relatives a activitats de restauració, seguides pels allotjaments (852, de les quals 604 llicències són d'habitatges d'ús turístic) i les activitats vinculades a la venda de productes i béns alimentaris (768). S'observa, doncs, una forta especialització en restauració, turisme i oci.

El 2019, els **locals en planta baixa sense activitat** al Raval representaven l'1,9 %, xifra inferior a la del districte (3,3 %) i 2,5 punts percentuals menor que la corresponent a la mitjana de ciutat (4,4 %).

A causa d'aquest fort caràcter comercial, hi ha diverses **entitats i associacions de comerciants** i entitats de segon grau, com l'Eix Comercial del Raval, l'Associació de Comerciants Fem Raval, l'Associació de Comerciants Pelai Centre i rodalies i l'Associació d'Amics de la Rambla.

Quant a equipaments comercials de referència, hi ha un dels principals mercats centenaris de la ciutat de Barcelona: el Mercat de la Boqueria. Tot i la creixent reconversió d'algunes parades per atendre les demandes gastronòmiques turístiques, aquest important node comercial continua tenint un importantíssim paper en l'abastiment de productes alimentaris per a la gent que habita el barri.

L'activitat comercial puntual queda reforçada amb alguns mercats pop up que es situen periòdicament en diferents espais del barri, com a la plaça de Salvador Seguí. Són sobretot mercats de productes de segona mà o mercats d'artesanía i/o alimentació, com el de la rambla de Santa Mònica o el que es situa intermitentment a la rambla del Raval.

Plànol d'eixos comercials
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

6.4.3 | Distribució d'atur

L'atur és un dels principals problemes de la ciutadania a Barcelona. La crisi econòmica va provocar una pèrdua significativa de llocs de treball i, actualment, sumat al context d'emergència social arran de la Covid-19, està tenint un efecte destructor en la capacitat d'ocupació del teixit productiu a la ciutat. Les possibilitats laborals que ofereix el turisme per als veïns i veïnes del Raval han significat una alta dependència d'aquest sector. Tot i així, cal posar el focus no només en la possibilitat que es generi aquesta oferta laboral sinó en d'altres sectors tractors de la ciutat, així com també en la tipologia, les condicions, els drets dels treballadors i, en definitiva, en la qualitat dels llocs de treball.

Segons dades recollides el desembre 2020, el **13,9 % de la població en edat de treballar del Raval està en situació d'atur**, un valor que es situa gairebé cinc punts percentuals per sobre de la mitjana de la ciutat (8,6 %). Es comptabilitzen 5.046 persones

aturades al barri, de les quals un 41,1 % són dones i un 58,9 % homes. Quant a grups d'edat, el pes de l'atur recau principalment en el col·lectiu de més de 45 anys (46,2 %).

De les persones en situació d'atur, el percentatge més significatiu és el de persones de sis a dotze mesos d'atur (41,7 %), seguit dels aturats de llarga durada (33,4 %).

Les persones actives aturades representen el 13,9 % de població

Atur registrat (desembre 2020)				
	Nombre d'aturats registrats	% d'aturats	Repartiment per sexes	
			Dones	Homes
el Raval	5.046	13,9%	41,1%	58,9%
Districte de Ciutat Vella	9.773	11,7%	44,8%	55,2%
Barcelona	93.842	8,6%	52,8%	47,2%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

6.4.4 | Economia social i solidària

Ciutat Vella concentra l'11 % de les iniciatives d'economia social i solidària de Barcelona i disposa d'una àmplia diversitat d'entitats i actuacions, amb una presència destacada de cooperatives d'habitatge i d'empreses d'inserció social, que absorbeixen el 42 % del total de la ciutat, respectivament.

A nivell de **tipologies d'economia social i solidària (ESS)**, el Raval compta amb 32 societats cooperatives, 110 associacions, 29 fundacions, 3 societats laborals, 3 experiències d'horts comunitaris i municipals, 1 iniciativa de consum i 1 de finances ètiques.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

Els indicadors d'aquesta anàlisi han estat recollits abans de la situació d'excepcionalitat originada per la Covid-19. Totes les dades hauran d'observar-se des d'aquesta perspectiva i les intervencions urgents que es vagin implementant hauran de fer front a la crisi d'emergència social derivada de la pandèmia.

La crisi econòmica vinculada a la Covid-19 està tenint un impacte fort sobre la situació laboral de moltes persones. Això es veu reflectit en un percentatge molt alt de persones que es troben en situació d'expedient

de regulació temporal d'ocupació o que ha estat directament acomiadades de la feina.

En les dades exposades al darrer informe sobre la situació laboral de les persones joves a Catalunya, del segon trimestre del 2020, els indicadors mostren el fort impacte de la crisi: la taxa d'activitat juvenil ha caigut 6,1 punts percentuals respecte del segon trimestre del 2019; la taxa d'ocupació, 8,4 punts; la d'atur creix 6,4 punts, i la d'emanipació cau 2,3 punts. En xifres absolutes, i respecte de l'any anterior, s'han perdut 80.900 llocs de treball ocupats per joves, el 39,7 % de la pèrdua de llocs de treball.

El nombre de joves que reben algun tipus

de subsidi o prestacions econòmiques ha crescut força entre les persones de 16 a 29 anys en situació d'atur, passant de l'11 % al 18 % el segon trimestre del 2020. Aquest increment està relacionat amb les mesures de protecció social preses per fer front a l'impacte de la pandèmia en el mercat de treball. A més, la digitalització imposada arran de la pandèmia ha incrementat l'esclatxa digital en les famílies més vulnerables i les persones d'edat avançada, moltes de les quals no disposen de competències en noves tecnologies, de connexió a internet o equips informàtics. Aquesta manca de coneixements i recursos digitals els suposa un obstacle a l'hora de trobar feina o de realitzar qualsevol tràmit de manera telemàtica.

Evolució de l'atur registrat entre la població de 16 a 64 anys									
	mitjana 2013	mitjana 2014	mitjana 2015	mitjana 2016	mitjana 2017	mitjana 2018	mitjana 2019	mitja 2020	Var. 2013- 2020
el Raval	12,8%	12,4%	9,1%	10,4%	9,5%	9,1%	8,5%	11,6%	-1,2%
Districte de Ciutat Vella	12,2%	11,6%	10,8%	9,7%	8,7%	8,3%	7,7%	10,1%	-2,1%
Barcelona	10,5%	9,9%	11,6%	7,9%	7,1%	6,7%	6,4%	7,9%	-2,6%

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.1 | Planejament urbanístic

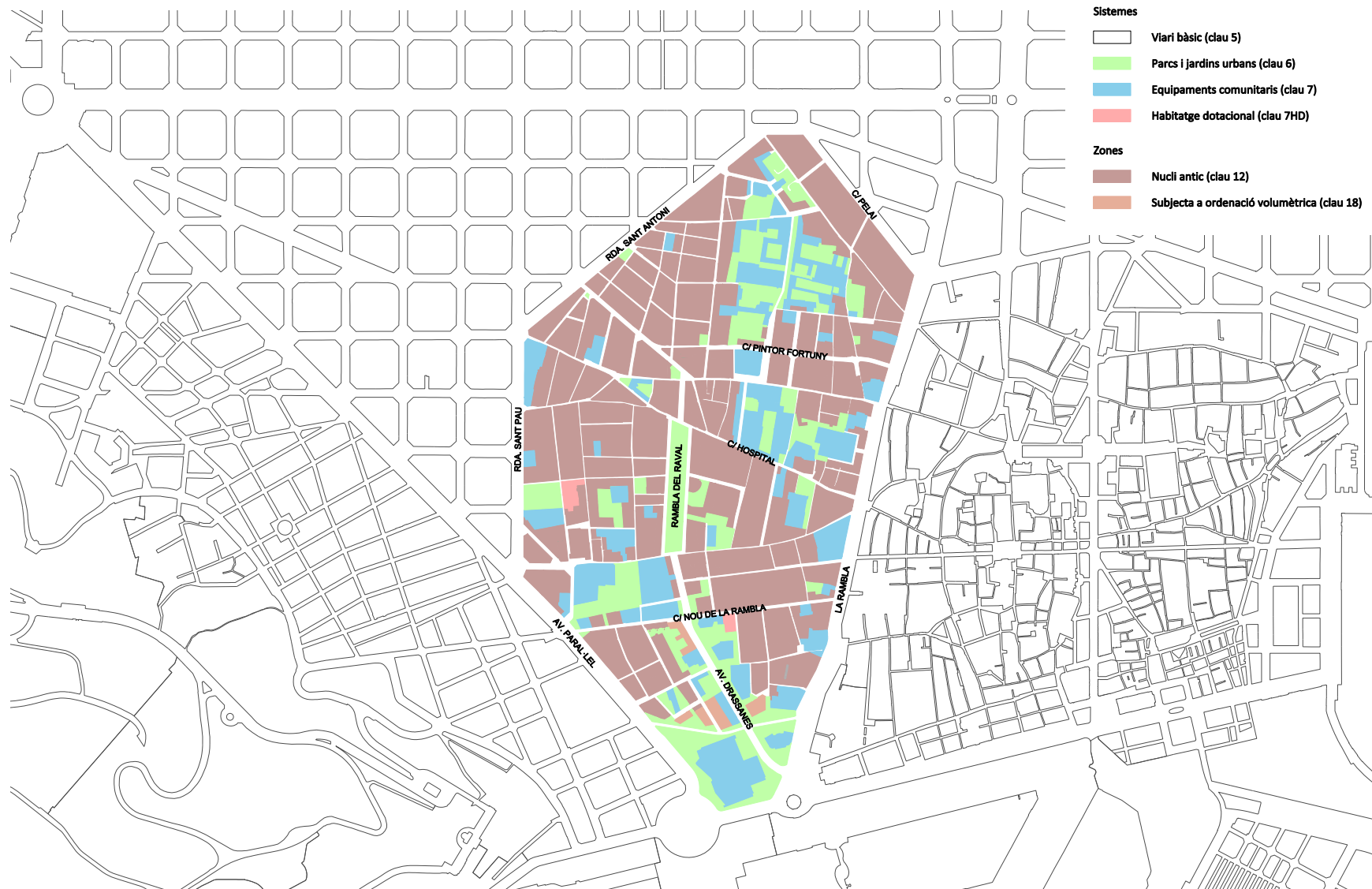
Ciutat Vella ha estat objecte de nombroses modificacions de planejament i diferents figures de planejament derivat. Des d'un punt de vista global, va tenir afectació a tot l'àmbit d'estudi el **Pla especial d'establiments de concurrència pública, hoteleria i altres activitats del districte de Ciutat Vella** del 23 de juliol del 2010 i el **Pla d'usos vigent**, que ordena en el territori la implantació de les activitats de concurrència pública, allotjaments turístics, habitatges d'ús turístic, i activitats comercials i alimentàries. Estableix diferents zones específiques amb diferents condicions d'emplaçament, com les densitats màximes, les distàncies entre establiments i una nova condició anomenada condició de renúncia de llicència. Aquesta condició s'imposa de manera bastant generalitzada per a l'obertura de nous establiments i consisteix a exigir que "s'aporti renúncia d'una o més llicències del mateix titular" d'una activitat anàloga. Aquest pla especial es va modificar el 24 de juliol del 2013 per mitjà d'un acord del Consell Municipal, en què es van canviar les zones i algunes condicions aplicables, però es va mantenir

Imatge aèria de la Ramla del Raval // Font: Ajuntament de Barcelona

l'essència del pla original i també la "baixa de llicència" com a condició generalitzada. Cal tenir en compte que l'ordenació d'algunes de les activitats a què es refereix el Pla especial d'usos pot quedar regulada per altres figures de planejament, com en el Pla especial urbanístic d'allotjaments turístics (PEUAT). A més, el mes d'octubre del 2016, l'Ajuntament va fer pública la mo-

ratòria del Pla especial d'usos, que suposa una suspensió de llicències i/o comunicats i autoritzacions per a l'obertura, la instal·lació o l'ampliació d'activitats d'establiments de concurrència pública, hoteleria i altres activitats, per tal de procedir als estudis per a la redacció d'un nou Pla especial urbanístic d'ordenació en l'àmbit de Ciutat Vella.

Plànol del planejament urbanístic vigent
Font: Urbaning

Quant a **distribució per tipologies**, al Raval el 45,1% està destinat a sòl residencial, 14% a equipaments i el 11,8% a parcs i jardins urbans. El barri disposa de menys sòl residencial per habitant, sis punts percentuals per sota que la mitjana de la ciutat (10,27 m²/hab. al Raval i 16,64 m²/hab. a Barcelona). Tot i tenir més percentatge de sòl destinat a equipaments (14%) que el conjunt de Barcelona (10,1%), donada l'alta densitat poblacional del barri, representa una distribució menor per habitant (3,20 m²/hab. i 6,22% m²/hab., al Raval i a la ciutat, respectivament). Tenint en compte el perfil poblacional del barri, caldria abordar un canvi de planejament que faciliti poder augmentar la proporció de sòl per a la construcció d'habitatge de protecció, que en aquests moments al Raval és del 0,3% (0,1% a Barcelona).

Per la seva banda, el PEUAT determina que tot el districte de Ciutat Vella queda inclòs dins la zona específica 1 de decreixement natural, que implica que la zona està saturada i, per tant, no admet cap nou tipus d'allotjament turístic ni l'ampliació de places dels establiments existents. Finalment, cal remarcar que al districte hi ha una quantitat considerable d'edificis i de conjunts protegits pel **Pla especial del patrimoni arquitectònic, històric i artístic de Ciutat Vella**. Aquest pla determina el grau de protecció aplicable, que pot anar des del màxim grau de protecció (nivell A) fins a un nivell de protecció documental (nivell D).

Planejament urbanístic		el Raval	Districte de Ciutat Vella	Barcelona
Sòl residencial	m ²	495.862	1.296.484	27.465.210
	% respecte total àmbit	45,1%	31,5%	27,1%
	m ² /hab	10,27	12,25	16,64
Sòl d'equipaments	m ²	154.345	520.994	10.273.156
	% respecte total àmbit	14,0%	12,6%	10,1%
	m ² /hab	3,20	4,92	6,22
Sòl de parcs urbans	m ²	129.607	690.221	13.614.327
	% respecte total àmbit	11,8%	16,7%	13,4%
	m ² /hab	2,68	6,52	8,25
Superfície total àmbit	m ²	1.100.286	4.120.998	101.357.926

Font: Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística i Difusió de Dades

Plataforma única al c/Hospital
Font: Ajuntament de Barcelona

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.2 | Densitat de població

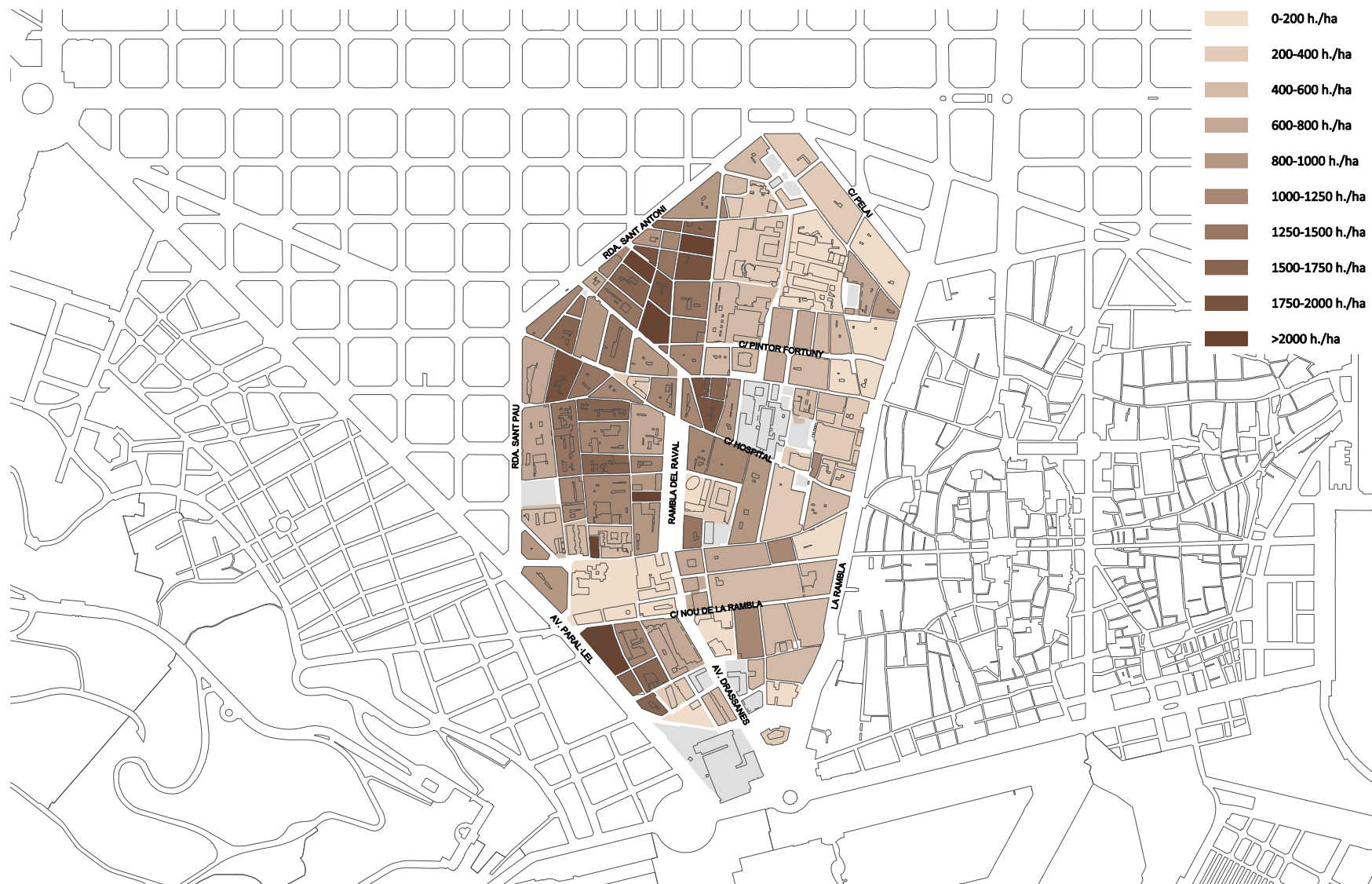
Tal com es visualitza en el plànol adjunt, el Raval presenta una densitat de població força elevada, com és habitual en estructures urbanes de casc antic. A més, Ciutat Vella és el segon districte de la ciutat amb la **densitat neta** de població més alta. El 2019, la densitat neta (habitants/ha residencial) a aquest barri era de 955 persones, molt per sobre de la del districte (798,1) i de la ciutat (596).

Al mapa es pot observar una tendència: el Raval oest és molt més dens que el Raval est.

Ciutat Vella és el segon districte de la ciutat amb la densitat neta de població més alta

Foto aèria
Font: Ajuntament de Barcelona

Plànol de la densitat de població
Font: Urbaning

6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.3. Espais lliures i jocs infantils

El Raval, a causa de la seva condició de centre històric de Barcelona i de l'existència d'una trama urbana densa i de carrers estrets, és un dels espais de la ciutat on hi ha menys proporció d'espai públic per habitant. A més, moltes de les places són espais històrics (com la plaça dels Àngels) o han esdevingut principals artèries per a la vida comunitària, com és el cas de la rambla del Raval.

La zona del Raval sud té una morfologia urbana una mica més esponjada que la resta de la trama històrica, en part a causa dels bombardejos del 1936, que van provocar la desaparició d'un gran nombre d'immobles i van crear una cicatriu urbana evident fins als nostres dies.

La **manca d'espais públics per a ús veïnal** i quotidià o de zones verdes distribuïdes pels barris és una constant a tot el districte. Aquesta situació s'agreuja especialment al Raval, on la sensació de manca d'espai públic és molt més elevada que el que diuen les estadístiques de zones verdes i d'espais públics de tot el districte.

En els darrers anys s'ha anat donant resposta a la reclamació constant dels veïns i veïnes d'augmentar les àrees de jocs infantils, incrementant el nombre de parcs i de zones habilitades per als jocs dels més petits. L'àmbit compta amb un total de deu àrees de joc infantil, algunes de les quals mostren clares evidències de sobresaturació.

La franja d'edat on la manca d'espais públics per a usos de proximitat i quotidians és més significativa és la juvenil, especialment per la manca de pistes esportives i altres activitats en grup. En aquest sentit, cal destacar l'obertura de pistes per a la

pràctica esportiva dels adolescents i joves, com la Pista Negra i la de Sant Rafael o la pista de l'antiga Escola Drassanes.

Altres espais esportius a l'aire lliure són, per exemple, la pista i l'àrea de jocs de la plaça de Josep M. Folch i Torres o les pistes dels solars de Drassanes. Al Raval sud hi ha espais en règim de gestió per part d'entitats esportives locals, com les pistes de Sant Rafael o la pista de l'Escola Collaso i Gil. També existeixen altres espais amb usos esportius, de mida menor que les pistes, com per exemple les taules de ping-pong dels Jardins de les Voltes d'en Cirés, entre d'altres.

Espais lliures	
	Raval
Qualificats de zona verda	3,361 ha
No consolidats	
Qualificats de zona verda	9,41 ha
Consolidats	
No qualificats de zona verda	0,22 ha
Consolidats	

Font: Ajuntament de Barcelona.
Departament d'Estadística i Difusió de Dades

- No consolidats, qualificats de zona verda
- Consolidats, qualificats de zona verda
- Consolidats, amb altres qualificacions
- Jocs Infantils
- Àmbit Pla de Barris

Plànol d'espais lliures i jocs infantils
Font: Urbaning

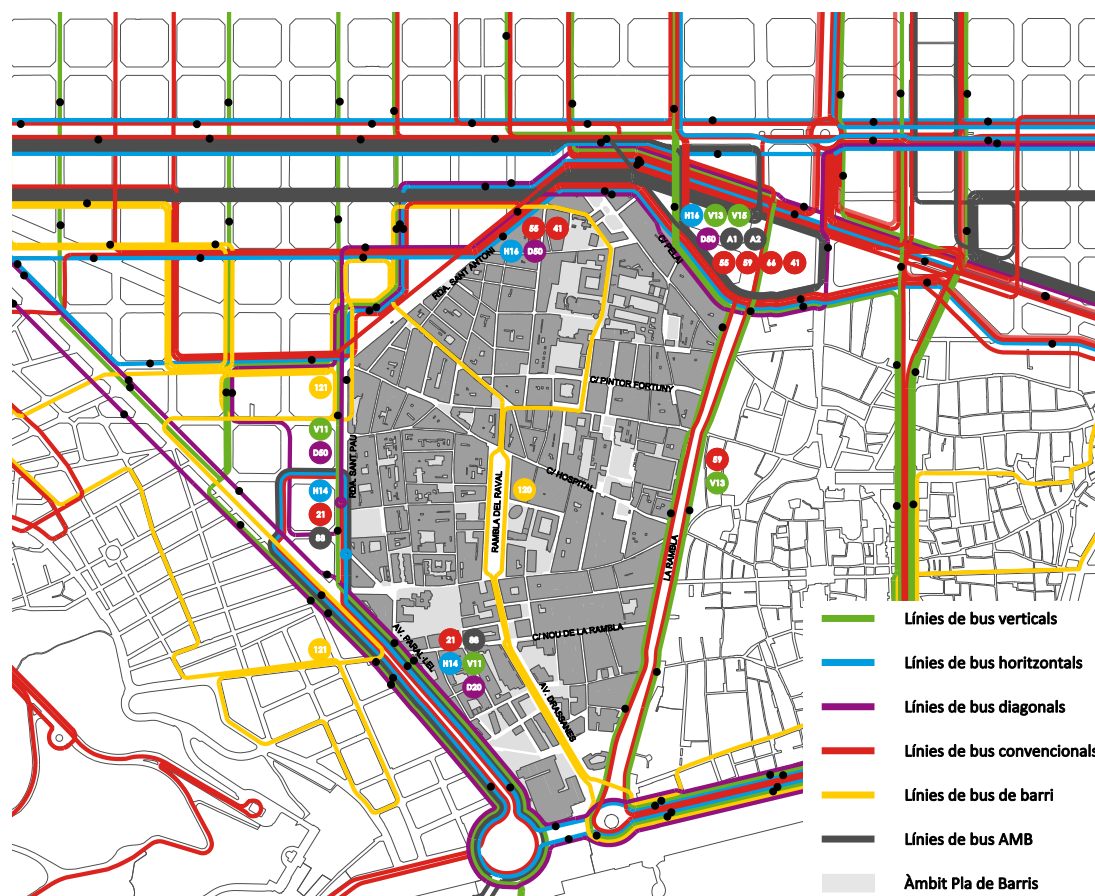
6 | Anàlisi

6.5 | Espai públic i accessibilitat

6.5.4 | Xarxa de bus

La pròpia condició de centre de ciutat ha atorgat sempre al Raval una bona connexió de transport públic, tant a cota superficial com subterrània. En general, es pot definir el Raval com a barri molt ben comunicat, especialment pel que fa a la mobilitat en transport públic.

Quant a la **xarxa de bus**, al plànol adjunt es pot observar que hi ha diverses línies que circulen per les principals vies del barri i de la seva perifèria. Hi ha **catorze línies urbanes** diürnes que el connecten amb la resta de la ciutat, fet que significa que pràcticament tot el territori està cobert per la seva àrea d'influència, situada a un màxim de 250 metres de distància des d'una parada de bus, que equival a poc més de tres minuts caminant.

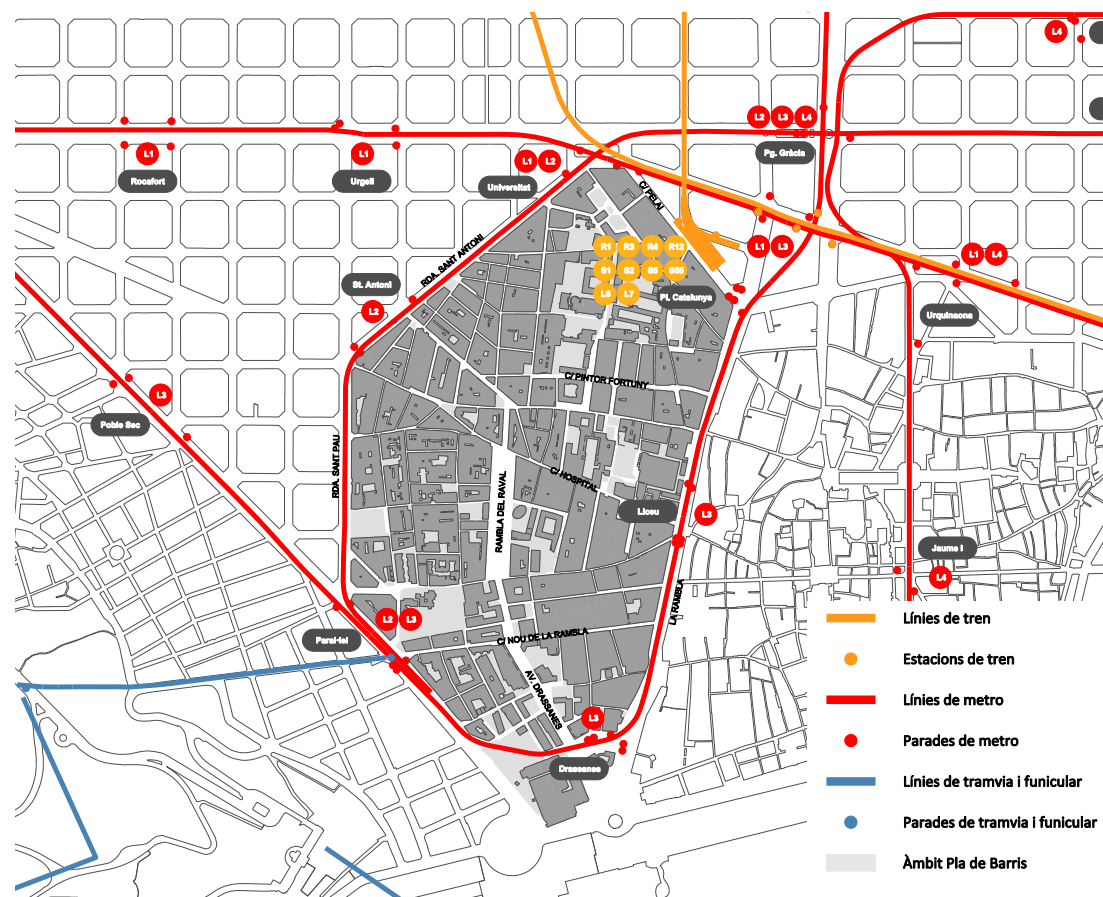
Plànol de la xarxa de bus
Font: Urbaning

6.5.5 | Xarxa de tren, metro i tramvia

Pel que fa al **metro**, quatre de les línies principals (L1, L2, L3 i L4) tenen alguna parada al Raval, la majoria en els seus perimetres, en les traces urbanes heretades de l'existència de les antigues muralles o en altres vies importants. Observant el plànol adjunt es pot veure que pràcticament tot l'àmbit d'estudi queda cobert per l'àrea d'influència de la xarxa de metro, que inclou tot el territori situat a 400 metres o menys d'una parada de metro.

Referent a la **xarxa de tren**, tot i que l'àmbit pròpiament no disposa de cap estació d'aquest mitjà de transport, és destacable la proximitat de les estacions de la plaça de Catalunya, Arc de Triomf i Estació de França, on tenen parada diverses línies tant de Rodalies de Renfe com de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC), així com d'alguns trens regionals i de llarga distància.

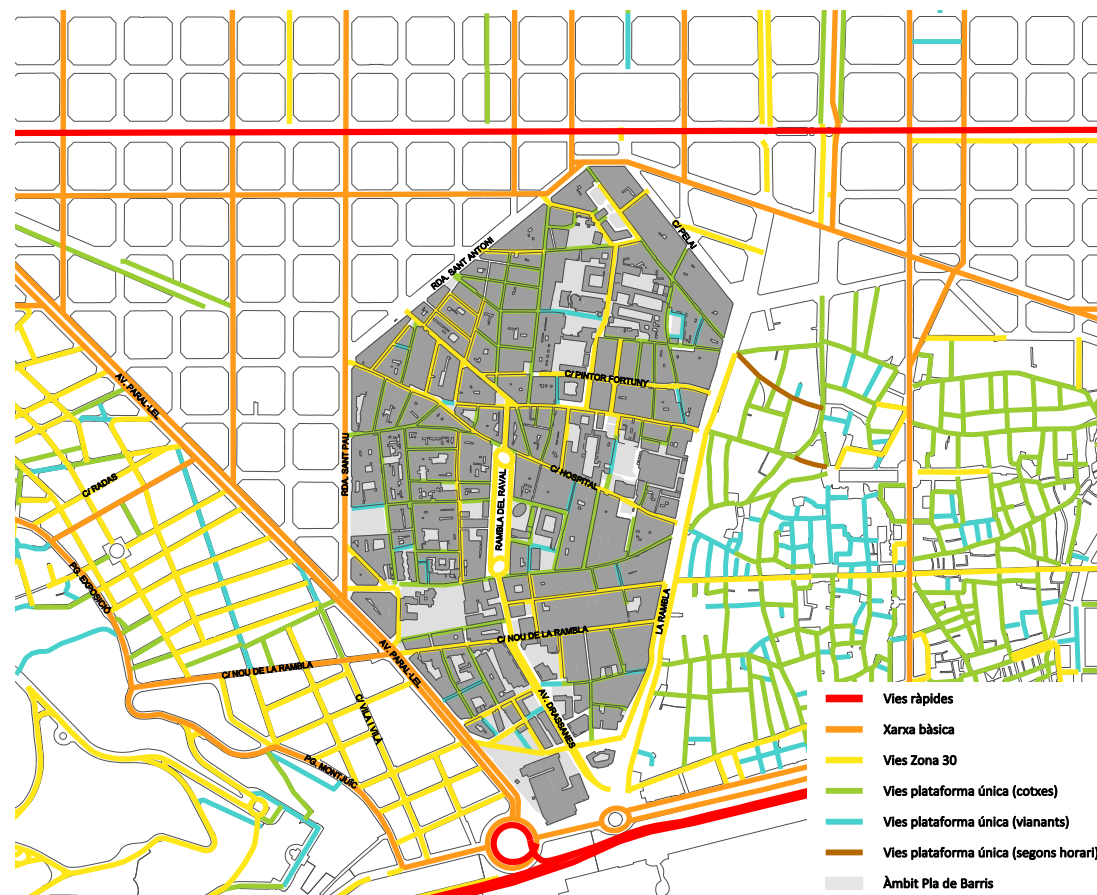

Plànol de la xarxa de tren, metro i tramvia
Font: Urbaning

6.5.7 | Xarxa viària

El Raval disposa d'una xarxa bàsica de comunicació, situada principalment als seus perímetres, que exerceix una funció clau per a la mobilitat rodada de la zona. Aquest fet, sumat a altres intervencions, com les polítiques de pacificació de carrers per evitar el trànsit rodat privat pels carrers estrets, ha propiciat aquest caràcter bàsicament de vianants. Es pot afirmar que la gran majoria de desplaçaments que es produeixen al barri són de vianants, tant veïns i veïnes com població d'altres barris de la ciutat que es desplaça a la zona per realitzar alguna activitat quotidiana o puntual, com turistes que visiten la ciutat. El **nombre de turismes per cada 1.000 habitants** és el més baix de tots els districtes, molt per sota de la mitjana de Barcelona, i el nombre de motos i ciclomotors per cada 1.000 habitants també és inferior a la mitjana de la ciutat.

Plànol de la xarxa viària
Font: Urbaning

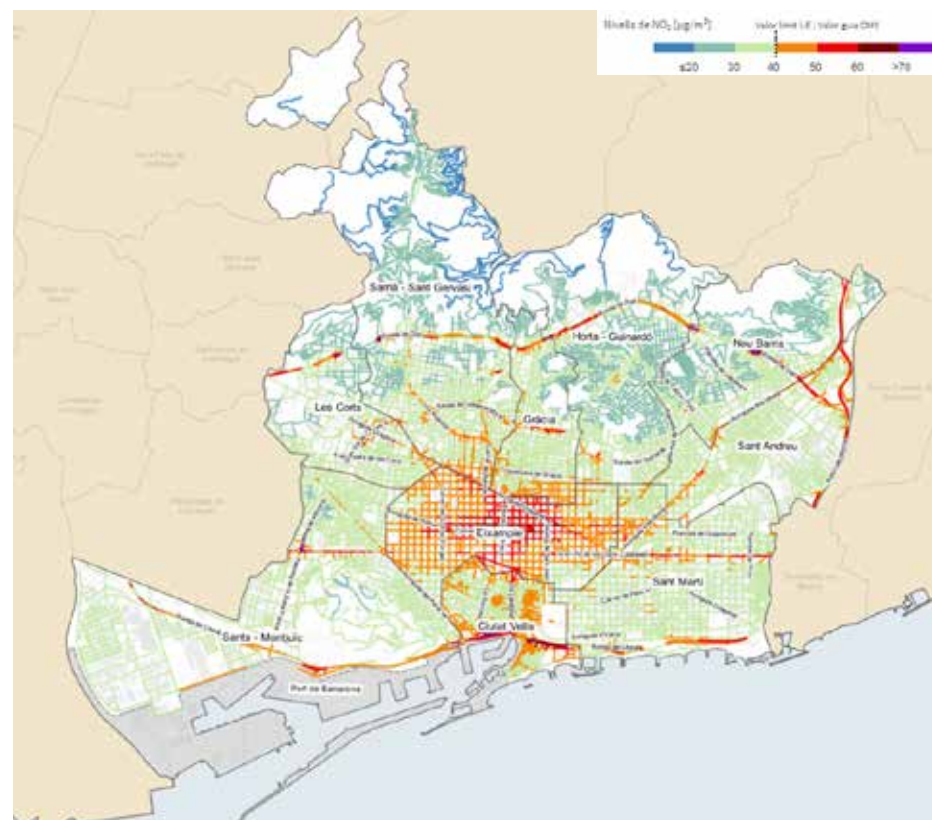
6 | Anàlisi

6.6 | Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

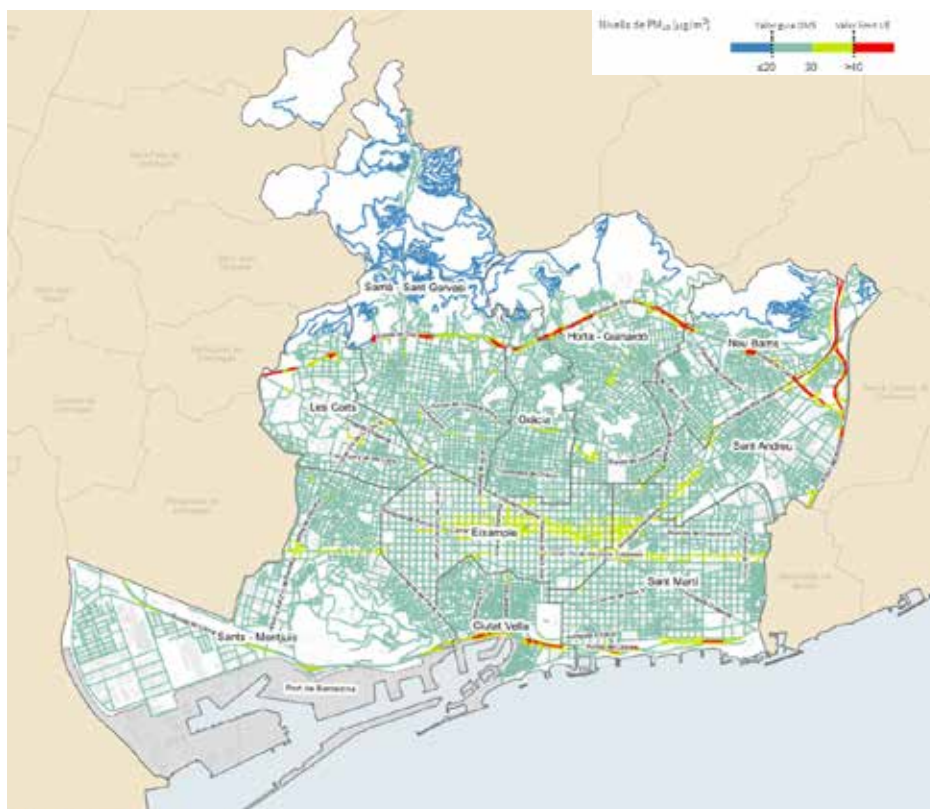
6.6.1 | Contaminació

Reduir la contaminació de l'aire i augmentar-ne la qualitat és un altre dels reptes més importants en matèria de salut que té per davant la ciutat de Barcelona, un repte al qual Ciutat Vella no és aliena. La pol·lució de la ciutat prové sobretot del trànsit rodat, el qual es produeix majoritàriament a les vies perimetrals de Ciutat Vella (avinguda del Paral·lel, ronda de Sant Antoni, ronda de Sant Pere o via Laietana) i, sobretot, a la ronda del Litoral. Aquests punts tenen una qualitat de l'aire deficient o molt deficient, segons el mapa de qualitat de l'aire. Per contra, l'interior del barri del Raval té índexs de qualitat de l'aire acceptables. El **nivell anual mitjà de material amb partícules (PM₁₀) al Raval** (20-25 µg/m³) és lleugerament inferior a la mitjana del districte i la ciutat (25-30 µg/m³). Quant al **nivell de diòxid de nitrogen (NO₂)** no s'observen variacions rellevants al Raval respecte dels valors de Ciutat Vella i de Barcelona ciutat (45-50 µg/m³ anuals de mitjana).

A la contaminació provocada pels desplaçaments rodats cal afegir-hi els efectes que pot tenir sobre aquesta àrea la presència d'una infraestructura com el port, tant pel que fa a les petites i mitjanes embarcacions privades i recreatives com, principalment, per les grans naus de transport turístic i de mercaderies.

Plànol dels nivells de NO₂ a Barcelona
Font: Ajuntament de Barcelona (Qualitat de l'aire)

Plànol dels nivells de PM_{10} a Barcelona
 Font: Ajuntament de Barcelona (Qualitat de l'aire)

Més enllà de la **contaminació acústica** derivada del transport rodat, la contaminació que més es pateix al Raval és l'acústica derivada de l'oci nocturn i de la sobreocupació de l'espai públic. L'alta concentració de locals de restauració i d'oci nocturn, l'impacte de la llei antitabac, les concentracions de gent a les entrades dels establiments o les aglomeracions a l'entorn de centres d'oci o de compres són, de fet, alguns dels causants que aquesta font de contaminació acústica sigui la segona més important de la ciutat. La proporció de **persones exposades a soroll nocturn** (entre les 23.00 i les 7.00 h) és molt superior i més significativa al Raval (52,38 %) que al districte (22,10 %) o a la ciutat (32,50 %). Per altra banda, quant al percentatge de carrers amb **soroll diürn**, el Raval està deu punts per sobre de Ciutat Vella, però és similar a la mitjana de Barcelona (Raval 35,45 %, Ciutat Vella, 25,9 %, i Barcelona, 34,60 %).

6 | Anàlisi

6.6 | Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

6.6.2 | Resiliència

El 17 de febrer del 2016, a la Comissió d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat, es va presentar la **Mesura de govern de resiliència urbana**, que va ser aprovada amb el consens de tots els grups polítics municipals. La mesura de govern incorpora els principis del model de resiliència de Barcelona i el conjunt d'actuacions que s'estan duent a terme dins d'aquest àmbit. Cal entendre la resiliència aplicada a l'àmbit urbà com la capacitat de les ciutats per prevenir, o en el cas de que sigui inevitable, minimitzar, l'impacte de situacions excepcionals d'emergència o incidències puntuals provocades, indistintament, per causes naturals, antròpiques o tecnològiques.

La **resiliència urbana** és la capacitat de les ciutats de prevenir o almenys minimitzar l'impacte dels riscos naturals als quals es veu exposada, ja siguin episodis puntuals o tensions dilatades en el temps, i recu-

perar-se tan aviat com sigui possible per mantenir les seves funcions principals. Si s'aplica aquesta mirada de resiliència en la construcció de la ciutat i el seu espai públic, l'equitat social, infraestructures urbanes capaces de resistir fenòmens diversos i la cooperació territorial són elements imprescindibles per a maximitzar la inversió en millores i en la creació d'un nou espai públic i d'infraestructures que garanteixi la màxima prestació de serveis per reduir les vulnerabilitats a la ciutat.

Els episodis de pluja o calor intensa registrats els darrers anys són un exemple de la necessitat d'intervenir en aquest àmbit preventiu. És en aquest marc que l'Ajuntament de Barcelona ha començat a implementar els **refugis climàtics** a algunes escoles de la ciutat com a proves pilot a estendre a d'altres.

Situació d'excepcionalitat per la Covid-19

El confinament de la població ha tingut incidència en la mobilitat, el consum d'aigua i la qualitat de l'aire, entre d'altres.

L'aturada de les activitats econòmiques ha provocat un important descens del consum d'aigua, per a usos industrials s'ha reduït a un 35%. En canvi, en l'àmbit metropolità de Barcelona sí que es constata un increment del 7% en el consum per a usos domèstics, fruit del confinament de la població.

Pel que fa a la qualitat de l'aire, les dades indiquen una reducció generalitzada dels nivells de diòxid de nitrogen a partir de l'entrada en vigor de l'estat d'alarma, el 15 de març. Alguns dies, el descens ha arribat a ser d'entre el 70 i el 80.

La mobilitat també ha comptat amb una reducció significativa. Aquest fet suposa una nova mirada de la ciutat cap a oportunitats de noves zones pacificades, donant més espai als vianants i a bicicletes i fomentant activitats saludables a l'espai públic.

Jardins de Sant Pau del Camp
Font: Ajuntament de Barcelona

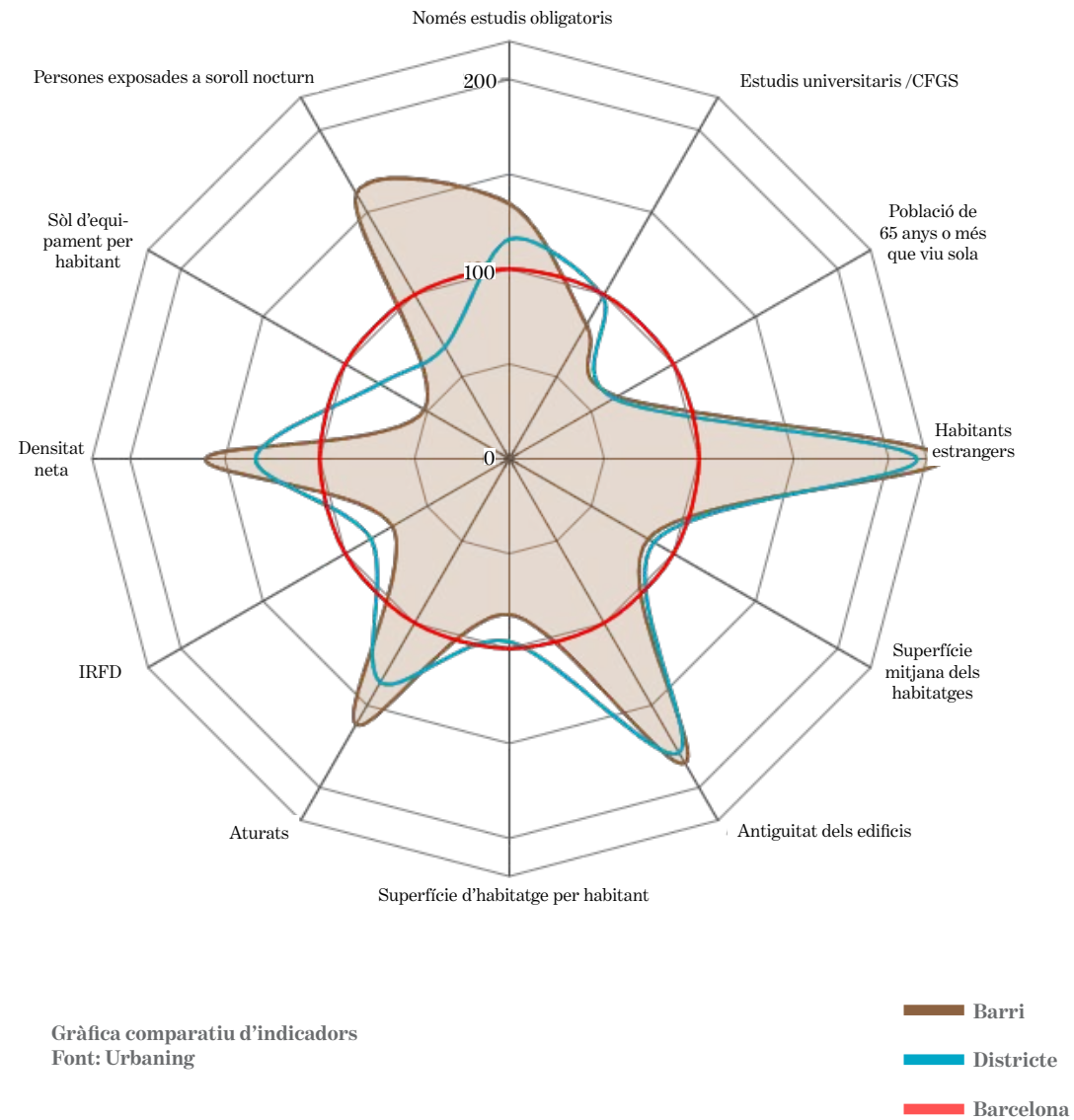
La diagnosi és el vincle necessari entre l'anàlisi feta fins ara i la definició de les estratègies que desplegarà el Pla de Barris, i que ocupen els apartats posteriors d'aquest mateix document. S'estructura, tal com s'ha fet fins ara, mitjançant els sis àmbits d'actuació, és a dir, **educació i salut pública; drets socials, equitat de gènere i acció comunitària; habitatge; ocupació, impuls econòmic i economia social; espai públic i accessibilitat, i sostenibilitat ambiental i emergència climàtica**. A diferència de l'anàlisi, en la diagnosi s'aporta una visió més qualitativa que no pas quantitativa de la situació.

Prèviament a la presentació de la diagnosi, es poden veure uns diagrames sintètics que tenen per objectiu comparar la situació de cada barri en relació amb el districte i el conjunt de la ciutat. Per fer aquests diagrames s'han escollit dotze indicadors representatius repartits entre cadascun

dels àmbits d'actuació estratègica. La comparativa s'ha fet prenent com a valor de referència 100, que és la mitjana de Barcelona per a cada indicador, i comparant en termes relatius aquest valor amb el valor del barri i del districte.

Els indicadors seleccionats per fer el diagrama són comuns amb la resta de plans de barri, de manera que també es facilita una comparativa entre tots ells.

Al diagrama s'observa com al Raval destaquen dues casuístiques més enllà de les problemàtiques comunes amb els altres àmbits del Pla de Barris: l'antiguitat dels edificis i la proporció d'habitants estrangers (segons el lloc de naixement). També destaquen aspectes com l'elevada densitat d'habitatges per hectàrea residencial (densitat neta) i les persones exposades al soroll nocturn.

7.1 | Educació i salut pública

Al mapa educatiu del Raval s'hi ubiquen centres d'alta complexitat molt condicionats pels determinants socioeconòmics de l'entorn (baix nivell de renda que afecta les condicions de vida saludables, atur, infrahabitatge, etc.) i on les dades en algunes competències bàsiques són inferiors a la mitjana. Altres aspectes destacables són l'elevat nombre d'infants amb necessitats educatives especials a les aules i l'elevada mobilitat de l'alumnat (matrícula viva), així com la proporció d'alumnat d'origen cultural divers.

Aquest context fa necessari un treball continuat amb els equips de Serveis Socials i amb les àrees de salut bàsiques, per tal d'assolir intervencions multidisciplinars i fer un seguiment conjunt entre els equips educatius i les famílies.

Els percentatges de població major de setze anys amb batxillerat superior i cicles formatius de grau mitjà al Raval i la població amb estudis universitaris i CFGS al Raval són inferiors al de la mitjana de

la ciutat. Pel que fa al jovent, un nombre elevat abandona els itineraris formatius i tenen moltes dificultats per reprendre'ls o per accedir al mercat laboral. Per capgirar aquesta situació és fa necessària donar prioritat a intervencions específiques que reforcin l'educació a totes les etapes educatives, potenciant programes que reforcin les transicions educatives, des de l'escola bressol, primària, secundària i estudis superiors fins a experiències de segones oportunitats, incloent opcions de formació professional i ocupacional.

El Raval disposa d'una àmplia xarxa d'equipaments educatius, formada per centres d'educació obligatòria i postobligatòria, facultats universitàries, institucions d'investigació, recerca i innovació, associacions docents i serveis educatius d'equipaments culturals de referència a la ciutat.

Quant al lleure i els espais educatius no lectius, el Raval compta amb un ric i divers teixit d'entitats i associacions (socioeducatives, de lleure, cultural, esportives, entre

d'altres) que treballen en el temps educatiu de fora escola, aportant experiències significatives en el procés d'aprenentatge d'infants i joves. El mapa d'experiències extraescolars s'haurà de complementar, al que ja existeix, amb iniciatives que fomentin les arts i les disciplines artístiques de la mà dels equipaments, entitats i teixit cultural existent al territori.

Per últim, és essencial destacar de l'anàlisi la necessitat i voluntat de reforçar els processos d'enfortiment de les relacions entre les famílies i els centres educatius, potenciar la relació entre la comunitat educativa. La millora dels centres educatius a partir de les sales de cultura pot ser una oportunitat per a fomentar aquesta relació amb els equipaments culturals i la xarxa associativa del barri, a partir de programació cultural i comunitària de proximitat.

Les **TIC** milloren la qualitat de vida de les persones, donat que l'accés i la capacitat digital de la ciutadania permeten millorar el seu desenvolupament personal i profes-

sional en molts àmbits (laboral, formatiu, social, polític, etc.), com també superar certes barreres d'espai i temps. **L'escaleta digital** fa referència a la desigualtat entre les persones que poden tenir accés o coneixement en relació amb les noves tecnologies. En el cas del Raval hi ha tres tipologies d'escaleta digital: per una banda, la dificultat d'accés per un nombre significatiu de llars que no disposen de connexió; per l'altra, la dificultat en l'ús perquè una certa part de la població no utilitza la tecnologia i, per últim, a molts els manquen les competències digitals per fer-ne ús. En aquest sentit, és bàsic fomentar actuacions que vagin orientades tant a dotar d'espais d'accés digitals als equipaments de proximitat com a facilitar formacions i capacitacions digitals que permetin adquirir les competències necessàries per fer-ho.

A nivell de salut, **l'índex d'envelliment i de sobreenvelliment** del Raval és menor que la mitjana de la ciutat. Si li sumem que la taxa de natalitat del Raval està lleugerament per sobre de la del conjunt de la

Barcelona: la piràmide poblacional és més jove i menys envellida que la que representa el conjunt de la ciutat. Especialment significativa és la taxa d'embarassos en dones adolescents (o mares de quinze a dinou anys), molt més freqüent que en el conjunt de la ciutat, i es té la percepció que les relacions sexuals es comencen a una edat més precoç.

A partir del procés de prioritització de necessitats i d'actualització d'objectius de salut comunitària que actualment s'està realitzant, s'impulsaran actuacions que abordin la salut des d'una mirada preventiva i integral amb perspectiva intercultural i interseccional. Un dels reptes serà donar suport a l'estratègia d'emergència social post-Covid. Els programes que s'impulsin tindran en compte els col·lectius que presenten més vulnerabilitat, com la gent gran, les persones en situació d'aïllament social o la diversitat funcional, entre altres que es puguin prioritzar.

7.2 | Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

Dins d'aquest apartat de drets socials, com aquells que garanteixen a la ciutadania la integració a la societat i reverteixen en la reducció de les desigualtats socials, es recull la diagnosi en necessitats i estratègies d'abordatge.

El Raval compta amb una àmplia franja d'adolescents i joves que viuen, conviuen i es socialitzen a espais del barri. A més de les demandes que es detallen en els altres àmbits, des del col·lectiu jove es considera una necessitat promoure més espais autogestionats i espais que fomentin la relació, l'intercanvi i el coneixement. Serà clau en aquest Pla de Barris orientar actuacions per a fomentar l'autoorganització, l'apoderament juvenil i l'acompanyament d'iniciatives creatives de joves per impulsar la participació dels i les joves en la vida comunitària. En aquest sentit, l'habilitació a l'edifici de Can Seixanta esdevé una nova oportunitat per anar dissenyant l'horitzó d'un futur espai jove al barri.

Aquests últims anys s'ha evidenciat que l'esport és un dels interessos que aglutina més veïnat, de diverses franges d'edat

i orígens culturals i que fomenta la cohesió social. Cal aprofitar aquesta oportunitat per potenciar l'acció comunitària del barri, treballant de forma transversal qüestions de gènere, interculturalitat o diversitat funcional. A partir de la diagnosi d'acompanyament en l'abordatge de la Pista Negra i altres espais públics en perspectiva de gènere, hi ha un nou marc de treball per a generar estratègies i concretar actuacions en qüestió de desigualtat de gènere que possibilitin la participació, integració i empoderament dels espais públics de les veïnes joves del Raval, i adaptar l'oferta de pràctiques esportives i dels usos dels espais clarament masculinitzats.

Quant a la configuració del Raval, és un dels barris de la ciutat que destaca per la seva riquesa en diversitat cultural i amb població coral en els seus orígens. La interculturalitat és un valor i element clau perquè de forma transversal emmarqui totes les actuacions del nou Pla de Barris: posar en valor el barri del Raval en la seva diversitat i visibilitzar referents i experiències significatives que dibuixin un nou imaginari plural i divers, menys estigmatitzador

i negatiu vers la ciutat (a nivell educatiu, cultural, comercial, comunitari).

En matèria d'acció comunitària, al Raval hi ha un **teixit associatiu fort, nombrós i divers**. Compta amb una àmplia xarxa d'entitats, en què predominen les del tercer sector social: un conjunt d'entitats de diferents formes jurídiques que tenen l'objectiu d'afrontar problemàtiques socials lligades a col·lectius vulnerables. A aquest perfil d'entitats d'assistència social, se n'hi sumen d'altres de caire cultural, de drets cívics, d'ensenyament, de formació i investigació, comercials i de sectors econòmics i professionals.

S'hi afegeixen diverses xarxes veïnals i espais de gestió comunitària molt proactius i que han tingut un paper clau en autoorganització i coordinació a donar respostes properes de suport mutu en el context d'emergència sorgida arran de la pandèmia per la Covid-19. Dins l'acció comunitària, els equipaments de proximitat, com el Casal de Barri i el Centre Cívic, es configuren com a actors clau per a la dinamització i la pràctica comunitària.

7.3 | Habitatge

L'habitatge és un dret i un bé de primera necessitat. El problema de l'accés i les condicions de l'habitatge s'ha configurat els darrers anys com a un dels principals problemes que cal afrontar en el conjunt de la ciutat, donada l'escassetat d'habitatge públic i d'habitatge de lloguer accessible, i la manca de conservació adequada de molts edificis. La **gentrificació** és un dels grans fenòmens als quals cal fer front, juntament amb les situacions d'alta vulnerabilitat derivades dels desnonaments, especialment en alguns barris on la **pressió turística i immobiliària** es fa del tot incompatible amb la vida quotidiana. Aspectes com l'especulació immobiliària o la substitució d'habitatges d'ús veïnal per habitatges d'ús turístic (legal o il·legal) estan provocant a molts barris la substitució de la població inicial per una altra de major poder adquisitiu o de caràcter temporal i/o flotant, fet que té un major impacte en l'entorn immediat com ara el comerç, els equipaments o l'ús de l'espai públic.

En el cas de Ciutat Vella i, concretament del Raval, no poden passar per alt dues variables que afecten transversalment aquest àmbit: la massificació turística i l'especulació immobiliària.

El Raval és el segon barri de la ciutat on l'habitatge és dels principals indicadors de vulnerabilitat i desigualtat. Al Raval, com al districte de Ciutat Vella, hi ha un problema específic en relació amb l'estat del parc d'habitatges. Donat el seu passat històric, els **dèficits ocasionats per l'antiguitat del parc d'habitatges** és molt superior en comparació amb la mitjana de ciutat i una bona part d'aquests edificis té un estat de conservació dolent o deficient. A més **són més petits que els de la resta de la ciutat**.

En aquest sentit, des del 2016 a la ciutat de Barcelona s'ha dotat del Pla pel dret a l'habitatge, que es marca com a objectiu **garantir la funció social de l'habitatge** i avançar en la construcció d'un servei pú-

blic de l'habitatge. Així mateix, es plantegen **noves metodologies de treball**, com els ajuts a la rehabilitació de l'interior d'habitatges o l'impuls de convenis de rehabilitació d'edificis orientats a la situació que els ajuts arribin on més es necessiten. En aquest sentit com a Pla de Barris s'ha impulsat un programa específic, per acompanyar les **finques d'alta complexitat**, orientat a aquells edificis amb més dèficits i problemàtiques i amb comunitats i veïns i veïnes amb més dificultats per organitzar-se i accedir als ajuts ordinaris.

A nivell d'habitatge, des del Pla de Barris, dinamitzar programes de millores i eficiència energètica habitacional i programes d'intervenció integral amb projecte de rehabilitació social lligats a programes de formació prelaboral podran esdevenir iniciatives singulars pel bé comú dins d'aquest àmbit.

7.4 | Ocupació, impuls econòmic i economia social

El Raval presenta una **renda familiar disponible** amb nivells baixos respecte de la de la mitjana de la ciutat, tot i que hi ha diferències significatives per seccions censals.

La **taxa d'atur** supera en cinc punts la taxa mitjana de la ciutat i ha augmentat significativament amb el context actual ocasionat per la Covid-19. El barri compta amb una àmplia franja de població jove i un pes majoritari de la població en edat activa. Quant a grups d'edat, el pes de la desocupació recau principalment en el col·lectiu de més de 45 anys. Les persones en situació d'atur de llarga durada o el col·lectiu jove, que a més compta amb un fracàs escolar significatiu en un context d'alta vulnerabilitat, o la situació de les dones, especialment afectades per la pobresa, la precarietat laboral i la responsabilitats de les tasques de cura, demanen tenir un enfocament específic en iniciatives formatives i d'ocupació tenint en compte aquests col·lectius. A més, hi ha altres col·lectius vulnerables (com els d'origen divers amb

manca de competències lingüístiques bàsiques, persones en situació d'aïllament i amb salut mental molt deteriorada, persones en situació irregular) que també demanen tenir un enfocament específic en aquest àmbit. La crisi econòmica vinculada a la pandèmia per la Covid-19 està tenint un impacte fort en la situació laboral de moltes persones. Això es veu reflectit en un percentatge molt alt de persones que es troben en situació d'expedient de regulació temporal d'ocupació o que han estat directament acomiadades de la feina.

Des de Pla de Barris es fa del tot prioritari impulsar actuacions orientades a fomentar **l'ocupabilitat i la inserció laboral** de les persones amb més dificultats per accedir al mercat de treball. Cal promoure la formació professional, l'ocupació i l'autoocupació de les persones desocupades i amb precarietat laboral, millorant i ampliant les competències professionals, les oportunitats d'inserció que s'adaptin a la realitat del barri, amb especial incidència en els col·lectius

amb més vulnerabilitat (atur adult de llarga durada, atur i situació de precarietat laboral de moltes dones, atur juvenil, persones en situació administrativa irregular, persones amb diversitat funcional). A més, actuacions que s'hi puguin sumar com serveis municipals de canguratge que s'impulsen amb la finalitat de conciliar la vida laboral, familiar i personal esdevenen iniciatives clau en aquest àmbit.

Les característiques pròpies de Ciutat Vella li atorguen un perfil singular i únic dins l'estructura econòmica de la ciutat, amb una clara especialització en activitats culturals, d'oci, comercials i d'hoteleria i restauració.

El **comerç al Raval** és un aspecte vital del barri, ja que d'una banda és motor econòmic i, de l'altra, representa un element de cohesió de la comunitat, que contribueix a la dinamització social i econòmica. En aquest sentit, cal remarcar que el comerç de proximitat també ha estat un dels sectors més

castigats a causa de la crisi econòmica vinculada a la pandèmia i les restriccions establertes i n'ha resultat molt debilitat.

Des de Pla de Barris, en coordinació amb el Pla de desenvolupament econòmic de Ciutat Vella, és fonamental que es treballi per a fomentar actuacions de suport al comerç i l'activitat comercial del Raval de la mà del teixit associatiu comercial i treballar en la línia de garantir un major retorn social d'aquesta activitat, apostar per la diversificació econòmica i per un comerç de proximitat al servei de les necessitats del veïnat. Caldrà seguir desenvolupant iniciatives per preservar determinades plantes baixes de les lògiques del mercat i protegir el comerç de proximitat dedicat a atendre les necessitats diverses del veïnat del Raval, promovent la singularitat, el tracte personal i la implicació del comerç en la vida comunitària del barri.

7.5 | Espai públic i accessibilitat

La **manca d'espais públics per a ús veïnal** i quotidià o de zones verdes distribuïdes pels barris és una constant a tot el districte de Ciutat Vella. Aquesta situació s'agreuja especialment al Raval, on la sensació de manca d'espai públic és molt més elevada que el que diuen les estadístiques de zones verdes i d'espais públics de tot el districte.

En els darrers anys s'ha anat donant resposta a la reclamació constant dels veïns i veïnes d'augmentar les àrees de jocs infantils, incrementant el nombre de parcs i de zones habilitades per als jocs dels més petits. Tot i comptar amb un total de deu àrees de joc infantil, algunes de les quals mostren clares evidències de sobreesaturació.

Les actuacions orientades a la millora en qualitat i confort de l'espai públic, a la pacificació de carrers, la potenciació en les dinàmiques en els usos de vida quotidiana, especialment els vinculats a les plan-

tes baixes i que responguin a dinàmiques veïnals, són iniciatives que contribuiran a la millora de la qualitat de vida dels veïns i veïnes del Raval. El Pla director del Raval sud orientarà intervencions de millora urbana que busquin donar resposta en aquest sentit.

Les millores que s'implementin en el marc de Pla de Barris tindran en compte l'urbanisme amb perspectiva de gènere que situa la vida quotidiana en el centre i treballa des d'una visió inclusiva per donar resposta a les necessitats i els desitjos del conjunt de la societat. El resultat és una ciutat més justa, equitativa, segura i sense barreres. L'objectiu principal de l'urbanisme amb perspectiva de gènere és resoldre les desigualtats, atendre totes les necessitats d'homes i dones de forma equitativa i facilitar una vida sense discriminacions de cap tipus per raons de gènere, econòmiques, d'origen, d'edat, funcionals, etc.

7.6 | Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

Reduir la contaminació de l'aire i augmentar-ne la qualitat és un altre dels reptes més importants en matèria de salut que té per davant la ciutat de Barcelona, un repte al qual Ciutat Vella no és aliena. La pol·lució de la ciutat prové sobretot del trànsit rodat, el qual es produeix majoritàriament a les vies perimetrals de Ciutat Vella (avinguda del Paral·lel, ronda de Sant Antoni, ronda de Sant Pere o via Laietana) i, sobretot, a la ronda del Litoral. Aquests punts tenen una qualitat de l'aire deficient o molt deficient, segons el mapa de qualitat de l'aire. Per contra, l'interior del barri del Raval té índexs de qualitat de l'aire acceptables. El **nivell anual mitjà de material amb partícules (PM₁₀) al Raval** és lleugerament inferior a la mitjana de districte de Ciutat Vella i al conjunt de la ciutat (25-30 µg/m³). Quant al **nivell de diòxid de nitrogen**

(NO₂) no s'observen variacions rellevants al Raval respecte dels valors de Ciutat Vella i de Barcelona ciutat.

La contaminació que més es pateix al Raval és l'acústica derivada de l'oci nocturn i de la sobreocupació de l'espai públic. La proporció de **persones exposades a soroll nocturn** (entre les 23.00 i les 7.00 h) és molt superior i més significativa al Raval que a la resta de la ciutat. Per altra banda, el percentatge de carrers amb **soroll diürn** és similar a la mitjana de ciutat.

Des d'aquesta perspectiva s'han d'incloure totes aquelles actuacions de millora pels objectius marcats i assumits pel consistori barceloní del Pla clima i energia 2030, que marca diferents estratègies a incorporar en els plans de desenvolupament local a

curt i a llarg termini. A escala de barri, i amb la capacitat de resiliència que s'identifica en aquest diagnòstic, es fa necessari començar a impulsar iniciatives per paliar els efectes en aquest àmbit i promoure una xarxa accessible de refugis climàtics com a espais d'ús i activitat en condicions de confort durant els mesos d'estiu aprofitables per a les diverses iniciatives dinamitzades per a totes les franges d'edat. Aquests espais guanyats al barri també poden potenciar noves dinàmiques en els usos de vida quotidiana a l'espai públic i són actuacions de proximitat que es poden realitzar en el marc de Pla de Barris, en relació amb l'impuls d'una sostenibilitat i millora social i econòmica del territori en el seu conjunt.

Bloc 2 >

8 | Plans actius i acció de govern

Al llarg dels darrers anys, i al marge del paper transversal que ha desenvolupat el Pla de Barris, han estat diferents les accions de govern d'àmbit ciutat o Districte que s'han desplegat al Raval. El Pla de Barris té com a objectiu complementar i accelerar l'acció ordinària que duen a terme al territori tant el Districte de Ciutat Vella com les diferents àrees del consistori. Des de l'equip de govern del Districte s'han aprovat, al llarg del mandat 2015-2019 i en el decurs de l'actual, diverses mesures de govern amb l'objectiu de marcar el rumb de les polítiques públiques amb impacte a Ciutat Vella. Alhora, el marc en què es desplegarà el Pla de Barris està definit per altres propostes a escala de ciutat que impulsen les diferents àrees i departaments de l'Ajuntament de Barcelona i que tenen incidència al districte Ciutat Vella.

Finalment, cal destacar altres actuacions específiques d'àmbit territorial de barri.

El Pla d'actuació municipal (PAM) estableix les línies prioritàries, els objectius i les actuacions de l'acció de govern i s'elabora a l'inici de cada mandat. Dins el PAM hi ha el Pla d'actuació de districte Ciutat Vella 2020-2023 (PAD), que es basa en les propostes elaborades pel mateix Ajuntament, la ciutadania, organitzacions i entitats socials, i també en les que provenen de cites presencials i que estan sobre la taula perquè es consensuin amb la resta de grups polítics amb representació a l'Ajuntament. Tot seguit es presenta un resum dels plans actius i de l'acció de govern del Raval, agrupats segons els sis àmbits temàtics en què s'estructura aquest document.

Educació i salut pública

El febrer del 2016 es va impulsar, a escala de ciutat, la **Mesura de govern per a l'impuls del projecte educatiu de ciutat** per fer de Barcelona una capital de la innovació pedagògica. Així mateix, hi ha el Pla estratègic d'educació, creat pel Consorci d'Educació de Barcelona (CEB), que inclou el desplegament del model d'escoles enriquides i perfils professionals, el qual té una incidència especial als barris on hi ha Pla de Barris. Darrerament, s'ha aprovat el **Pla d'educació i cultura** per aprofundir la relació entre les pràctiques artístiques i culturals i els programes escolars dins la Mesura de govern per combatre les desigualtats soci-

als integrant cultura i educació. Es preveu la creació de l'Espai Transversal de Cultura i Educació de Barcelona per consolidar una estructura col·laborativa entre l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB), l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB) i el CEB.

En l'àmbit educatiu es compta amb el **Pla d'educació 2019-2023**, que estableix el marc en el qual es desenvoluparan les polítiques d'educació del Districte per als propers anys, definint els seus objectius principals i les línies de treball a desenvolupar pels diferents agents i serveis implicats.

En l'àmbit de salut, des de l'Agència de Salut Pública de Barcelona s'impulsa el programa **Salut als barris**. La finalitat d'aquesta línia de treball és promoure els esforços de la comunitat per tenir més control sobre els factors que afecten la seva salut i, en conseqüència, per millorar-la a través de la definició i implementació conjunta d'un pla d'acció comunitària des d'una mirada intercultural, de gènere i de cicle vital. Aquest treball es fa conjuntament amb el procés de salut comunitària que actualment està en un procés de prioritització de necessitats i d'actualització d'objectius en salut comunitària.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

Pel que fa a la resposta de l'Administració davant la crisi provocada per la Covid-19, destaca el **Pla de xoc social i econòmic de l'Ajuntament** o la **Mesura de govern Ciutat Vella davant la crisi Covid-19**, feta pública l'octubre del 2020; no es tracta d'un pla de xoc sinó d'una prioritització o ordenació de les principals línies a potenciar per donar resposta a la pandèmia i a la vegada implementar les polítiques correctores que enforteixin el teixit social i productiu per augmentar la seva capacitat de resposta.

El Districte de Ciutat Vella va elaborar, al seu torn, una nova mesura de govern el desembre del 2020 anomenada **Pla integral per abordar la prevenció i l'atenció a les drogodependències** al barri del Raval i que té com a principals objectius la coordinació de tots els agents socials, sanitaris, de seguretat, etc., que treballen al voltant de la prevenció i atenció a les drogodependències i la implementació

i coordinació d'accions concretes com les transformacions urbanes per dinamitzar i revitalitzar el teixit de barri, treball específic en la prevenció dels consums i els seus impactes, potenciació de programes de salut i cohesió social.

Per una altra banda el **Pla de veïnatge i relacions de proximitat** és un altre marc establert a partir d'una mesura de govern aprovada el 2018 que marca una sèrie de línies de treball i accions concretes per garantir l'equilibri entre la vida veïnal i altres usos que tenen lloc a l'espai públic. Així mateix, existeixen altres mesures de govern, regulacions i reglaments com per exemple **Criteris per a la realització d'activitats a la via pública** que tenen l'objectiu de garantir la màxima transparència i harmonitzar el benestar dels veïns i la dinamització social, cultural i comercial.

Des del Districte de Ciutat Vella i el Comissionat de Diàleg Intercultural i Plura-

lisme Religios es proposa la necessitat de comptar amb un **Programa Ciutat Vella Intercultural** que permeti transversalitzar l'enfocament intercultural de la ciutat de Barcelona. En aquests moments està en etapa de definició.

L'acció de govern del present mandat, a través del Districte de Ciutat Vella, aposta pels drets socials a través de la lluita contra les desigualtats i la defensa dels drets socials, la diversitat i el feminisme. Es caracteritza per abordar l'erradicació de la pobresa i la garantia dels drets socials per a totes les franges d'edat, fent èmfasi especialment en les persones que pateixen situacions de vulnerabilitat més greus, reconeixent la diversitat com un valor i assegurant la igualtat d'oportunitats i de gènere. Treballa en les línies següents: persones grans i envelliment, discapacitat, salut i cures, feminisme, infància, adolescència i joventut, migració i acollida, diversitat sexual i de gènere, i lluita contra la soledat.

Habitatge

A escala de ciutat hi ha el **Pla pel dret a l'habitatge de Barcelona 2016-2025**, que marca l'objectiu de garantir la funció social de l'habitatge i avançar en la construcció d'un servei públic d'habitatge a l'alçada de les millors pràctiques d'altres ciutats europees. Aquest pla, promogut per la Gerència d'Habitatge i Drets Socials, determina objectius i accions concretes per afrontar problemes endèmics, com les dificultats dels joves per accedir als habitatges, fenòmens més recents com la substitució d'habitatges principals per pisos d'ús turístic o el creixent envelliment de la població. Així mateix, es plantegen noves metodologies de treball, com els ajuts a la rehabilitació de l'interior dels habitatges o l'impuls de convenis de rehabilitació d'edificis, amb l'objectiu que els ajuts públics arribin allà on més es necessiten.

L'acció de govern del mandat actual, a través del Districte de Ciutat Vella, aposta pel dret a l'habitatge, impulsant la rehabilitació i la transformació urbana als barris, apostant per un espai públic per a la convivència. S'aposta per fer política d'habitatge com a eina d'integració i de lluita contra la desigualtat social, amb més construcció d'habitatge públic, visió metropolitana, corresponsabilitat publicoprivada i esforç pressupostari i planificador, especialment amb mesures de protecció del dret a l'habitatge.

El 2008 s'inicia el **Pla Dintres**, un programa que es fonamenta en el deure de conservació definit legalment com a expressió de la funció social de la propietat i en el principi d'eficàcia administrativa. Comporta que l'Administració s'impliqui deci-

sivament i intensament en la rehabilitació del parc residencial, la qual cosa suposa intervenir en els interiors dels habitatges, no només quedar-se en els elements comuns, i assumir la iniciativa de la rehabilitació i el seguiment de la seva execució, aprofitant els instruments i figures legals, de caràcter urbanístic i en matèria d'habitatge. Aquest pla es coordina i desenvolupa des de Foment de Ciutat, però en una estreta col·laboració amb els serveis jurídics i tècnics del Districte de Ciutat Vella.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

En l'àmbit de l'activitat econòmica, el Districte de Ciutat Vella va ser el primer de la ciutat a desenvolupar un **Pla de desenvolupament econòmic 2016-2021 (PDE)** que exerceix de marc per abordar de manera global el desenvolupament econòmic del territori. El PDE ha estat l'instrument que ha guiat les polítiques en matèria d'activació econòmica, comerç i ocupació al llarg dels darrers anys al Districte. Aquest instrument, que vol impulsar el desenvolupament local i, per tant, generar activitat econòmica equilibrada, sostenible i arrelada al territori, funciona com a paraigua que integra el conjunt d'intervencions de desenvolupament econòmic de tots els actors de Ciutat Vella, ja siguin impulsades o coimpulsades per l'Administració, el teixit social i comunitari o l'econòmic. El PDE actualment es troba en fase d'actualització.

Així mateix es compta amb el **Pla de dinamització comercial 2018-2023**, una mesura per promoure específicament el comerç de proximitat i emblemàtic, donar eines per a la seva continuïtat i millorar i acostar els serveis de suport als comerços de tots els barris.

A més, al Raval s'ha impulsat el **programa de Baixos de Protecció Oficial (BPO)**, que té com a objectiu la dinamització dels locals buits i la promoció d'activitat econòmica diversa i útil per a la vida veïnal al districte de Ciutat Vella. Des del programa es pretén mobilitzar el parc de locals de propietat municipal per posar-los a disposició del comerç de proximitat i de l'activitat econòmica sostenible i plural. Aquest programa ja ha llançat dues convocatòries i gràcies a l'èxit de les propostes presentades s'està treballant per impulsar la tercera.

Espai públic i accessibilitat

L'urbanisme amb perspectiva de gènere situa la vida quotidiana en el centre de les seves polítiques i treballa des d'una visió inclusiva per donar resposta a les necessitats i els desitjos del conjunt de la societat, tenint en compte la diversitat de gènere, d'edat, d'origen o funcional, entre d'altres. El resultat és una ciutat més justa, equitativa, segura i sense barreres. L'objectiu principal de l'urbanisme amb perspectiva de gènere és resoldre les desigualtats, atendre totes les necessitats d'homes i dones de forma equitativa i facilitar una vida sense discriminacions de cap tipus per raons de gènere, econòmiques, d'origen, d'edat, funcionals, etc. I és amb aquesta finalitat que es va impulsar la **Mesura de govern Urbanisme amb perspectiva de gènere**.

En l'àmbit de la regulació d'activitats cal mencionar la redacció del vigent **Pla d'usos**, aprovat el 2018 i que està suposant una eina innovadora i efectiva de regulació per a la cerca de l'equilibri necessari en les activitats de concurrència pública. En el pla de la mobilitat es compta amb el **Pla de mobilitat Ciutat Vella 2018-2024**, l'instrument de planificació on es defineixen les línies d'actuació que han de governar la mobilitat urbana del districte en els propers anys.

Un dels projectes singulars és el **Projecte de transformació de la Rambla**. Hi han participat el veïnat i diverses entitats i preveu un seguit de mesures culturals, socials i urbanístiques per tornar a fer de la Rambla un espai emblemàtic per a la ciutadania i un símbol identitari de la ciutat.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

L'acció de govern del present mandat aposta fermament per **lluitar contra l'emergència climàtica i la contaminació**. L'acord de govern aposta per una ciutat verda, blava i de residu zero. En aquest sentit, s'actua en les següents línies: la transició ecològica, el nou model energètic, el verd urbà i la biodiversitat, la mobilitat sostenible i el residu zero. El **Pla clima i energia 2030** liderat per l'AMB (Agència Metropolitana de Barcelona) és el marc dissenyat pels municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona per tal d'implementar accions coordinades amb els municipis i la ciutadania per a fer front al canvi climàtic.

Convent dels Àngels
Font: Ajuntament de Barcelona

Educació i salut pública

- Hi ha centres d'alta complexitat educativa molt condicionats per l'entorn socioeconòmic.
- El percentatge de població amb estudis superiors és menor que a la ciutat.
- Es disposa d'una àmplia xarxa d'equipaments educatius de diferent tipus.
- Són necessàries actuacions de capacitació digital i accés a punts de connexió.
- La taxa de natalitat és superior al conjunt de Barcelona i és menor l'índex d'envelliment.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

- Es considera important promoure més espais autogestionats pels joves.
- L'esport és un element aglutinador i de cohesió social pel barri.
- S'han de posar en valor la riquesa cultural i la diversitat i s'ha de potenciar la comunicació en positiu del barri, no estigmatitzadora.
- Es disposa d'un teixit associatiu fort, nombros i divers.

Habitatge

- La gentrificació és un dels fenòmens que més perjudica el dret a l'habitatge.
- Es constata pressió turística i immobiliària al Raval.
- Hi ha dèficits associats a l'antiguitat del parc d'habitatges.
- Són importants els programes per acompanyar les finques d'alta complexitat.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

- La renda familiar disponible és baixa respecte de la mitjana de la ciutat.
- L'atur supera en més de cinc punts la mitjana que presenta la ciutat.
- Són necessaris els programes per a millorar l'ocupabilitat i la inserció laboral.
- El comerç és un motor econòmic de barri que s'ha vist greument afectat per la pandèmia.

Espai públic i accessibilitat

- Necessitat de millorar nous espais públics per a l'ús veïnal i comunitari.
- Algunes zones infantils i de joc presenten indicis de sobresaturació.
- Es fan necessàries actuacions de pacificació dels carrers i potenciació de dinàmiques veïnals.
- És important la dinamització de les plantes baixes.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

- En general, els nivells de contaminació de l'aire són similars als del conjunt de la ciutat.
- El soroll al Raval és un problema considerable i es vincula al turisme i a la sobreocupació de l'espai públic.

10 - Objectius específics ————— p. 122

- 10.1 Educació i salut pública
- 10.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 10.3 Habitatge
- 10.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 10.5 Espai públic i accessibilitat
- 10.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

11 - Accions ————— p. 128

- 11.1 Educació i salut pública
- 11.2 Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- 11.3 Habitatge
- 11.4 Ocupació, impuls econòmic i economia social
- 11.5 Espai públic i accessibilitat
- 11.6 Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

12 - Pressupost ————— p.146

13 - Visió global ————— p.148

Bloc 3 **Intervenció**

Bloc 3 >

10 | Objectius específics

A la diagnosi s'apunten quines mancances o debilitats té el territori, però també les oportunitats o fortaleses. A partir de la diagnosi, el Pla de Barris proposa una sèrie d'objectius específics que defineixen quins elements es volen abordar en el territori i fins on es vol arribar. Per tant, els objectius donen resposta a la diagnosi realitzada i indiquen quin és el futur desitjat.

S'agrupen d'acord amb l'estructura dels sis àmbits d'actuació del Pla de Barris, és a dir, **educació i salut pública; drets socials, equitat de gènere i acció comunitària; habitatge; ocupació, impuls econòmic i economia social; espai públic i accessibilitat, i sostenibilitat ambiental i emergència climàtica**. Aquests àmbits esdevenen el fil conductor o leitmotiv de les diferents accions en què els objectius s'acabaran concretant.

A | Enriquir els equips socioeducatius de les escoles.

Els equips socioeducatius s'han d'enriquir amb perfils psicossocials diversos que puguin intervenir des de la mateixa escola, i garantir que aquesta esdevingui un punt de referència per a les famílies, un equipament de proximitat des del qual poder treballar les dificultats emocionals, socials i de desigualtat en què es troben l'alumnat i les famílies.

B | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i reduir la segregació escolar als centres educatius.

Cal fomentar i acompanyar el treball conjunt entre comunitat educativa, equipaments culturals i teixit comunitari per tal d'incentivar iniciatives orientades a fomentar la igualtat d'oportunitats, el dret a l'educació i revertir tendències de segregació escolar.

C | Impulsar processos i iniciatives per afavorir les transicions educatives, en les diferents etapes educatives (primària, secundària i estudis superiors i universitaris), així com també les iniciatives de noves oportunitats educatives.

Cal incidir en els itineraris educatius que fomentin una interrelació dels coneixements i aprenentatges en les diferents etapes educatives per promoure l'èxit educatiu.

D | Fomentar experiències de lleure de base comunitària.

S'han d'impulsar i reforçar projectes de lleure educatiu de base comunitària per donar resposta a les necessitats educatives detectades, arrelats al territori i sostenibles a llarg del temps que facilitin la instauració i el desenvolupament del lleure educatiu, associatiu i comunitari amb la creació i el reconeixement d'espais i caus als barris.

E | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Cal incidir en la millora de la salut des d'una mirada preventiva que inclogui tota la comunitat com a agents de salut i tenint en compte la diversitat intercultural present al barri del Raval.

F | Fomentar l'autoorganització, l'empoderament juvenil i l'acompanyament d'iniciatives creatives de joves.

És important impulsar la participació dels i les joves en la vida comunitària a partir de programes i actuacions que promoguin l'autoorganització, l'empoderament i l'associacionisme juvenil al Raval.

G | Promoure l'equitat de gènere tenint en compte la perspectiva intercultural i interseccional.

Aprofundir en l'abordatge i la reducció de la desigualtat que afecta especialment a les dones, des d'una mirada integral (social, econòmica, urbana). S'ha de promoure l'urbanisme amb perspectiva de gènere que situa la vida quotidiana en el centre i treballa des d'una visió inclusiva per a resoldre les desigualtats, atendre les necessitats de forma equitativa i facilitar una

vida sense discriminacions de cap tipus per raons econòmiques, funcionals, d'origen, d'edat, de gènere.

H | Promoure la cohesió entre el veïnat des d'una perspectiva interseccional i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen.

La interculturalitat com a valor i la participació com a eina per afavorir el vincle de proximitat amb les comunitats d'origen divers en la vida associativa i comunitària del barri. Aprofundir i cercar noves eines per teixir barris més diversos i inclusius i garantir que les polítiques públiques i la participació ciutadana arriben a tots els veïns i veïnes.

I | Donar suport a la recuperació de les memòries diverses i populars del Raval com a eina de cohesió social.

Cal promoure el coneixement i la visibilització de les memòries diverses en clau intercultural i comunitària existents al Raval.

J | Impulsar actuacions per a reduir l'esclletxa digital.

És necessari reduir la desigualtat entre les persones tant en l'accés com en l'ús de les tecnologies digitals fomentant actuacions que vagin orientades tant a dotar d'espais d'accés digitals als equipaments de proximitat com a facilitar formacions i capacitacions digitals que permetin adquirir les competències necessàries per fer-ho.

Habitatge

K | Promoure la rehabilitació i la regeneració urbana de finques complexes i vulnerables.

Cal avançar cap a la millora dels elements comuns (façanes, caixes d'escala, terrats, etc.) dels blocs d'habitatge que estan en degradació i contribuir a l'accessibilitat d'alguns immobles. Aquesta millora haurà d'ajudar, entre d'altres, a resoldre problemes d'humitats, aïllament i eficiència energètica.

L | Contribuir a la millora de la qualitat de vida dels veïns i veïnes del Raval mitjançant intervencions als habitatges impulsant programes d'abordatge social.

A partir de la rehabilitació de finques, cal promoure programes de formació i ocupació amb persones en atur de llarga durada i que afavoreixi l'aprenentatge d'ofici amb finalitat d'ocupació.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

M | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

S'han de promoure la formació professional, l'ocupació i l'autoocupació de les persones en situació d'atur i precarietat laboral, millorant i ampliant les competències professionals, i les oportunitats d'inserció que s'adaptin a la realitat del barri, amb especial incidència en els col·lectius amb més vulnerabilitat (atur adult de llarga durada, atur i situació de precarietat laboral de moltes dones, atur juvenil, persones en situació administrativa irregular...).

N | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de suport al comerç de proximitat.

Les iniciatives d'emprenedoria i economia social, així com el suport al comerç de proximitat, seran objecte d'actuacions per a la recuperació del paper del petit comerç al barri i el desenvolupament de l'esperit cooperatiu i emprenedor.

O | Impulsar l'activitat comercial a partir de la dinamització de plantes baixes.

Cal desenvolupar iniciatives per a preservar determinades plantes baixes de les lògiques del mercat i protegir el comerç de proximitat dedicat a atendre les necessitats diverses del veïnat del Raval, promovent la singularitat, el tracte personal i la implicació del comerç en la vida comunitària del barri.

P | Contribuir a la millora de la qualitat de vida dels veïns i veïnes del Raval mitjançant intervencions urbanístiques i dinamitzacions als espais públics per potenciar dinàmiques en els usos de vida quotidiana a l'espai públic.

Cal promoure millores d'espais públics per a ús veïnal i quotidià amb iniciatives que contribuïran a la millora de la qualitat de vida dels veïns i veïnes del Raval.

Q | Millorar els entorns escolars promovent la creació d'espais segurs, amables i de relació, i el dret a la ciutat dels infants, i potenciar espais de relació entre la comunitat educativa.

És necessari promoure intervencions arquitectòniques a diversos espais del Raval per tal de potenciar les dinàmiques de joc i estada marcades pel model de ciutat jugable i atenent la mirada específica d'urbanisme feminista, incloent les diversitats pròpies del barri.

R | Millora d'equipaments i espais per a la dinamització veïnal i comunitària.

Cal potenciar l'habilitació de la casa fàbrica Can Seixanta com a un equipament de proximitat que guanya el barri en la seva dinamització juvenil, veïnal i comunitària.

S | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

S'han de promoure accions a escala de barri que contribueixin a la lluita contra el canvi climàtic i aportar, alhora, una millora de les condicions de vida dels veïns i veïnes que hi viuen.

T | Potenciar una xarxa de refugis climàtics.

Promoure una xarxa d'espais de confort climàtic (ja sigui en equipaments o a l'espai públic) per pal·liar els efectes del canvi climàtic.

Al marge dels objectius específics, el Pla de Barris del Raval també pretén abordar objectius generals, que són els següents:

L'alimentació sostenible en el marc de la capitalitat de Barcelona

S'han d'abordar els hàbits saludables des de l'enfocament d'una alimentació saludable, sostenible i de proximitat, amb especial atenció a la infància i l'adolescència.

Salut mental i soledat no volguda

Cal acompanyar, des d'una perspectiva de salut emocional, les persones que es troben en una situació de patiment com a conseqüència d'estar en una situació de vulnerabilitat o de soledat no volguda.

Bloc 3 >

11 | Accions

Les accions són les eines emprades per a assolir els objectius. Es desplegaran de manera comunitària al llarg dels propers anys.

En aquest document es recullen aquestes accions, de vegades en forma ja concreta i de vegades en clau d'estratègia.

Cal entendre que el desplegament del Pla és un procés viu que es va definint i assentant de forma col·lectiva. És en aquest punt que les estratègies es concretaran en accions o que les accions que aquí apareixen podran adaptar-se, si cal, a noves realitats i/o oportunitats.

Per tant, cal entendre aquest document no com un pla tancat i immutable, sinó com un full de ruta a desplegar que concreta aquelles accions més definides i apunta estratègies cap a aquelles que encara cal construir.

Àmbit d'actuació estratègica

Educació i salut pública

1. Raval

Incorporar perfils professionals complementaris en aquells centres educatius del Poble-sec on es consideri adient per tal de donar la mirada i el saber dels professionals de l'àmbit social.

Descripció de l'acció

Amb aquest programa, iniciat com a pilot en la primera edició de Pla de Barris i que ara es consolida, dona un impuls a l'acció social dins l'escola i tot el que això comporta: apropar el centre de serveis socials a l'escola, l'atenció i prevenció de conflictes, educació en valors, la relació amb famílies, el lligam entre el dins i fora escola, i la connexió amb les iniciatives sorgides del propi barri.

Objectius de l'acció

A | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i reduir el risc de segregació escolar als centres educatius.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Infància	Comunitat educativa
Salut emocional	Adolescència/joves	Famílies

● Títol de l'acció

● Descripció de l'acció

● Objectius de l'acció

● Subàmbits d'actuació, franges poblacionals i col·lectius a qui va destinada l'acció

● Imatge relacionada amb l'acció

1. El Raval

Ampliació de nous perfils psicosocials als centres educatius.

Descripció de l'acció

Incorporar figures professionals de l'àmbit psicosocial als centres educatius per promoure el treball interdisciplinari amb famílies i serveis socials, així com facilitar el lligam dels centres a la vida del barri. D'acord amb el Consorci d'Educació de Barcelona (CEB) i les direccions dels centres, els perfils proposats s'adaptaran a la realitat i les necessitats dels centres.

Objectius de l'acció

A | Enriquir els equips socioeducatius de les escoles.

B | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i reduir la segregació escolar als centres educatius.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Infància Adolescència/joves	Comunitat educativa Famílies

2. El Raval

Impulsar programes d'innovació educativa per promoure la igualtat d'oportunitats.

Descripció de l'acció

Introduir pràctiques artístiques i de la branca de la ciència dins el currículum escolar amb l'objectiu de reduir les desigualtats educatives, articulant educació formal, no formal i comunitària i tenint present aquelles iniciatives ja existents.

El programa Caixa d'eines és una oportunitat per impulsar programes artístics d'innovació educativa a partir de les relacions entre centres, entitats i equipaments culturals; potenciar transicions educatives a través de les arts; ampliar l'oferta d'extraescolars dins l'àmbit artístic i cultural per a fomentar competències bàsiques educatives, i donar suport al Pla d'educació de Ciutat Vella 2019-2023.

Objectius de l'acció

B | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i reduir la segregació escolar als centres educatius.

C | Impulsar processos i iniciatives per afavorir les transicions educatives, en les diferents etapes educatives (primària, secundària i estudis superiors i universitaris), així com també les iniciatives de noves oportunitats educatives.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Infància Adolescència/joves	Comunitat educativa Famílies
Educació en el lleure i/o fora escola		

3. El Raval

Projectes per garantir itineraris d'èxit dels joves cap a estudis superiors i universitaris.

Descripció de l'acció

Impuls de programes d'incentiu, motivació i acompanyament tutoritzat a joves del barri per tal d'accedir a estudis superiors i universitaris, des de les seves capacitats i voluntats per tal de superar obstacles vinculats a l'origen, condició social, econòmics, d'imaginari o d'expectativa educativa. El treball s'ha de desenvolupar com a una aposta compartida entre l'Administració local i educativa, els centres educatius de secundària del barri i l'àmbit universitari i pot tenir en la promoció d'espais i sales de treball i estudi al barri un dels seus eixos a desenvolupar.

Objectius de l'acció

C | Impulsar processos i iniciatives per afavorir les transicions educatives, en les diferents etapes educatives (primària, secundària i estudis superiors i universitaris), així com també les iniciatives de noves oportunitats educatives.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació obligatòria	Adolescència/joves	Comunitat educativa
Educació postobligatòria		Famílies

4. El Raval

Millores a centres educatius per a crear sales de programació cultural de proximitat.

Descripció de l'acció

L'accés a la cultura com a dret impulsant reformes de sales d'actes de centres educatius com a noves sales de cultura obertes al barri fora de l'horari lectiu. Aquests espais permetran promoure actuacions de programació cultural conjuntes entre la xarxa de centres educatius (primària i secundària) i reforçar els processos d'enfortiment de les relacions entre les famílies i els centres educatius i potenciar la relació entre la comunitat educativa. La millora d'aquests centres mitjançant les sales de cultura pot ser una oportunitat per a fomentar aquesta relació amb els equipaments culturals i la xarxa associativa del barri, a partir de programació cultural i comunitària de proximitat.

Objectius de l'acció

B | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i reduir la segregació escolar als centres educatius.

C | Impulsar processos i iniciatives per afavorir les transicions educatives, en les diferents etapes educatives (primària, secundària i estudis superiors i universitaris), així com també les iniciatives de noves oportunitats educatives.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Cultura i acció cultural	Infància	Comunitat educativa
Educació obligatòria	Adolescència/joves	Famílies
Cohesió i convivència	Població en general	Públic general

5. El Raval

Donar suport a experiències de noves oportunitats educatives.

Descripció de l'acció

Iniciatives de segones oportunitats per acompanyar, orientar i donar suport als i les joves en la seva transició cap a la vida adulta, facilitar el seu retorn cap al sistema educatiu en el cas d'haver abandonat prematurament els estudis obligatoris i capacitar-los per a poder accedir al mercat laboral.

Objectius de l'acció

C | Impulsar processos i iniciatives per afavorir les transicions educatives, en les diferents etapes educatives (primària, secundària i estudis superiors i universitaris), així com també les iniciatives de noves oportunitats educatives.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació postobligatòria	Adolescència/joves	Públic general
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral)	Aturats

6. El Raval

Fomentar programes de lleure educatiu de base comunitària.

Descripció de l'acció

Impuls i reforç de projectes de lleure educatiu de base comunitària per donar resposta a les necessitats educatives detectades, arrelats al territori i sostenibles al llarg del temps que facilitin la instauració i el desenvolupament del lleure educatiu, associatiu i comunitari amb la creació i el reconeixement d'esplais i caus als barris. Un exemple és el projecte Baobab.

Objectius de l'acció

D | Fomentar experiències de lleure de base comunitària.

F | Fomentar l'autoorganització, l'empoderament juvenil i l'acompanyament d'iniciatives creatives de joves.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació en el lleure i/o fora l'escola	Adolescència/joves Infància	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural Famílies Comunitat educativa

7. El Raval

Promoció de la salut comunitària amb perspectiva interseccional.

Descripció de l'acció

Nou impuls al procés de Salut Comunitària que s'ha desplegat els darrers deu anys al barri del Raval seguint les línies marcades per la prioritització d'eixos de treball realitzada per a aquesta nova etapa d'impuls municipal. S'ha d'abordar la salut des d'una mirada preventiva i integral amb perspectiva intercultural i interseccional amb especial atenció als col·lectius que presenten més vulnerabilitat, encara més en context de pandèmia, com la gent gran i persones amb aïllament social, diversitat funcional, infància i adolescència. La programació comunitària desplegarà projectes que abordin la reducció de les situacions d'aïllament i soledat i la promoció de la salut mental, la promoció dels estils de vida saludables, i la promoció de la salut sexual i reproductiva i en la perspectiva de drets.

Objectius de l'acció

E | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Hàbits saludables Entorn saludable	Població en general	Públic general Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

8. El Raval

Impuls de projectes de participació i autogestió juvenil.

Descripció de l'acció

Aquesta actuació contempla desplegar projectes existents com Kn60lab o altres nous que contribueixin a construir una comunitat de joves diversa i dinàmica que esdevingui un teixit sòlid participatiu del barri. En el cas del projecte de dinamització Kn60lab, desplegat els darrers anys al centre de la Rambla del Raval, es redefeix a les noves circumstàncies projectant-se a mig termini com a espai juvenil a la planta baixa de la casa fàbrica Can Seixanta un cop habilitada. Aquesta línia de treball ha de ser una oportunitat per treballar amb les entitats juvenils i espais de treball del barri existents com la Taula Jove i complementar la seva oferta fent èmfasi en els joves no vinculats i en horaris de vespres i cap de setmana.

Objectius de l'acció

F | Fomentar l'autoorganització, l'empoderament juvenil i l'acompanyament d'iniciatives creatives de joves.

J | Impulsar actuacions per a reduir l'esclatxa digital.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Educació en el lleure i fora l'escola Reducció de l'esclatxa digital	Adolescència/joves	Públic general Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

9. El Raval

Impuls d'una línia de gènere, diversitats i espai públic.

Descripció de l'acció

Nova línia d'actuacions que incloguin processos de disseny i accions de millora de l'espai públic amb mirada interseccional, utilitzant mètodes de detecció col·lectiva com les marxes exploratòries. Des d'aquesta proposta es fomentarien noves línies de treball comunitari a les diferents dinàmiques en l'ús dels espais esportius i d'ús públic (la Pista Negra, Sant Rafael i Drassanes); s'explorarien noves zones per a la pràctica de esportiva a l'aire lliure, i s'aportarien propostes de millora sobre els entorns i itineraris escolars.

Al mateix temps, aprofundir en l'abordatge i reducció de la desigualtat que afecta a les dones, especialment a les dones migrades i d'entorns vulnerables. Es treballarà per a la socialització de les cures i promoció d'espais de proximitat pel suport mutu i acompanyament, la formació per garantir una major equitat de gènere, la professionalització del sector de les cures (o altres sectors feminitzats) i l'acompanyament per millorar les condicions laborals del sector; per tal de lluitar contra la feminització de la pobresa.

Objectius de l'acció

G | Promoure l'equitat de gènere tenint en compte la perspectiva intercultural i interseccional.

P | Contribuir a la millora de la qualitat de vida dels veïns i veïnes del Raval mitjançant intervencions urbanístiques i dinamitzacions als espais públics per potenciar dinàmiques en els usos de vida quotidiana a l'espai públic.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Foment de l'equitat de gènere	Adolescència/joves	Dones
Esport com a eina social	Població en general	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

10. El Raval

Projectes transversals en interculturalitat i pel reconeixement de la diversitat cultural i d'origen.

Descripció de l'acció

Impuls a projectes i espais de treball que garanteixin tant la transversalitat de la mirada intercultural a les línies de treball de Pla de Barris com la incidència a altres iniciatives del barri. Desplegament d'un treball específic amb joves d'origen familiar divers per a que esdevinguin, des del coneixement dels seus diferents contextos culturals, nous referents juvenils que ajudin a desplegar i incidir a l'ecosistema comunicatiu, cultural, comercial i comunitari del barri mostrant la seva riquesa intercultural i posant en valor el barri en la seva diversitat.

Altres línies de treball seran l'impuls del coneixement i visibilització de les memòries diverses interculturals existents al Raval, així com també, programes d'acompanyament, acollida i formació a mida de la mà de les associacions i comunitats per a fomentar el coneixement de llengües i competències bàsiques. Donar suport al Pla Ciutat Vella Intercultural impulsat des de districte de Ciutat Vella.

Objectius de l'acció

H | Promoure la cohesió entre el veïnat des d'una perspectiva interseccional i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen.

I | Donar suport a la recuperació de les memòries diverses i populars del Raval com a eina de cohesió social.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Reconeixement diversitat cultural	Població en general	
Cohesió i convivència		

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

11. El Raval

Contribuir a la prevenció contra les violències.

Descripció de l'acció

Impulsar accions de prevenció contra les violències amb perspectiva intercultural de les diverses comunitats d'origens diversos que viuen i conviuen al Raval, en coordinació amb els Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD) i les referents comunitàries de salut.

Objectius de l'acció

G | Promoure l'equitat de gènere tenint en compte la perspectiva intercultural i interseccional.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Foment de l'equitat de gènere	Població en general	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural Dones

Drets
socials,
equitat
de gènere
i acció
comunitària

12. El Raval

Projectes per reduir l'escletxa digital i augmentar la connectivitat wifi.

Descripció de l'acció

Ampliar la capacitat de connexió a xarxa i millorar la capacitat de famílies i col·lectius en l'ús de noves tecnologies. Aquesta proposta vol facilitar i apropar tant la connexió a internet, mitjançant l'ampliació i millora de la xarxa WIFI als equipaments del territori, com la formació i acompanyament en l'ús de les noves tecnologies perquè no esdevinguin una barrera per la població que no té els coneixements o eines suficients per fer-les servir.

Objectius de l'acció

J | Impulsar actuacions per a reduir l'escletxa digital.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Reducció de l'escletxa digital	Població en general	Públic general Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Habitatge

13. El Raval

Programa de rehabilitació per a finques d'alta complexitat.

Descripció de l'acció

Programa per rehabilitar les finques amb més alta complexitat dels barris de Pla de Barris. El programa vol revertir les causes estructurals que propicien la persistència a no rehabilitar ni mantenir els edificis d'habitatges, per a millorar la qualitat de vida de les persones que hi viuen. Es tracta d'una bateria de mesures extraordinàries per anar a buscar de forma proactiva aquestes comunitats i acompanyar el veïnat en tot el procés tècnic i burocràtic de rehabilitació de les finques on viuen.

Objectius de l'acció

K | Promoure la rehabilitació i la regeneració urbana de finques complexes i vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes de rehabilitació d'habitatges	Població en general	Públic general

Habitatge

14. El Raval

Programa d'intervenció integral en una finca amb projecte de rehabilitació social.

Descripció de l'acció

Estudiar la possibilitat d'escalar experiències realitzades de rehabilitació de pisos amb projectes d'inserció laboral de persones d'atur de llarga durada i/o joves a l'hora que es treballa la corresponsabilitat sobre la rehabilitació de la finca amb la propietat i es facilita la mateixa procurant el màxim retorn possible pel bé comú.

Aquest projecte ha d'assolir per tant un retorn social durant el procés d'obra de rehabilitació així com també en l'ús posterior que se'n faci de la finca.

Objectius de l'acció

L | Contribuir a la millora de la qualitat de vida dels veïns i veïnes del Raval mitjançant intervencions als habitatges impulsant programes d'abordatge social.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes de rehabilitació d'habitatges	Població en general	Públic general

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

15. El Raval

Ocupació i regularització.

Descripció de l'acció

Projecte per a millorar l'ocupabilitat de persones en situació irregular a través de la formació, la contractació i l'acompanyament en el procés legal d'obtenció de permisos de treball per la via de l'arrelament social.

Es treballaran propostes per a la regularització de persones tenint en compte els programes i projectes que ja realitzen entitats del barri.

Objectius de l'acció

M | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral) Població en general	Col·lectiu en situació administrativa irregular Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

16. El Raval

Formació ocupacional.

Descripció de l'acció

Formacions en sectors estratègics amb l'objectiu de generar oportunitats laborals en sectors tractors de la ciutat.

Objectius de l'acció

M | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral) Població en general	Aturats

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

17 El Raval

Projectes d'experienciació laboral.

Descripció de l'acció

Projectes de capacitació laboral que fomentin la contractació dins les empreses. En aquest sentit, es tindran en compte les persones amb més grau de vulnerabilitat, que no fan ús dels recursos existents i que necessiten un acompanyament més intensiu i individualitzat.

Objectius de l'acció

M | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral)	Aturats

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

18 El Raval

Programa prelaboral per a col·lectius vulnerables.

Descripció de l'acció

Inici d'un projecte per detectar i treballar amb les persones adultes del barri del Raval que es troben en situació d'atur, inactivitat o precarietat laboral, i que tenen dificultat per accedir als programes ja establerts i inexistents, ja sigui per incompatibilitat o per manca de competències. El projecte haurà de posar èmfasi en el treball personalitzat amb aquestes persones, i posar l'accent en la descoberta de noves ocupacions, la formació, la millora de les competències transversals i de motivació personal, així com també la capacitació en habilitats bàsiques prelaborals.

Objectius de l'acció

M | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral)	Aturats Col·lectiu en situació administrativa irregular

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

19 El Raval

Homologació d'estudis.

Descripció de l'acció

Acompanyament i subvenció en el procés d'homologació d'estudis per a persones que han estudiat a l'estranger.

Objectius de l'acció

M | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral)	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural
Educació postobligatòria		Aturats

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

20 El Raval

Programa de Baixos de Protecció Oficial (BPO).

Descripció de l'acció

Impuls del programa BPO en el marc del Pla de desenvolupament Econòmic de Ciutat Vella com a estratègia de dinamització econòmica en clau d'interès veïnal (comerços i serveis de proximitat, cultura, cures, etc.).

Estudi de zones preferents per detectar possibilitats per desplegar el programa com els entorns dels carrers Príncep de Viana i Carrer de la cendra o àmbits específics del Raval sud com els entorns de la Sala Baluard, els voltants dels Jardins de Dolors Aleu, el carrer de l'Om o la plaça de Blanquerna i entorns del carrer de Guàrdia.

Objectius de l'acció

N | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de suport al comerç de proximitat.

O | Impulsar l'activitat comercial a partir de la dinamització de plantes baixes.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Dinamització de locals buits	Població adulta (en edat laboral)	Comerciants/empreses
Dinamització de comerç		
Emprenedoria	Població en general	Públic en general

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

21. El Raval

Support i enfortiment del comerç de proximitat.

Descripció de l'acció

Projecte de dinamització i suport al comerç de proximitat que contempli l'assessorament al comerç existent pel seu enfortiment i sostenibilitat, la formació i acompanyament per a implementar millores en termes d'eficiència energètica, digitalització i imatge exterior i interior. Aquest suport tindrà una mirada inclusiva tenint en compte les diversitats i criteris d'accessibilitat.

Objectius de l'acció

N | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de suport al comerç de proximitat.

O | Impulsar l'activitat comercial a partir de la dinamització de plantes baixes.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Dinamització de comerç	Població adulta (en edat laboral)	Comerciants/empreses
Impuls de l'economia social	Població en general	Públic en general

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

22. El Raval

Enfortiment del Banc de Recursos Mancomunats de Ciutat Vella.

Descripció de l'acció

Suport en el desplegament d'aquesta iniciativa públic-comunitària en les seves diferents línies de treball: mancomunació de recursos per a la realització d'activitats, gestió de donacions, serveis de distribució i serveis complementaris a les activitats culturals i comunitàries del territori. El Banc de Recursos Mancomunats ha de continuar desplegant una important vessant ocupadora de joves del barri amb capacitacions i primeres experiències laborals en les diferents vessants laborals del Banc de Recursos (gestió infraestructura efímera, logística, control tècnic so i llums, regidoria d'actes, repartiment, etc.).

Objectius de l'acció

N | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de suport al comerç de proximitat.

M | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Joves i gent gran	Públic general
Impuls de l'economia social	Població en general	Aturats

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

23 El Raval

Xarxa de Resposta Socioeconòmica (XARSE).

Descripció de l'acció

Atenció integral a les persones que s'han vist afectades per la crisi de la Covid-19, amb suport pràctic en la tramitació telemàtica d'ajudes o recursos, derivació als serveis que més s'adeqüin a la seves necessitats, l'acompanyament i la formació TIC i el suport emocional. El programa comptarà amb servei de mediació i traducció a qualsevol llengua necessària per apropar els recursos a tot el veïnat.

Objectius de l'acció

M | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

J | Impulsar actuacions per a reduir l'esclatxa digital.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Població adulta (en edat laboral)	Aturats, famílies, dones
Salut emocional i reducció de l'esclatxa digital	Població en general	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

Ocupació,
impuls
econòmic i
economia
social

24 El Raval

Support en la conciliació laboral, familiar i personal i en les tasques de cures.

Descripció de l'acció

Servei de cangur municipal per a promoure i facilitar la conciliació laboral, personal i familiar per a famílies monoparentals amb pocs recursos, dones víctimes de violència de gènere i famílies sense teixit comunitari. Aquest programa fa possible que famílies, i especialment dones, que volen fer un itinerari formatiu i d'acompanyament a la inserció puguin fer ús del programa per facilitar el seu temps d'aprenentatge.

Objectius de l'acció

M | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes formatius i/o ocupacionals	Infància	Aturats, famílies, dones
Salut emocional	Població adulta (en edat laboral)	Comunitats amb diversitat d'origen i cultural

25 El Raval

Intervenció i habilitació de les naus a Can Seixanta.

Descripció de l'acció

Intervenció arquitectònica per millorar les condicions del conjunt del edifici patrimonial de casa fàbrica Can Seixanta i l'habilitació de les naus principals de planta baixa per al seu ús amb activitats de caire veïnal acordes amb els eixos marcats pel projecte: joves i memòria.

Aquesta actuació ha de permetre plantejar la ubicació a les naus de planta baixa els espais de l'Espai Juvenil Kn60 on, a més d'espais propis de casal de joves, es crearà una sala d'estudi i treball on desplegar projectes de caire cultural, pedagògic o d'innovació tecnològica.

Així mateix es visibilitzarà el valor patrimonial del conjunt i dinamitzarà l'accés a aquest patrimoni.

Objectius de l'acció

R | Millora d'equipaments i espais per a la dinamització veïnal i comunitària.

F | Fomentar l'autoorganització, l'empoderament juvenil i l'acompanyament d'iniciatives creatives de joves.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Reforç del sistema d'equipaments comunitaris	Adolescència/joves	Públic general
Reducció de l'esclatxa digital	Població en general	Associacions/entitats específiques

26 El Raval

Intervencions per a la veïnificació dels carrers del Raval Sud.

Descripció de l'acció

Intervencions d'urbanització d'espai públic als carrers i places del Raval Sud i orientades a la pacificació de carrers, millora en qualitat i confort de l'espai públic, potenciació i dinamització dels usos quotidians, especialment els vinculats a les plantes baixes i que responguin a dinàmiques veïnals.

Aquestes actuacions respondran a una diagnosi realitzada amb mirada àmplia de tots els actors i serveis que intervenen a aquesta zona, podent estudiar per exemple com intervenir carrers i places com l'Arc del Teatre (entre Drassanes i Paral·lel), els Jardins de Dolors Aleu, la plaça de Blanquerna, voltants de pista Drassanes, etc.

Objectius de l'acció

P | Contribuir a la millora de la qualitat de vida dels veïns i veïnes del Raval mitjançant intervencions urbanístiques i dinamitzacions als espais públics per potenciar dinàmiques en els usos de vida quotidiana a l'espai públic.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora integral de places i/o carrers no pacificats	Població en general	Públic general
Pacificació de carrers i/o entorns escolars		

27. El Raval

Intervencions per a la veïnificació de places del centre i nord del Raval.

Descripció de l'acció

Intervencions arquitectòniques estratègiques a diversos espais del Raval per re-significar algunes places i potenciar les dinàmiques de joc i estada intergeneracional marcades pel model de ciutat jugable i atenent la mirada específica de l'urbanisme feminista, incloent les diversitats pròpies del barri.

Es contempla la realització de la fase 2 de les obres dels Jardins de Sant Pau, la intervenció -previ procés de participació- a plaça dels Àngels i Fleming/Gardunya i l'actuació tàctica a plaça Castella.

Objectius de l'acció

P | Contribuir a la millora de la qualitat de vida dels veïns i veïnes del Raval mitjançant intervencions urbanístiques i dinamitzacions als espais públics per potenciar dinàmiques en els usos de vida quotidiana a l'espai públic

Q | Millorar els entorn escolars promovent la creació d'espais segurs, amables i de relació, i el dret a la ciutat dels infants, i potenciar espais de relació entre la comunitat educativa.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora integral de places i/o carrers no pacificats	Petita infància i infància	Famílies Comunitat educativa
Pacificació de carrers i/o entorns escolars	Població en general	

28. El Raval

Milliores a l'espai públic en clau de refugi climàtic i verdificació urbana.

Descripció de l'acció

Estudiar i dissenyar solucions per a diversos espais del Raval per a dotar-los de qualitat necessària per exercir de refugis climàtics, potenciant-ne la verdificació i atenent a altres criteris provats per donar resposta a l'emergència climàtica, com per exemple, la potenciació dels paviments porosos, augmentant les zones d'ombres i els espais d'estada agradables, i inclús la introducció d'elements d'aigua a l'espai públic.

Objectius de l'acció

S | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

T | Potenciar una xarxa de refugis climàtics.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora de la xarxa de refugis climàtics	Població en general	Públic general
Ampliació/millora del verd existent		

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

29. El Raval

Potenciació d'equipaments dins la xarxa de refugis climàtics.

Descripció de l'acció

Actuacions de suport als equipaments dins la xarxa de refugis climàtics com a espais d'ús i activitat en condicions de confort durant els mesos d'estiu aprofitables per a les diverses iniciatives dinamitzades per a totes les franges d'edat (casals d'estiu, activitats per a gent gran, activitat d'entitats i col·lectius del barri, etc.).

Objectius de l'acció

S | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

T | Potenciar una xarxa de refugis climàtics.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Millora de la xarxa de refugis climàtics Reforç del sistema d'equipaments comunitaris	Població en general	Públic general

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

30. El Raval

Programa de millores i eficiència energètica habitacional.

Descripció de l'acció

Nova convocatòria de subvencions per al canvi de finestres i altres actuacions que es puguin impulsar en clau d'eficiència energètica i confort acústic habitacional.

Objectius de l'acció

S | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

K | Promoure la rehabilitació i la regeneració urbana de finques complexes i vulnerables.

Subàmbit	Franja poblacional	Col·lectiu específic
Programes de rehabilitació d'habitatges	Població en general	Públic general

Agents implicats en el desenvolupament de les accions

Agents municipals

Districte Ciutat Vella
 Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB)
 Institut de Cultura de Barcelona (ICUB)
 Consorci d'Educació de Barcelona (CEB)
 Barcelona Activa SA (BASA)
 Barcelona d'Infraestructures Municipals, SA (BIMSA)
 Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS)
 Oficina de l'Habitatge de Ciutat Vella
 Consorci de l'Habitatge de Barcelona
 Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMD)
 Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
 Àrea d'Ecologia Urbana, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat
 Àrea de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat
 Àrea d'Agenda 2030, Transició Digital, Esports i Coordinació Territorial i Metropolitana

Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI
 Institut Municipal Barcelona Esports
 Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida
 Institut Municipal de Pares i Jardins de Barcelona (IMEB)
 BCN Interculturalitat

Equipaments

Centre Cívic Drassanes
 Casal de Barri del Raval
 Casal de Gent Gran Trueta
 Casal de Gent Gran Tarradellas
 Biblioteca Municipal Sant Pau-Santa Creu
 Escoles bressol i llar d'infants
 Escoles d'infantil i primària
 Instituts de secundària
 Escoles de formació d'adults
 Universitats i centres d'estudis superiors
 Equipaments sanitaris i assistencials
 Espais d'atenció socio sanitària
 Espais familiars i de criança
 Equipaments cultura
 Espais i sales de cultura
 Equipaments religiosos
 Equipaments esportius

Ciutadania

Xarxes i col·lectius veïnals

Assemblees veïnals

AFA's

Associacions, entitats i fundacions

Espais de gestió comunitària

Espais d'autogestionats

Eixos i associacions de comerciants

Ciutadania no associada

Bloc 3 >

12 | Pressupost

El pressupost total d'un pla de barris es desglossa en dos conceptes: la **despesa corrent** i la **inversió**. Són dues partides pressupostàries diferenciades que tenen objectius i concrecions diferents i excloents:

La **inversió** correspon a les despeses relacionades amb obres i millores “físiques” d'espai públic o equipaments. Dins d'aquest concepte, hi ha les tipologies d'accions següents:

- Millora d'infraestructures o espai públic (places, parcs, carrers, mobiliari urbà, arbrat...).
- Rehabilitació d'habitatges.
- Construcció o rehabilitació/millora d'equipaments (escoles, centres de salut, centres de dia, centres cívics, casals de barri, biblioteques, etc.).
- Compra d'edificis.
- Compra de material no fungible (mobiliari, infraestructura TIC, vehicles de transport, etc.).
- La **despesa corrent** correspon a les despeses relacionades amb tot allò que no és inversió, que bàsicament són projectes o serveis que impacten en veïns i veïnes. Dins d'aquest concepte hi ha aquestes accions:

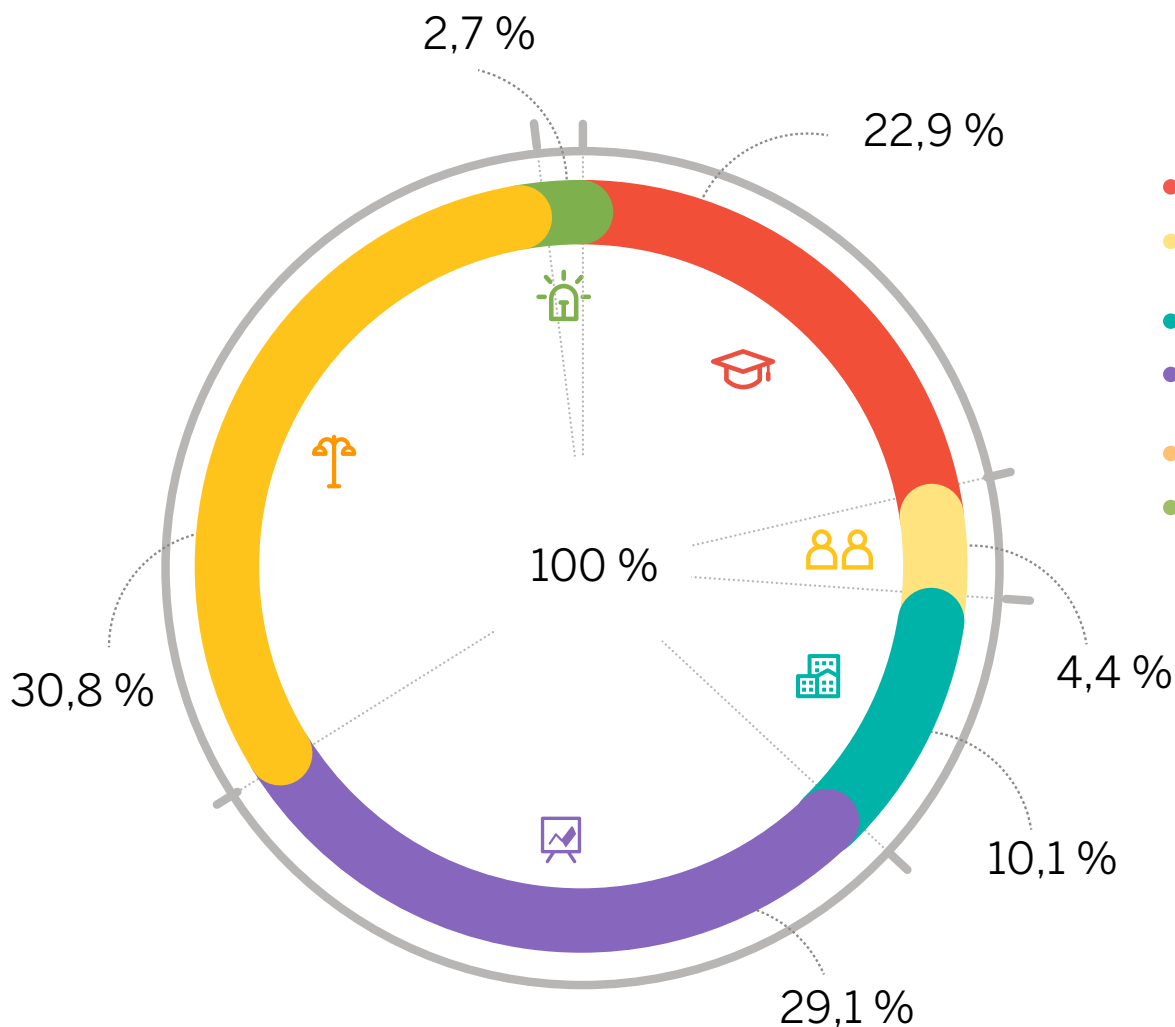
· Projectes educatius, socials o de salut comunitària.

· Projectes d'empoderament o dinamització de col·lectius determinats.

· Projectes de formació i/o ocupació.

· Organització d'esdeveniments concrets (festes populars, jornades, fires, debats, processos participatius, etc.).

· Exposicions i intervencions urbanes artístiques o socials efímeres.

	Inversió	D. corrent	Total
● Educació i salut pública	600.000 €	2.000.000 €	2.600.000 €
● Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària	0 €	500.000 €	500.000 €
● Habitatge*	1.100.000 €	50.000 €	1.150.000 €
● Ocupació, impuls econòmic i economia social	2.000.000 €	1.300.000 €	3.300.000 €
● Espai públic i accessibilitat	3.500.000 €	0 €	3.500.000 €
● Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica	300.000 €	0 €	300.000 €
	7.500.000 €	3.850.000 €	11.350.000 €

(*) A banda del pressupost previst en aquest Pla de Barris, l'eix d'habitatge està finançat amb un pressupost global per tots els Plans de Barri dotat amb 15 milions d'euros. La dotació es repartirà segons la vulnerabilitat residencial detectada a cada barri a través del programa de rehabilitació de finques d'alta complexitat.

13 | Visió global

Diagnosi

Objectius específics

Educació i salut pública

- Hi ha centres d'alta complexitat educativa molt condicionats per l'entorn socioeconòmic.
- El percentatge de població amb estudis superiors és menor que a la ciutat.
- Es disposa d'una àmplia xarxa d'equipaments educatius de diferent tipus.
- Són necessàries actuacions de capacitació digital i accés a punts de connexió.
- La taxa de natalitat és superior al conjunt de Barcelona i és menor l'índex d'envelliment.

- A | Enriquir els equips socioeducatius de les escoles.
- B | Promoure la igualtat d'oportunitats en l'àmbit educatiu i reduir la segregació escolar als centres educatius.
- C | Impulsar processos i iniciatives per afavorir les transicions educatives, en les diferents etapes educatives (primària, secundària i estudis superiors i universitaris), així com també les iniciatives de noves oportunitats educatives.
- D | Fomentar experiències de lleure de base comunitària.
- E | Reforçar les actuacions que incideixen en la millora de la salut des d'una perspectiva comunitària i de prevenció.

Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària

- Es considera important promoure més espais autogestionats pels joves.
- L'esport és un element aglutinador i de cohesió social pel barri.
- S'han de posar en valor la riquesa cultural i la diversitat i s'ha de potenciar la comunicació en positiu del barri, no estigmatitzadora.
- Es disposa d'un teixit associatiu fort, nombrós i divers.

- F | Fomentar l'autoorganització, l'empoderament juvenil i l'acompanyament d'iniciatives creatives de joves.
- G | Promoure l'equitat de gènere tenint en compte la perspectiva intercultural i interseccional.
- H | Promoure la cohesió entre el veïnat des d'una perspectiva interseccional i el reconeixement de la diversitat cultural i d'origen.
- I | Donar suport a la recuperació de les memòries diverses i populars del Raval com a eina de cohesió social.
- J | Impulsar actuacions per a reduir l'esclerxa digital.

Habitatge

- La gentrificació és un dels fenòmens que més perjudica el dret a l'habitatge.
- Es constata pressió turística i immobiliària al Raval.
- Hi ha dèficits associats a l'antiguitat del parc d'habitatges.
- Són importants els programes per acompanyar les finques d'alta complexitat.

- K | Promoure la rehabilitació i la regeneració urbana de finques complexes i vulnerables.
- L | Contribuir a la millora de la qualitat de vida dels veïns i veïnes del Raval mitjançant intervencions als habitatges impulsant programes d'abordatge social.

Ocupació, impuls econòmic i economia social

- La renda familiar disponible és baixa respecte de la mitjana de la ciutat.
- L'atur supera en més de cinc punts la mitjana que presenta la ciutat.
- Són necessaris els programes per a millorar l'ocupabilitat i la inserció laboral.
- El comerç és un motor econòmic de barri que s'ha vist greument afectat per la pandèmia.

- M | Fomentar l'accés al mercat de treball dels col·lectius més vulnerables.
- N | Donar eines per a l'impuls de l'economia social i de suport al comerç de proximitat.
- O | Impulsar l'activitat comercial a partir de la dinamització de plantes baixes.

Espai públic i accessibilitat

- Necessitat de millorar nous espais públics per a l'ús veïnal i comunitari.
- Algunes zones infantils i de joc presenten indicis de sobresaturació.
- Es fan necessàries actuacions de pacificació dels carrers i potenciació de dinàmiques veïnals.
- És important la dinamització de les plantes baixes.

- P | Contribuir a la millora de la qualitat de vida dels veïns i veïnes del Raval mitjançant intervencions urbanístiques i dinamitzacions als espais públics per potenciar dinàmiques en els usos de vida quotidiana a l'espai públic.
- Q | Millorar els entorns escolars promovent la creació d'espais segurs, amables i de relació, i el dret a la ciutat dels infants, i potenciar espais de relació entre la comunitat educativa.
- R | Millora d'equipaments i espais per a la dinamització veïnal i comunitària.

Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

- En general, els nivells de contaminació de l'aire són similars als del conjunt de la ciutat.
- El soroll al Raval és un problema considerable i es vincula al turisme i a la sobreocupació de l'espai públic.

- S | Promoure accions encaminades a pal·liar l'impacte que l'emergència climàtica té en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.
- T | Potenciar una xarxa de refugis climàtics.

Accions

Pressupost

- 01. Ampliació de nous perfils psicosocials als centres educatius.
- 02. Impulsar programes d'innovació educativa per promoure la igualtat d'oportunitats.
- 03. Projectes per garantir itineraris d'èxit dels joves cap a estudis superiors i universitaris.
- 04. Millores a centres educatius per a crear sales de programació cultural de proximitat.
- 05. Donar suport a experiències de noves oportunitats educatives.

- 06. Fomentar programes de lleure educatiu de base comunitària.
- 07. Promoció de la salut comunitària amb perspectiva interseccional.

2.600.000 €

- 08. Impuls de projectes de participació i autogestió juvenil
- 09. Impuls d'una línia de gènere, diversitats i espai públic.
- 10. Projectes transversals en interculturalitat i pel reconeixement de la diversitat cultural i d'origen.

- 11. Contribuir a la prevenció contra les violències.
- 12. Projectes per reduir l'esclatxa digital i augmentar la connectivitat wifi.

500.000 €

- 13. Programa de rehabilitació per a finques d'alta complexitat.
- 14. Programa d'intervenció integral en una finca amb projecte de rehabilitació social.

1.150.000 € + dotació prevista pel programa FAC

- 15. Ocupació i regularització.
- 16. Formació ocupacional.
- 17. Projectes d'experienciació laboral.
- 18. Programa prelaboral per a col·lectius vulnerables.
- 19. Homologació d'estudis.

- 20. Programa de Baixos de Protecció Oficial (BPO).
- 21. Suport i enfortiment del comerç de proximitat.
- 22. Enfortiment del Banc de Recursos Mancomunats de Ciutat Vella.
- 23. Xarxa de Resposta Socioeconòmica (XARSE).
- 24. Suport en la conciliació laboral, familiar i personal i en les tasques de cures.

3.300.000 €

- 25. Intervenció i habilitació de les naus a Can Seixanta.
- 26. Intervencions per a la veïnificació dels carrers del Raval Sud.
- 27. Intervencions per a la veïnificació de places del centre i nord del Raval.

3.500.000 €

- 28. Millores a l'espai públic en clau de refugi climàtic i verdificació urbana.
- 29. Potenciació d'equipaments dins la xarxa de refugis climàtics.
- 30. Programa de millores i eficiència energètica habitacional.

300.000 €

14 - Gestió i governança ————— p. 152

15 - Eines transversals ————— p. 156

**16 - Indicadors d'avaluació
del projecte** ————— p.160

Bloc 4 Desenvolupament

L'Ajuntament de Barcelona, en aquesta nova edició, ha seguit encarregant a Foment de Ciutat la gestió i la coordinació del Pla de Barris. Foment de Ciutat és una societat municipal, amb llarga experiència en la gestió de projectes integrals, vinculats als territoris i que requereixen la coordinació de múltiples agents, interns i externs.

Foment de Ciutat no executa directament totes les actuacions que inclou el Pla de Barris, sinó que és el responsable d'aglutinar la governança municipal necessària per poder-les desenvolupar amb el major grau de transversalitat possible. De totes maneres sí que n'és un actor clau, ja que, pivotant sobre la figura del cap de projecte i amb el suport amb la resta d'equips, Foment de Ciutat fa de catalitzador de totes les accions definides als documents inicials i acompanya i coordina el seu desplegament.

En aquesta edició, doncs, igual que en l'anterior, el Pla de Barris es pilota des d'un departament propi de Foment de Ciutat, però amb total col·laboració amb la resta de serveis transversals de l'empresa (contractació, recursos, participació, comunicació, serveis tècnics i Direcció General). Cada Pla de Barris es lidera per la figura del **cap de projecte**, que és la persona que, amb una dedicació exclusiva al pla, fa de lligam entre el territori i la resta d'agents municipals. El cap de projecte forma part del **Departament de Pla de Barris de Foment de Ciutat**, que incorpora els coordinadors dels àmbits social, econòmic i urbà i la mateixa direcció, que acompanyen a tot l'equip en la definició estratègica i promouen el lligam i coordinació amb altres gerències i àrees de l'Ajuntament.

Malgrat que el Pla es gestiona i es treballa amb equip, cal destacar el paper dinamit-

zador dels caps de projecte que treballen entre l'acció i la planificació. Connectat a tot el teixit social i veïnal i treballant conjuntament amb tots els tècnics municipals implicats al territori, la figura del cap de projecte permet catalitzar les accions definides al Pla i preveure noves oportunitats. Permet acompanyar tècnics o veïns i veïnes en la definició i execució de projectes i, al mateix temps, permet lligar-los amb altres àrees o departaments per fer-los més integrals i potents si és necessari.

Per articular aquesta governança complexa, ja en la primera edició es va establir un marc de coordinació específic. Cal posar de relleu que aquest marc té múltiples derivacions en el dia a dia de la gestió dels plans. El marc de coordinació estableix tres nivells: òrgans de seguiment polític, governança interna de l'Ajuntament i territori, veïns, veïnes i entitats.

Òrgans de seguiment polític

El lideratge del projecte és del Govern municipal i de la Regidoria de Presidència. L'òrgan de seguiment polític és el Consell d'Administració de Foment de Ciutat, en el qual hi estan representats tots els grups municipals, de manera que s'hi reproduceix la mateixa distribució que al ple municipal. Dins l'estructura tècnica, la responsabilitat recau en la Gerència Municipal, que és qui efectua l'encàrrec a Foment de Ciutat.

Governança interna de l'Ajuntament

El **Comitè Municipal de Pilotatge** és l'òrgan de coordinació municipal en el qual estan representades totes les àrees i districtes. És un espai de coordinació puntual que permet a les principals àrees i districtes implicats tenir una visió global de tot el programa.

Per a alguns temes d'especial rellevància s'han creat **taules sectorials** específiques, també en l'àmbit municipal, com la Taula sectorial d'Educació, la Taula sectorial d'Habitatge i la Taula sectorial d'Activació Econòmica. Aquestes taules són els espais de definició estratègica en els quals l'àrea, els agents o operadors que hi estan vinculats, els districtes, Foment de Ciutat i la Regidoria defineixen les prioritats compartides respecte dels temes tractats.

Procés de participació del Pla de Barris
Font: Ajuntament de Barcelona

A cada districte s'ha creat una **Taula Gerencial**, que és l'espai de seguiment i de presa de decisions estratègiques en el qual, juntament amb la Gerència del Districte, hi ha tots els tècnics del districte vinculats al Pla de Barris.

De les taules gerencials se'n desprenen diferents **espais/grups de treball** per anar definint i executant cadascuna de les línies del Pla de Barris. En el dia a dia, hi ha un equip més executiu, la **Taula Executiva**, liderada pel cap de projecte del Pla i formada per les persones més vinculades a cada barri.

Cal destacar que, en aquesta edició, donat el volum de plans que ha de desplegar el Districte de Nou Barris (cinc plans que afecten nou dels tretze barris del districte), s'ha modificat puntualment aquesta governança: s'ha introduït un perfil intermedi entre els cinc caps de projecte i l'estructura gerencial. Aquest perfil actua de ròtula entre els diferents espais de coordinació, facilita la interlocució amb la Gerència del Districte i les diferents direccions implicades i permet tenir, en tot moment, una visió global de l'actuació del Pla de Barris al Districte de Nou Barris.

És important, també, el valor afegit que generen aquesta transversalitat i aquest treball compartit en l'àmbit municipal. També cal posar en valor la creació de nous processos de coordinació que no existien prèviament. En aquest escenari, el Pla de Barris actua com a ròtula per articular aquests nous processos i per garantir-ne el funcionament correcte. I això és així perquè un dels objectius del Pla de Barris, més enllà de la transformació dels barris, és impulsar un canvi de treball en l'àmbit municipal, basat a compartir els objectius i alinear tots els agents implicats en la manera de resoldre'ls.

Territori, veïns i veïnes, i entitats

El Pla de Barris posa molta èmfasi en el fet que la transversalitat interna es traslladi a treball als barris i a vincular tots els nous espais de treball municipal interns a les dinàmiques de participació i coproducció que, al mateix temps, s'impulsen amb els veïns i veïnes. Aquí és on té un paper important el **Grup Impulsor**, que en aquesta edició passa a anomenar-se Comissió de Seguiment del Pla de Barris, com a espai de seguiment de tot el desplegament del Pla. Al marge d'aquest

espai de seguiment, el Pla es treballa de forma conjunta amb veïns i veïnes i entitats en els espais de treball comunitari propis de cada territori (**taules de treball**). El Pla de Barris es suma als espais existents o en crea de nous si es requereix.

En paral·lel a aquest marc de governança més executiva, s'ha cregut oportú mantenir l'existència del Consell Assessor per assistir en el disseny i l'aplicació del Pla de Barris.

Consell Assessor

La voluntat del Pla de Barris de ser una política transformadora va motivar la creació d'un consell assessor. Aquest consell reuneix un conjunt de persones amb un coneixement contrastat sobre temàtiques concretes que entren en total relació amb els àmbits del Pla de Barris. La seva funció és aconsellar sobre el desenvolupament dels plans, avaluar-ne els resultats i proposar millores, si s'escau, i contribuir a la difusió dels resultats, en especial de les actuacions que puguin ser de major interès per a altres barris o àrees urbanes.

Un cop s'iniciï el desplegament del Pla de Barris, el president o la presidenta del Consell escollirà els membres que en formaran part. El Consell es reunirà un cop al trimestre en una sessió de treball conjunta i anualment per presentar un informe que recollirà les seves propostes i avaluacions sobre el programa.

Òrgans de seguiment polític

Consell d'Administració de Foment de Ciutat
Espai de seguiment polític del Pla de Barris

Regidoria de Presidència
Definició estratègica del Pla de Barris

Comitè de Pilotatge
Òrgan de seguiment gerencial en l'àmbit de tot l'Ajuntament

Taules Sectorials
Espais de definició estratègica d'àmbit general del Pla de Barris. Espais de coordinació sectorial entre les Gerències de Districte, les àrees i la gerència municipal

Taula Gerencial
Espai de seguiment tècnic del Pla de Barris i de presa de decisions estratègiques. Espai de coordinació entre el districte, Foment de Ciutat i les àrees

Treball tècnic informal
Espais, grups i/o reunions de treball (districte, àrea o qui convingui) per a la definició o desplegament de temes concrets

Taula executiva Permanent
Grup executiu transversal que pilota el dia a dia del Pla de Barris. Espai de rendiment de comptes permanent

Comissions de Seguiment
Grup de veïns i veïnes que tenen per objecte fer el seguiment i vetllar pel desenvolupament del Pla de Barris

Taules de Treball
Espais de treball permanent que executen i donen contingut a les accions del Pla de Barris, formats per entitats i veïns i veïnes

Governança interna de l'Ajuntament

Territori, veïns i veïnes, i entitats

Consell d'Administració de Foment de Ciutat

Regidoria de Presidència ← **Consell Assessor**

Comitè de Pilotatge

Taula de Seguiment Tècnic de Districte

Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Ciutat Vella	Horta - Guinardó	Sants - Montjuïc
					
					
					
					

Bloc 4 >

15 | Eines transversals

15.1 | Comunicació

Objectius de comunicació

Els objectius de la comunicació del Pla de Barris són dos. Per una banda, donar a conèixer el pla i les seves accions com a política pública que combat les desigualtats a la ciutat, posant per davant la importància dels barris, la seva situació i les seves potencialitats, i com aquesta xarxa té repercussions a la resta de Barcelona. Per l'altra, convidar a implicar-se en el desenvolupament del Pla al veïnat dels barris on es desplega.

Els objectius específics són vetllar per la claredat en l'estratègia comunicativa (tots els districtes i sectors condueixen una única narrativa), generar notorietat en tots els canals disponibles de l'Ajuntament de Barcelona, fer circular la informació per tal de no perdre oportunitats comunicatives i mesurar els impactes per prendre decisions.

Punt de partida: "Tot està connectat"

Les desigualtats a Barcelona es combaten tant des de les petites accions comunitàries com des dels grans programes de ciutat. Aquesta varietat d'estratègies i aquesta amplitud d'accions són el principal repte a l'hora de comunicar què pretén i com es desenvolupa el Pla de Barris.

L'estratègia comunicativa del Pla de Barris permetrà explicar i implicar el veïnat tant en la visió general del programa com en els seus projectes concrets, i com tots ells tenen un ressò i uns efectes. La multiplicitat d'aquests projectes és la que permet una comunicació que va d'allò tàctic a allò general en diversos plans: de l'individual al col·lectiu, del puntual al permanent, del localitzat a l'extensiu, etc. El rang i la naturalesa de les connexions varia però la construcció narrativa és la mateixa, permeten informar del què i el com però fent comprensible i rellevant el perquè.

Per a múltiples variants

Pel que fa als públics als quals s'adreça, es compta amb quatre variants o capes: el públic afectat directament pel Pla de Barris (veïnat, entitats, persones que fan ús puntual del barri, persones treballadores, etc.); el públic de la resta de la ciutat, que presenta afinitat amb el programa pel que representa com a política pública municipal (s'inclouen també altres agents socials que operen a tota la ciutat); el públic intern, tot aquell personal treballador de l'Ajuntament relacionat amb el Pla de Barris, ja sigui directament o indirectament, i el públic premsa, mitjans, líders d'opinió i prescriptors afins.

Aquestes capes s'aborden des de diversos canals: comunicació institucional i municipal, digital, campanyes publicitàries, premsa i relacions públiques.

Participació ciutadana al barri del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

15 | Eines transversals

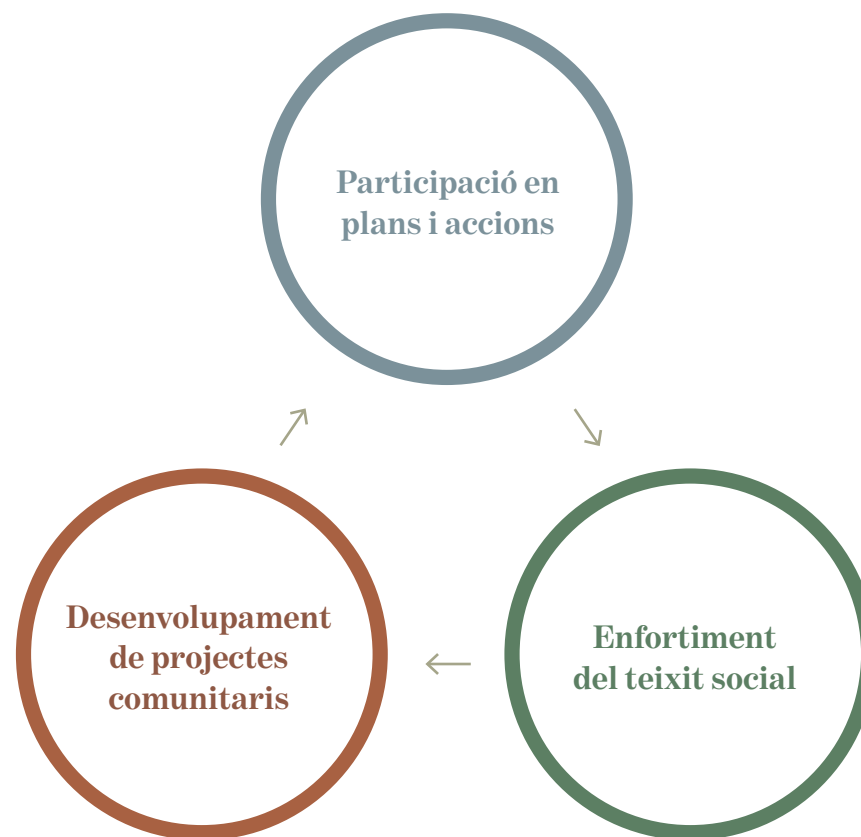
15.2 | Participació i treball comunitari

La proximitat i la relació constant amb el veïnat és un element imprescindible per a l'èxit d'una política de transformació com el Pla de Barris. Tant en la definició de què cal fer a cada barri, a l'inici del Pla, com en el desenvolupament de les accions, el treball amb el teixit social i comunitari de cadascun dels barris és continu, estret i fructífer.

La participació i el treball comunitari en el Pla de Barris s'orienta cap a tres direccions, interrelacionades i dependents entre elles: la participació ciutadana en la definició dels plans i les accions, l'enfortiment del teixit social i el desenvolupament de projectes de manera comunitària.

El **procés de definició de cada Pla de Barris**, on es fixen les línies de treball i la concreció de les accions, es fa des de l'inici en diàleg i treball conjunt amb el teixit social i comunitari de cadascun dels barris. Per la definició dels plans de barris 2021-2024 s'ha convocat un **procés de participació reglat**, segons el Reglament de participació ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona, que es va desenvolupar durant la tardor del 2020.

El context de restriccions de les trobades presencials a causa de la crisi sanitària ha estat un repte per aconseguir una participació oberta, plural, diversa i representativa, però la metodologia s'ha adaptat per minimitzar aquestes dificultats. Així doncs, s'han fet entrevistes i sessions de treball telemàtiques amb els principals agents socials del barri, s'han instal·lat punts d'informació i recollida de propostes als carrers per arribar a la ciutadania no organitzada i a col·lectius que habitualment no participen en les iniciatives proposades, i s'hi ha pogut participar digitalment a través del decidim.barcelona, que ha permès contribucions de perfils més joves.

La participació i el treball comunitari en el Pla de Barris
Font: Urbaning

Però la participació ciutadana i el treball comunitari en el Pla de Barris no es limita al moment de la definició, sinó que és una constant, també en el desenvolupament i execució de les accions del Pla.

Un dels espais centrals de participació i rendició de comptes al llarg de tot el procés de desenvolupament dels plans de barris són les **Comissions de Seguiment** de cada barri (allò que en els plans de barris 2017-2020 eren els Grups Impulsors). Estan formades per veïns i veïnes i per entitats del territori i tenen com a objectiu vetllar pel bon desplegament del Pla de Barris i fer-ne el seguiment, a través de reunions periòdiques, cada dos o tres mesos.

En el desenvolupament d'algunes de les accions del Pla també tenen un paper important les **taules de treball temàtiques**, que són espais de coproducció. Poden ser creades expressament en el marc del Pla de Barris o bé poden ser espais ja existents al barri, als quals el Pla es suma.

També hi ha algunes accions, sobretot relacionades amb millores de l'espai públic, que inclouen **sessions o processos específics** que es fan amb la finalitat d'incorporar la veu dels veïns i veïnes en diferents projectes del Pla de Barris.

Però el Pla de Barris no només vetlla per treballar de manera participada les propostes que impulsa, sinó que també té com a objectiu enfortir el teixit social i comunitari dels barris on es desplega. Per això impulsa línies de **suport al teixit associatiu** i, sobretot, treballa amb **perspectiva comunitària** totes les seves accions, desplegant-les sempre amb implicació del teixit comunitari, a partir de les seves necessitats i demandes.

EL BARRI ET CRIDA

Procés **participatiu**

0.

ANÀLISI DEL BARRI:

Març a octubre

Mapa d'agents i anàlisi del territori.

1.

PRIMERS CONTACTES:

19 a 27 d'octubre

Sessions individuals o en grup amb actors clau per un primer contrast i recollida d'informació i propostes.

2.

OBERTURA DEL DEBAT:

28 d'octubre a 13 de Nov.

A) sessions temàtiques per aprofundir en grans temes del barri (habitatge, joves, convivència, etc.)

B) Espai específic al web del decidim.

C) Punts informatius al carrer.

3.

VALIDACIÓ:

16 a 27 d'octubre

A) Presentació i validació dels resultats del procés amb la comissió de seguiment.

B) Publicació dels resultats a l'espai web del decidim.

El procés participatiu del Pla de Barris

Font: Ajuntament de Barcelona

Bloc 4 >

16 | Indicadors d'avaluació del projecte

16.1 | Organització del procés d'avaluació del Pla de Barris

El desplegament del Pla de Barris es fa amb el compromís d'avaluar-ne els resultats i de capitalitzar-ne les experiències. Aquesta avaluació comptarà amb diverses línies i espais de treball, igual que l'edició passada.

Partint del model d'avaluació de l'anterior pla, es preveu encarregar un pla d'avaluació que permeti fer una avaluació de la nova edició 2021-2024, i alhora lligar-la amb l'avaluació feta durant els últims quatre anys. Aquesta avaluació pivotarà sobre diferents eixos.

Participació ciutadana al barri del Raval
Font: Ajuntament de Barcelona

Avaluació dels impactes del Pla de Barris

- **Anàlisi i seguiment d'indicadors clau** per cadascun dels àmbits territorials (barri): seguiment d'una graella d'indicadors considerats clau per poder mesurar la vulnerabilitat d'un territori. Aquesta graella ja es va construir en el pla d'avaluació de l'edició anterior i, per tant, permetrà continuar monitoritzant l'evolució dels setze barris de l'edició anterior i afegir el seguiment dels set nous barris. L'anàlisi també compta amb la creació d'un barri fictici “contrafactual” amb la voluntat de determinar si el Pla de Barris té un impacte concret en els barris on s'aplica, a diferència d'altres barris similars on no s'hi actua amb aquest programa. Així doncs, es vol avaluar tant la millora dels indicadors de vulnerabilitat dels barris on impacta el programa com l'efectivitat del mateix programa en la reducció de desigualtats existents.
- **Avaluació de projectes concrets:** el pla d'avaluació comptarà amb l'avaluació d'aquells projectes que es considerin singulars i que es plantegi convertir-los en estructurants. L'avaluació permetrà tenir la certesa del seu impacte i, per tant, tenir més informació de cara a decidir-ne la continuïtat, al marge del Pla de Barris.

Anàlisi qualitativa sobre la implementació i disseny

- **Anàlisi i avaluació de la metodologia de desplegament del Pla:** el Pla de Barris té la voluntat d'innovar en la forma com es desplega la política pública. Partint d'un treball estratègic amb les àrees i districtes, té la voluntat de promoure un desplegament amb mirada integral, treball transversal i desplegament local. L'anàlisi qualitativa ha de permetre avaluar si aquest treball de proximitat i comunitari es produeix i si té millors resultats que altres formes d'aplicar la política pública. Caldrà avaluar també el nivell de participació del veïnat i el seu impacte en la definició i desplegament i l'evolució del capital social dels barris, que el mateix Pla de Barris pretén reforçar.

16 | Indicadors d'avaluació del projecte

16.2 | Presentació de resultats de l'avaluació

Tant el model d'avaluació com els resultats que es vagin obtenint es presentaran en forma d'informe al Consell Assessor del Pla de Barris. Serà el mateix Consell Assessor qui, en el seus informes anuals o de tancament, analitzarà els resultats de l'avaluació i determinarà, si s'escau, les alertes pertinents o correccions que cal aplicar al programa de Pla de Barris per millorar-ne els resultats.

Participació ciutadana al barri del Poble-sec
Font: Ajuntament de Barcelona

PLA DE BARRIS PLA DE BARRIS PLA DE BARRIS

SENSE BARRIS NO HI HA BARCELONA